

HET GRUWELIJK SODOM GESTRAFT

Negental Boetpredikatiën

Van de vermaarden Godzaligen Heer

KOENRAAD MEL

16661733

*S.S. Th. Doct. Professor, en algemeen Opziener over alle de Kerken en Scholen in het
Vorstendom Hersfelt*

Uit het Hoogduits in de Nederlandse taal overgebracht

door

LAURENTIUS STEVERSLOOT

Jezus' dienstknecht in Zijn Gemeente te Leiden

**Nijkerk, I. J. MALGA,
1861**

STICHTING DE GIHONBRON
MIDDELBURG
2004

VOORREDE

Waarde Lezers!

Het is in de weg van Gods Voorzienigheid, dat ik U weer een uitgave mag aanbieden. Na lang wikken en wegen, wat toch wel het doelmatigste werkje voor ons en onze tijdgenoten zou kunnen zijn, behield het juweeltje van de Godzalige leraar, COENRAAD MEL, de doorslag.

Waarom dan dit boekje, getiteld: "het gruwelijk Sodom gestraft", naar onze schatting zo zeer gepast is in deze dagen, vindt zijn oorzaak voornamelijk hier in, dat wij, te midden van veel en velerlei Godsdienst, zo kennelijk gewaar kunnen worden, dat het stoffelijke ver de boventoon heeft over het geestelijke, en alzo het tijdelijke over het eeuwige. Wie niet willens blind is, zal mij dit gaarne toestemmen. Mocht iemand hieraan soms nog twijfelen, die leze slechts deze boet- en biddagpredikaties, en hij zal moeten bekennen, dat de zonden van Sodom ook onder ons niet weinig heersende zijn.

Mocht iemand mij hier toevoegen: "al weer een nieuw boek"?, dan antwoorden wij, dat het oude wijn of overjarig koren is, dat reeds voor ongeveer anderhalve eeuw is opgelegd. Ook raden wij het lezen van deze bladen met alle vrijmoedigheid aan, daar zij, als middel in 's Heeren hand, dienstbaar kunnen zijn tot vernedering van alle standen. Hier komt nog bij, dat het voor ieder van groot belang is, wat hij leest; ook is een elk niet ervaren genoeg om uit die grote boekenvoorraad te kiezen, wat in zijn weg en toestand het geschiktste voor hem is. Al zijn er in een apotheek vele potjes met kostelijke geneesmiddelen, toch is elk bezoeker niet bevoegd, om er datgene uit te halen, wat voor zijn geval dienstig is; in de plaats van goed zou hij er soms kwalijk bij varen.

Laat ons dan niet hoogmoedig zijn, om niet geraden te willen worden; zijn we voor onze lichamen voorzichtig en onderworpen, laat ons dan vooral het heil onzer zielen in aanmerking nemen. De grootste vijand onzer zaligheid, n.l. de satan, kan nog wel verdragen dat iemand leest, als hij maar niet datgene onderzoekt wat zijn zonden ontdekt. Die leugenaar van de beginne houdt zijn slaven gaarne in rust, en veroorlooft hun daarbij allerlei vrijheden, doch als hij meent redenen te bespeuren, die tot afbreuk van zijn rijk zouden kunnen dienen, dan stelt hij alles in het werk om die pogingen te verijdelen. Dientengevolge moesten alle dienstknechten des Heeren zijn vijandschap, alsmede die der wereld ondervinden, doch ziende op Hem, Wiens werk zij deden in het uitbreiden van Gods Koninkrijk, werden hun krachten bij tijden ondersteund en vernieuwd, en dat alleen om Jezus' kruisverdiensten.

Ook dit mocht de grote MEL ondervinden, waar hij zijn talenten aanlegde tot heil zijns naasten. In deze zijn kernachtige leerredenen spreekt hij nog nadat hij gestorven is. *Vervulle de Heere onze wens, dan pare Hij zijn werking des Geestes aan het bepeinzen dezer stoffen, opdat ze dienen tot bekering van zondaren.* Dat zij zo.

OP HET GRUWELIJK SODOM GESTRAFT.

O gij, die ligt in dartelheid verzonken,
 Onkuise! En in de wellust u vermaakt,
 Wier hart gestaag door schadelijke vonken,
 Die ons van God verbast'ren, brand en blaakt
 Gij Gulzige, die 't heilwoord der genade,
 Door 't zwelgen van de drank en spijs verstikt
 Gedurig gaat met vlees en bloed te rade,
 Wier kitteling uw denkbeeld steeds verkwikt:
 Gij trotse, die door hovaardij aan 't zwellen'
 Als Lucifer, de Godheid zelf braveert;
 Gij dronkene, die 't nat uit Muskadellen
 Geperst, gelijk uw hoogste goed waardeert,
 Uw Naam, Uw Faam, Uw kennis, Geest en oordeel
 Begravende in het zwelgen van de Wijn;
 Gij gierige, verzot op eigen voordeel,
 Staag wroetende in deez' Aarde met het zwijn,
 Dat Dier gelijk in leven en in sterven;
 Gij Ledige, die uw talent begraaft,
 En al Gods heil en zegening wilt derven,
 Daar u langs 't spoor des helhonds vlijtig draaft
 Gij Lasteraars, gewoon elks Faam te smetten,
 Die eer bedoelt, wen u elks glorie steelt;
 Echtbrekers en Echtbreeksters, die de wetten
 Des Huw'lijks schendt en met uw Eden speelt;
 Gij huichelaars, gewoon u steeds te krommen,
 Die Godsvrucht toont in 't uiterlijk gelaat,
 En tracht door schijn de Godheid zelfs te mommen,
 Terwijl uw hart inwendig u verraadt,
 Een mugge zift, daar u verzwelgt een Kemel,
 De schijn der Deugd, en niet de Deugd bemint,
 Belachende de wetten van de Hemel,
 Waardoor de Ziel, in God, de hemelwint,
 Komt, leert uw plicht, verbetert uwen wandel,
 Uit Leraar Mel, die u ter boete spoort;
 Verzaakt, verzaakt uw booz' en snode handel,
 En regelt een uw Leven naar Gods Woord
 Wordt, wordt, in 't einde in Levendige stenen
 Veranderd, die alleen haar glans en kracht
 Uit Christus licht, de waren Hoeksteen, lenen,
 Dus lang door u verwaarloosd en veracht.
 Maar gij, die schendt Natuur en Wet en Reden,
 Gij Monsters, die op Sodoms godloos spoor,
 Uw Ziel verdrinkt in snode dartelheden;
 Ei, leent aan Mel, Godvruchtig Mel, uw oor
 Beschouw wat vuur uw godloos hart doet blaken;

Een vuur dat zelfs het vuur des Hemels kon,
 Afdond'ren doen van zijn hoge daken.
 's Mans Fenikspen, die duizenden verwon
 In keur van stof, en in zijn gulden blaren,
 De kern en 't pit van Gods geheiligd Woord,
 Voor Duitsland zo geleerd'lijk kon verklaren;
 Bracht hier voor u een schat van wijsheid voort.
 Hij, die in Gods Woord weergadeloos bedreven,
 Vertoont u klaar, in meer dan een Tafreel,
 De straffen, die de Bronaar van het leven,
 De inwoners van 't oud Sodom gaf ten deel.
 Ontuchtigen, ai! Opent eens uw ogen,
 En spiegelt u aan hun rampzalig lot.
 Verfoei uw zonde en beeft voor 't groot vermogen
 Van een getergden en gans verbolgen God.
 Vlucht! Vlucht met Lot uit Sodom, schuwt de plagen,
 Die volgen op der Sodomieten gloed.
 Treedt Zoar in, op 't God'lijk welbehagen,
 En zoek zijn gunst door waar berouw en boet
 En, eind'lijk, gij, die zonder schaamte en zorgen,
 Gestraag langs 't pad der aardsgezindheid streeft,
 En dag op dag, van d'avond tot de morgen,
 Aan d'ijdelheid met hart en zinnen kleeft,
 Van Vrede droomt, schoon 't ongerust geweten
 U steeds ontrust, en eindeloos oorlog krijt;
 Leert uit dit Boekje uw boos misdrijf vergeten.
 Leert, daar uw hart uw gruw'len u verwijt,
 Uw eigen wil en boze wegen haten.
 Leert hoe ge uw God in Christus valt te voet.
 Leert d'oude mens uw zondestaat verlaten,
 En, hoe 't berouw uw ziel voor straf behoed.
 Godvruchte Mel, die honig in zijn Schriften
 Laat vloeien, en wiens naam van honig leekt,
 Toont, hoe ge best uw tomeloze driften
 Verlaat, wanneer 't berouw uw boezem breekt.
 Ai! treed dan toe tot dezen bundel blad'ren:
 Zo zult ge uw ziel een schat van heil vergad'ren.

L. PALUDANUS.

AANWIJZING DER TEKSTEN

I Gods rechtvaardige straffen over de Bondbrekers

Tekst: DEUT. 29: 22-25.

Dan zal zeggen het navolgende Geslacht, uw kinderen, die na ulieden opstaan zullen, en de vreemde, die uit verren lande komen zal, als zij zullen zien de plagen dezes lands, en deszelven krankheden, daarmede de Heere het gekrenkt heeft, enz.

II Sodoms gruwelen in de verdorven hutten Sions.

Tekst: EZECH. 16 : 49. *Ziet, dit was de ongerechtigheid uwer zuster Sodom; hoogmoed, zathed van brood, en stille gerustheid had zij en haar dochteren; maar zij sterkte de hand des armen en nooddruftigen niet.*

III Het laatste geduld van de vertoornden doch lankmoedige God.

Tekst: AMOS 4 : 11, 12. *Ik heb sommigen onder ulieden omgekeerd, gelijk God Sodom en Gomorra omkeerde, die u waart als een vuurbrand, dat uit de brand gered is; nochtans hebt ge u niet bekeerd tot Mij, spreekt de Heere. Daarom zal Ik u alzo doen, o Israë! omdat Ik u dan dit doen zal, zo schik u, o Israë! om uwen God te ontmoeten.*

IV. De hartelijke Boete- en Bekeringszucht.

Tekst: JEREMIA 31: 18, 19. *Bekeert mij, zo zal ik bekeerd zijn; want u zijt de Heere mijn God. Zekerlijk, nadat ik bekeerd ben heb ik berouw gehad.*

V. Gods heilig verlangen naar heilige harten.

Tekst: DEUT. 5 : 29. *Och! dat zij zulk een hart hadden om Mij te vrezen, en al Mijn Geboden t' allen dage te onderhouden, opdat het hen en hun kinderen wel ging in eeuwigheid.*

VI. Het geopenbaard Goddelijk oordeel over Sodoms hemelroepende zonden.

Tekst: GENESIS 18 : 20-33. *Voorts zeide de Heere: Dewijl het geroep van Sodom en Gomorra groot is, en dewijl haar zonde zeer zwaar is, zal Ik nu uitgaan, en bezien of zij na haar geroep, dat tot Mij gekomen is, 't uiterste gedaan hebben, en zo niet, Ik zal 't weten. Enz.*

VII. De beleefde en trouwe herberger der Engelen, onder de roekeloze mannen van Sodom.

Tekst: GENESIS 19 : 1-11. *En die twee Engelen kwamen te Sodom in de avond; en Loth zat in de poort te Sodom, en als Loth hen zag, stond hij op hen tegemoet, en boog zich met het aangezicht ter aarde. Enz.*

VIII. De Uitgang uit Sodom, en ingang in een klein Zoar.

Tekst: GENESIS 19 : 12-23. *Toen zeiden die mannen tot Loth: Wien hebt gij hier nog meer? Een schoonzone, of uw zonen, of uw dochteren, en allen wien gij hebt in deze stad, brengt ze uit deze plaatse. Enz.*

IX. Sodoms schrikkelijke ondergang, en de zoutpilaar der onstandvastigen.

Tekst: GENESIS 19 : 24-29. *Toen deed de Heere zwavel en vuur over Sodom en Gomorra regenen, van de Heere uit de Hemel. Enz.*

1. Gods RECHTVAARDIGE STRAFFEN OVER DE BONDBREKERS

EERSTE INLEIDING

Hemel en hel, licht en duisternis, zijn zo ver niet van elkander verwijderd en onderscheiden, als de staat der vromen en goddelozen: en echter zijn deze beide in de strijdende kerk zeer dicht bijeen, hoewel zij ten opzichte van hun weg en hun oogmerk oneindig verschillen. zodra was het Genadeverbond niet opgericht, of 't Slagenzaad was onder dat der vrouwe; de goddeloze Kaïnitien waren onder de vrome Sethieten, en de kinderen der mensen onder de kinderen Gods. Zelfs was de Ark van Noach zo zuiver niet, of daar werd een spottende Cham in gevonden. De Israëlitische kerk des Ouden Testaments was met goeden en kwaden vermengd, gelijk de tarwe met het kaf, en uitgelezen vruchten met onkruid. En hoewel wel somtijds de goddeloze zodanig de overhand, dat de ware gelovigen onzichtbaar worden, en dus schijnen te ontbreken, zo laat God nochtans Zijn kerk nooit zo geheel vervallen, dat er niet nog altijd een hoopje van zulken in zou zijn, die Hem in geest en waarheid dienen, en om welker wil de straffen terug gehouden worden, die Hij anders over de wereld zou uitvoeren, *Onze Vader.* enz.

Tekst: DEUT. 29 : 22 25

Dan zal zeggen het navolgende geslacht, uw kinderen, die na ulieden opstaan zullen, en de vreemde, die uit ver landen komen zal; als zij zullen zien de plagen dezes lands, en derzelve krankheden, daarmede de Heere het gekrenkt heeft: dat zijn ganse aarde zij zwavel en zout der verbranding; die niet bezaaid zal zijn, en geen spruite zal voortgebracht hebben, noch enig kruid daarin zal opgekomen zijn: gelijk de omkering van Sodom en Gomorra, Adama en Zeboim, die de Heere heeft omgekeerd in zijn toorn en in zijn grimmigheid: en alle volken zullen zeggen: waarom heeft de Heere dezen landen also gedaan! Wat is de ontsteking dezes groten toorns? Dan zal men zeggen: omdat zij het Verbond des Heeren, des Gods van hun Vaderen, verlaten hebben.

TWEEDE INLEIDING.

Gelijk de Wolkkolom zoowel verblijdende al verschrikkelijk was, aan de een zijde voor de goddelozen, en niet alleen licht, maar ook vuur uitstraalde; zo zijn ook de twee Goddelijke Eigenschappen, Barmhartigheid en Rechtvaardigheid, zo nauw in God verenigd, dat zij zeer wel bij elkander bestaan kunnen; en zo verschrikkelijk de rechtvaardigheid de verstokten zondaar is, zo troostelijk en verblijdende is de genade de boetvaardigen; ja, ik mag wel zeggen, dat er zo een matiging in Gods rechtvaardigheid is, dat altoos, waar Hij de blijken van die rechtvaardigheid heeft moeten tonen, ook tevens merktekenen Zijner Barmhartigheid gevonden zijn. Aanstonds al van den beginne der wereld, toen God onze gevallen eerste ouders de droevige gevolgen van het Werkverbond, en de welverdiende straffen voorstelde, beurde Hij hen, die in de diepe afgrond van hun ellende bijna verzonken waren, weer op, en sterkte ze door de troostrijke belofte van 't Zaad der vrouw, Gen. 3 :15.

- Toen de boosheid der mensen in de eerste wereld zodanig aangroeide, dat zij zich door de Geest Gods niet wilden laten regeren, en God de wereld door de Zondvloed dreigde te verdelen, gaf Hij hen ook met een honderd en twintig jaren tijd tot boete en bekering, Gen 6:3.

- Was 't een blijk van Gods verschrikkelijke rechtvaardigheid, dat door de wateren van de Zondvloed, die over de hoogste bergen klommen, en alles overstroomden, mensen en vee, op aarde levende, jammerlijk verdronken; het was ook integendeel een bewijs van Zijn genade, dat in Noachs Ark een nieuwe voortplanting der wereld werd behouden.
- Betoonde de Heere Zijn rechtvaardige straffen aan de inwoners van Sodom en Gomorra, Hij bewees daar tegen ook enige stralen van zijn genade, toen Hij de vromen Loth daar uitvoerde.
- Liet Hij Zijn toorn tegen de koning Farao en deszelfs verstokte volk blijken, toen Hij Egypte met de vreselijkste plagen bezocht, Hij betoonde ook zijn genade aan Zijn Bondvolk, de nakomelingen van Abraham, die Hij met een machtige hand uit dat land leidde.
- Was 't een blijk van de Goddelijke gramschap, dat Hij de in de zonden vervallen Israëlieten zo dikwijls in de macht der vijanden gaf, die Hij tegen hen verwekte; het was ook daartegen een blijk van zijn genade, dat Hij hun Helden verleende, die hen van de vijanden redden.
- Was 't een verschrikkelijke zaak, dat het volk zich eindelijk door afgoderij en andere zonden zodanig bezoedelde, en de vreze Gods liet varen, dat het zich gevankelijk naar Babel zag voeren; zo was het evenwel nog een merkteken der Goddelijke genade, dat Hij Profeten tot hen zond, die hen vooraf waarschuwden, en daarna in hun ellende troostten; gelijk er dan ook nooit meer Profeten in Israël zijn geweest, dan kort voor, en in de Babylonische gevangenis. Toen was het: Hoe zoude Ik u maken als Adama? U stellen als Zeboïm? Hoséa 11 : 8; maar welhaast volgde de genadestem daarop: *Mijn hart is in Mij omgekeerd; al Mijn berouw is tezamen ontstoken.*
- Maakte Israël het eindelijk zo grof, dat God een einde van hun burgerstaat wilde maken, zo was nochtans der Joden val de rijkdom der heidenen; de zaligheid moest uit de Joden komen, en het Evangelie van Sion uitgaan.
- Maar, heeft God de natuurlijke takken niet gespaard, hoe veel te minder zal Hij ons, de ingeënte, sparen, wanneer wij zijn dierbare genade verwaarlozen? Daarom hebben wij wel reden ons aan 't ongeluk, de Joden overkomen, te spiegelen, en Israëls zonden niet na te volgen, indien wij niet in Israëls straffen willen vervallen. Tot dat einde zijn wij van mening, ingevolge onze Boettekst, u voor te stellen:

Gods rechtvaardige straffen over de Bondbrekers.

"O Rechtvaardige, en ook tevens Genadige en Barmhartige God! Die de zondaar een verterend Vuur zijt, maar zulken, die door boetvaardigheid en geloof Uw Aanschijn zoeken, genade en liefde bewijst, verleen ons dat wij wel mogen beseffen dat er zeker grote straffen moeten volgen, wanneer men U, de Heiligen God, voorbedacht tot toorn verwekt. Ach! geef dat wij door ware boete en bekering U in tijds te voet vallen, opdat u mede niet genoodzaakt wordt ons als Adama te maken, en als Zeboim te stellen. Wij vernederen ons voor U, en bidden U om Uw oneindige Barmhartigheid en vurige Liefde wil, laat ons toch genade vinden om het kleine hoopje der rechtvaardigen, dat u ook onder ons hebt over gelaten; ja, om Uw lieve Zoon. Laat genade voor recht gaan. Ach Heere, verhoor ons! Ach Heere, zij ons genadig! Ach Heere, merk op ons en doe het toch! Om Uws Zelfs wil; want wij, Uw volk, en deze stad, zijn naar Uw Naam genoemd. Amen

VERKLARING.

Mozes, de getrouwe knecht in 't huis des Heeren, had kort voor zijn einde het volk Israëls vaderlijk vermaand het Verbond te houden, dat God met hun vaders gemaakt had; hij had hun voorgesteld de zegen en de vloek; hij had allerhande zielroerende beweegredenen bijgebracht, om het volk tot gehoorzaamheid op te wekken.

Maar de man Gods kon, om zo te spreken, aan zijn hart wel gevoelen, hoe Israël zich gedragen zou, wanneer het eenmaal in Kanaän zou gekomen zijn, dat van melk en honig vloeide; wanneer het door de menigvuldige Goddelijke weldaden dartel en ongebonden zou worden, als een vet geworden paard achteruit zou slaan, en de Rotssteen des heils versmaden. Hij voorzag door een Profetische geest hoe het eindelijk met dat volk zou gaan; hoe het naar zijns harten goeddunken in alle zonden en gruwelen zou leven, en hoe de zonden de daarop volgende straffen zouden veroorzaken. Deze zonden en straffen stelt hij beide in onze tekst voor, en wel door middel van vraag en antwoord, om hen daardoor te meer te beschamen.

In de vraag is een voorstel van de schrikkelijke oordelen, die God te Zijner tijd over 't land Kanaän zou uitvoeren. De vragenden zijn het navolgende geslacht der kinderen Israëls, dat na de verwoesting in de langdurige ballingschap zou geboren worden, alsmede de vreemde, die uit verren lande komen zou. De grootheid der ellende en het onheil wordt vermeerderd, wanneer die voor de ogen der ganse wereld worden open gelegd, zodat vrienden en vijanden het kunnen zien, waardoor dezen daarover juichen, terwijl genen daarover treuren. Daarom zegt Mozes: het navolgende geslacht, uw kinderen, die na u zullen opstaan, zullen daarvan spreken. Zeker, het strekt de ouderen tot een slechte ere, wanneer de kinderen de ondeugden van hun ouderen aanmerken als de oorzaak waardoor zij, en hun navolgende geslachte, ongelukkig zijn geworden.

Dus zouden hun nakomelingen in derzelver langdurige ellende zuchten, dat zij dor hun schuld dat schone erfdeel, het land Kanaän, waren kwijt geraakt, en hun schande en zonde zou in gedachtenis blijven tot aan het einde van de wereld. Behalve dit, zouden ook de vreemden, die uit verren lande zouden komen, daarvan spreken, en weinig medelijden met hen hebben.

De oorzaak van hun vraag, en de gelegenheid daartoe zou zijn, als zij de plagen dezes lands zouden zien, en derzelver krankheden; waarmede de Heere hen gekrenkt heeft.

En waarlijk, daar is meer dan enige plaag, meer dan een krankheid geweest, die de Heere over Israël heeft laten komen. Men leze maar het voorgaande 28^e Kapittel, men zal daarin een opnoeming van een groot deel derzelve vinden, waarover men vermeld zal staan, die door Mozes reeds in zijn tijd aan 't ondankbaar volk verkondigd zijn geworden, zeer handtastelijk hen overkomen zijn, en nog tot deze huidige dag toe aan hen worden bewaarheid. Mozes noemt hier in 't algemeen maar de omkering en verwoesting des lands, gelijk Sodom en Gomorra, Adama en Zeboim, en derzelver droevig gevolg en eeuwige onvruchtbaarheid, zodat het niet bezaaid zal worden, en dat er geen spruit noch kruid in zal voortkomen.

Het is bekend uit Genesis 19, hoe de Heere de van zonden overvloeiende steden Sodom en Gomorra, Adama en Zeboim, door vuur en zwavel verdelgd en omgekeerd heeft. Mogelijk dat de Heere Zebaoth, Wien alle schepselen ten dienst staan, wanneer Hij een volk en land schielijk verwoesten en verderven wil, de zwavelachtige dampen, op die tijd, op een ongewone wijze uit de aarde heeft laten opklimmen, welke daarna een schrikkelijk onweer hebben te wege gebracht, dat niet alleen de vier gemelde steden in vuur en vlam heeft gezet, maar ook al 't omliggende land zodanig heeft

verdorven, dat het veld, 't welk anderszins voorheen in vruchtbaarheid, een Lusthof des Heeren, volgens de spreekwijze der Heilige Schrift, dat is, het aller gezegendste land was, daarna in een dode Zee, daar geen vis in leven kan, veranderd is geworden.

Hoewel nu God de stad Jeruzalem wel niet door vuur en zwavel, maar door 't geweld der Romeinen heeft vernield, die haar niet alleen met vuur verbrand en verwoest hebben, zodat de een steen niet op de andere is gebleven, maar ook het land zelfs hebben verdorven, een land dat eertijds een Lusthof des Heeren was, alwaar wegens de schone vette weiden zeer veel vee werd gevonden, en 't welk wegens de menigvuldigheid der bijen, die uit de beste kruiden en gewassen haren honig verzamelden, die uit de steenrotsen vloeide, wel met rede een land, van melk en honig vloeiende, genaamd mocht worden, zo heeft het er nochtans na de versterking ellendig uit gezien, wijl er niets dan een enkele woestijn is te vinden, en dat van de heerlijkste gebouwen die er geweest zijn, nauwelijks enige merktekenen meer bespeurd worden. Behalve dit maken ook de Arabieren, die thans in hun slechte hutjes, en in de spelonken der bergen aldaar wonen, de vreemdelingen, die, of uit nieuwsgierigheid, of ingebeeelde heiligheid der plaatse, derwaarts reizen, het bezien des lands zeer gevaarlijk door hun roven en plunderen. Ja, de Reisbeschrijvers weten ons te zeggen, dat wegens de zandachtige en onvruchtbare grond, geen koren daarin groeien wil, en dat het dus uit Egypte en andere aangrenzende landen derwaarts gevoerd moet worden; 't welk zekerlijk niet anders is dan een vloek die op het land ligt, dat door de Heere met de ban geslagen is.

De oorzaak van dusdanige straf stelt Mozes voor in de nadere vraag en het antwoord: *waarom heeft de Heere dezen lande alzo gedaan?* Wat mag toch de reden wezen dat dit beloofde land, dat God eertijds voor alle anderen landen der wereld had verkozen, om zijn Tabernakel daarin op te richten en alwaar Hij zo vele jaren zijn vuur en haardstede heeft gehad, nu zo verwoest is, en er zo jammerlijk uitziet? Wat is de ontsteking dezes grote toorns?

Gewisselijk, het volk moet het wel met schrikkelijke zonden bezoedeld hebben, dat God zo een hittige gramschap over' t zelve heeft uitgestort, en aan al de wereld heeft getoond hoe verschrikkelijk het zij in handen des Heeren te vallen. Dit toont ook het antwoord: daarom is het geschied, omdat zij het Verbond des Heeren, des Gods van hun Vaderen, hebben verlaten. De Joden zelfs moeten bekennen, dat de zonden van hun Vaderen God tot deze oordelen genoodzaakt hebben. Jozefus, de Joodse geschiedschrijver, geeft uit naam van zijn volk daarvan openlijk getuigenis met deze woorden: *De zonden der Joden, zegt hij, waren vóór de versterking van Jeruzalem zo schrikkelijk toegenomen, dat, Hoewel de Romeinen niet gekomen waren om hen te straffen, God zeker die stad met vuur van de hemel zou verteerd hebben, gelijk Sodom en Gomorra.*

Ja, wel terecht zijn wij gelijk een nachthutke in de komkommerhof. Jona zat onder de schaduw van de Wonderboom, en wachtte tot Ninevé zich bekeerde; maar ach! ons Ninevé weet van geen bekering in zak en as; het wijkt hoe langer hoe meer af, en hoopt van dag tot dag zonden op zonden. Een nachthut is gelukkiger dan ons Huis des Heeren, omdat men daar dagelijks zijn rust kan vinden; wij komen in ons Bethel om de zeven dagen maar eens, en nog is die dag vol onrust en zonden. een nachthut wordt van de donkeren nacht bedekt; ach! ons Sion, hoe vol is het van onwetendheid en werken der duisternis, die het las met een donkeren nacht bedekken, zodat de dienaars des Heeren wel roepen mogen: *Wachter! wat is er van de nacht? Wachter! wat is er*

van de nacht? Het blijft nacht; ja, de nacht der zonde houdt zelfs aan bij 't helderste licht des Evangeliums.

Zijn wij niet als een belegerde stad? Wel is waar, wij hebben reden God te danken voor de edelen vrede, die Hij ons aan alle plaatsen gunt; maar wat al jammerlijke en ellendige breuken Sions beleven wij! daar twist en onenigheid bij ons de overhand heeft genomen.

Meermalen hebben wij tijden van onrust en twist beleefd; maar dat waren slechts duistere wolkjes, die voorbij gingen. Doch wat grote donderwolken komen er nu op, die zeer zwaar weer dreigen! wanneer de tijden, die tot vrede en rust, broederlijke liefde en enigheid moesten verstrekken, tot dagen van twist en onenigheid gemaakt worden; lieve God! hoe ver zijn wij vervallen! 't is niet genoeg, dat menig in zijn hart een ouden wrok en vijandschap voedt; neen, de aller minste gelegenheden moeten dienen om kwaad van anderen te kunnen spreken; zodat men gelijk de onstuimige zeebaren, zijn eigene schande opschuimt. Waar liefde woont, daar tracht men zijns naasten zwakheden en gebreken veel eer toe te dekken en te verschonen; waar liefde woont, daar vermaant en waarschuwt men zijn evenmens op een vriendelijke wijze, dat hij deze en gene ondeugden zal nalaten, en zich van alle schijn des kwaads zal onthouden; maar waar de verfoeilijke haat het menselijk hart eenmaal heeft ingenomen, daar zoekt men gelegenheid alles ten kwaadsten te duiden, en zijn naasten allerlei kwelling aan te doen, al was 't maar op een enkel vermoede van dit of dat, 't geen hij zou gezegd of gedaan hebben, dat ons niet behaagt.

Menig mens draagt zijn kruis, dat God hem heeft opgelegd, met een christelijk geduld, zonder iemand enig leed te doen; en evenwel maakt men geen geweten een bedroefden nog meer te bedroeven, zonder eens te bedenken, dat de zuchten en tranen, die door goddeloze lasteringen de vromen uitgeperst worden, hemelwaarts tot God klimmen.

Ja, wat nog meer is, wanneer een Dienaar des Heeren, uit hoofde van zijn ambt en plicht, alle twist en onenigheid ter behoorlijker tijd en plaats tracht bij te leggen, barst het vuur des toorns menigmaal in volle vlam tegen hem uit. Op deze wijze kant men zich aan, ook zelfs tegen zulken, die voor onze ziel waken, en 't zo wel met ons menen; dat is de dank voor alle de moeite en arbeid, die wij tot uw eeuwig welzijn aanwenden. Op die wijze tracht de satan Gods Dienaren hun Ambt zo moede te maken, dat zij het met zuchten, en niet met vreugde waarnemen. Maar ik dank mijn God voor de blijdschap des gemoeds, die ik in alle wederwaardigheden heb; ik roem in verdrukking, en achte het een eer voor mij om de Naam van Jezus smaadheid te lijden. Daarom zal ik ook doen wat mijn Ambt mede brengt, onder de vermogende Banier van mijnen El-Schaddaï, die mij kracht zal geven om mijn stem getroost te verheffen, alle zonden en ondeugden te bestraffen, des Satans rijk afbreuk te doen, en 't Koninkrijk van Jezus te bevorderen.

Alleenlijk beklag ik maar dat wij door zulke onenigheden ons stinkende maken voor zulken, die rondom ons wonen. wij zijn slechts een handje vol volks, en echter moet op die wijze, 't geen te betreuren is, de een tegen de ander zijn aangekant. Heeft men dan niet wel dubbele reden om met de Profeet te mogen zeggen: *Zo niet de Heere der Heirscharen ons nog een weinig overblijfsels had gelaten, als Sodom zouden wij geworden zijn, wij zouden Gomorra gelijk zijn geworden.*

1. In Sodom heerste niet alleen twist, maar ook zorgeloze zekerheid; niemand dacht daar aan onheil noch straffen van God. Wij menen mede, dat wij als in de schoot der zekerheid wel bewaard zitten, en denken niet dat God ons om zulke zonde moet straffen. Men late zijn gedachte maar eens terug gaan, wat zware ongevallen,

de één hier, de ander daar, een tijd lang heeft moeten beproeven; kan dat alles niet helpen? O neen, men bespeurt geen verbetering des levens. Geen beklagelijker zaak is er onder de Zon, dan dat de mensen noch door Gods weldaden noch door Zijn rechtvaardige straffen tot boetvaardigheid gebracht kunnen worden. Aan zulken is alles verloren, die door de felle donderslagen der Goddelijke oordelen nog niet opgewekt kunnen worden; zodanigen lopen regelrecht naar de hel. O zorgeloze zondaar! Maranatha, de Heere komt! Zijn hand zal u straffen; want u vergadert uzelfen toorn als een schat, in de dag des toorns en der openbaring van Gods rechtvaardig oordeel.

2. In Sodom heerste verachting van het Goddelijke Woord, en aller genademiddelen. Heeft die zonde ook niet krachtig onder ons plaats genomen? Wij hebben die meer dan eens tegen gegaan; maar wie betert zijn leven? God zal u, verachters van Hem en van Zijn Heilig Woord, straffen, en u zult eens uw zonden en nalatigheid beklagen wanneer het te laat zal zijn; gij, die de stem Gods niet horen wilt terwijl u kunt, zult tevergeefs roepen in uw noden, wanneer God u niet verhoren zal.
3. In Sodom spotte men met alle waarschuwingen en bestraffingen van de vromen Loth, die zijn rechtvaardige ziel kwelde, door het zien en horen van hun ongerechte werken. Aan zulke zondaren ontbreekt het ook niet onder ons; zondaren, die niet alleen trouwe waarschuwingen in de wind slaan, maar zich nog wel durven verwonderen dat Gods dienaars zo scherp prediken. Neen, men moest liever een volk troosten dat zulke gruwelen begaat, die, gelijk Sodoms zonden, ten hemelroepen. Men moest hen zachte kussens onder de armen leggen; maar *vervloekt is hij, die 't werk des Heeren bedrieglijk doet*. Meent u dat het zo een gemakkelijke zaak is, zalig te worden? Mijn geweten zal ik bevrijden, en alle zonden en ondeugden, die mij bekend zijn, bestraffen zolang ik leef; ook zal geen vervolging noch lastertaal mij moede maken, want mijn zaak is des Heeren, en mijn ambt is mijns Gods.
4. In Sodom leefde men in overdaad en wellust. Dit is mede een van de grote zonden, die tegen ons getuigen. In plaats dat men matig en nuchteren behoorde te leven, en alle zulke gezelschappen mijden, die aanleiding tot het tegendeel kunnen geven, zoekt men veel meer naar die gezelschappen, en men ontziet zich niet door allerlei dardelheden, zelfs op de dag des Heeren, ook wanneer men ten Avondmaal is geweest, anderen ergernis te geven. Sommigen vervallen bij zulke wereldse gezelschappen tot allerhande zondige redenen, tot vloeken, zweren, ja, tot vechten en slaan; zijn dat geen schone gasten van de Tafel des Heeren? Schaamt u, zondaar! dat u zulke gruwelen begaat. Zou God u niet naar billijkheid handelen, indien Hij u voorbeeldelijk strafte, gelijk Uzza, toen die de Ark des Verbonds aanraakte? Mag de Heere niet wel tot zulken zeggen: *Wat hebt u Mijn inzettingen te vertellen, en neemt Mijn Verbond (mijn dierbare Verbondsteken) in uw mond, dewijl u de kastijdingen haat, en Mijn woorden achter u henen werpt?* Wie moet niet verschrikken, als men zulke mensen ziet tot de Tafel des Heeren naderen! O zondaar! dood, hel, en verdoemenis moet ontwijfelbaar op zulke ontheiliging volgen.
5. In Sodom werd allerlei ontucht en hoererij bedreven. Gave God, dat onze stad van die zonden vrij ware. Maar ach! Zijn alwetend oog, dat in 't verborgen ziet, weet het allerbest of wij ook niet wel zulke zondaars onder ons hebben, die hun

heimelijke en verborgene hoerengangen gaan. Denkt zondaar, aan de verschrikkelijke woorden van Paulus: *Hoereerders en Overspelers zal God oordelen*, Hebr. 13: 4, en weet dat het vreselijk is in de handen des levendigen God te vallen.

6. In Sodom regeerde hovaardij. Ach! dat doch die zonde onder ons niet gevonden werd! daar de een de ander alle kleinachting betoont; en wanneer God hem slechts wat meer olie in zijn kruik, en wat meer meel in zijn mate heeft gegeven dan anderen, weet menigeen niet hoe hij genoeg uitsteken en verheffen zal, tot verachting van zijn arme medemens. Ach Christenen! bedenkt het wel, hoogmoed gaat voor de val: en wanneer God iemand neerstorten wil, laat Hij hem eerst hoog van moed worden. Wat niet geschied is, kan nog geschieden; God kan en zal u over uw zonden zeer zwaar straffen.
7. In Sodom heerste verwarring in allerlei Staten. Die 't opzicht der stad aanbevolen was, namen hun plicht niet in acht, maar lieten alles gaan zo 't wilde. *Ach Heere! wat onordelijkheden gaan er ook onder ons niet zwang!* Zulken, die er toe gesteld zijn om een waakzaam oog op de ganse kudde te houden, weten wel dat zulke ondeugden, gelijk wij zo even bestraft hebben, in onze gemeente in zwang gaan; en evenwel kunnen zij daar nog van stilzwijgen, nalatende ter behoorlijker tijd en plaats daarvan te spreken.

Gij oudsten der Gemeenten, zal God het verwaarloosde bloed van uw handen niet eisen? Hij zal u rekenschap afvorderen, hoedanig ge uw Ambt hebt waargenomen? Of men het zijn naar vermogen wel heeft toegebracht, om allerlei in zwang gaande zonden met kloekmoedige waakzaamheid te keer te gaan? Of men het vuur van twist en onenigheid wel getracht heeft te blussen, dan of men stro en hout heeft toegebracht om de vlam te vergroten? Of men ook de tijden, die er toe gesteld zijn, wel vlijtig heeft in acht genomen om te beletten dat er niets onreins in 't huis des Heeren ga, noch tot zijn Heilige Tafel nadere? Wie een Ambt heeft, die neme zijn Ambt waar, en trachte naar geen wereldse verschoning, om maar de minste moeite en last, die hem voorkomt, van zijn schouderen te schuiven. 't Komt hieraan op Gods zaak, en daarvoor moeten alle wereldse bezigheden wijken. U zijt verplicht voor de welvaart onzer Gemeente te waken, alle ondeugden te vermijden, en u alle deugden te bevljigten, indien u anders rechtschapene Vaders van onze Gemeente wilt heten, en ook in der daad zijn. Oordeelt nu zelfs uit alles wat van de in zwang gaande zonden gezegd is, of wij wel zulke vrome Christenen zijn, als wij voorgeven?

Wat u betreft, Heiligen Gods, vermijdt alle de zonden, die wij zo-even bestraft hebben.

- Jaagt de vrede na, en schuw wat maar de minste aanleiding tot twist en onenigheid kan geven. Wat een heerlijke zaak is het, dat ieder met zijn evenmens in liefde en vriendschap leeft, zo ver als met een goede consciëntie bestaan kan! Geraakt u in vijandschap, zo zijt gereed uwen naasten van hart te vergeven. Ik weet wel dat zulks een zware zaak is; maar vlees en bloed moet overwonnen worden. Dempt alle opkomende gedachten van zelfswraak, en gedenkt hoe menigmaal wij, arme zondaars, de groten God beledigen, hoe dikwijls Hij ons vergeeft, en hoe wij zo veel te meer dat aan onze naasten moeten doen. Gedenkt aan de vermaning van Jezus: *Zegent, die u vervloeken*; al bestond dat ook in de allergrootste beledigingen. Stelt eens, uw evenmens had u veel ongelijk

aangedaan, zo moet u daarom evenwel geen heimelijke haat in uw hart tegen hem voeden. Ja, Hoewel u een Rechtsgeding voor de wereldlijke overheid had, waarin u 't recht zijn loop moet laten, zo moet u echter nooit het voornemen hebben u te wreken; maar de betering van uw naaste van hart wensen. Legt alle vijandschap af, en vergeeft uwen evenmens zijn gebreken, zoals u wenst dat God uw zonden vergeve.

- Wordt niet verhard en zorgeloos; maar gedenkt, als God u ongevallen toezendt, dat het geschiedt omdat Hij u lief heeft en behouden wil. Ziet in alle dingen op God en Zijn voorzienigheid, en beproeft uzelfen of u niet nog meerder verdiend had.
- Veracht geen genademiddelen, die God u tot bekering gunt; maar indien u 't wel meent met de zaligheid uwer ziele, zo hebt liefde voor Gods woord. Want die uit God is, hoort de Woorden Gods. Joh. 8: 47.
- Geeft Gode de ere, erkent de menigvuldigheid uwer zonden, en zegt met het boetvaardig Israël: Onze gerechtigheden getuigen tegen ons, en reiken tot aan de hemel. En met Salomo: *Die zijn overtredingen bedekt, zal niet voorspoedig zijn; maar die ze bekent en laat, zal barmhartigheid verkrijgen.* Spr. 28 : 13. Toen David zijn zonden verbloemde, werden zijn beenderen verouderd; maar toen hij Gode zijn misdaden beled, vergaf Hij hem dezelve. Ps. 32: 3,5. Daarom, doet als de verloren zoon, en zegt van hart: *Vader, ik heb gezondigd.* Volgt de boetvaardige Tollenaar, die op zijn borst sloeg, en zeide: *O God, zijt mij zondaar genadig.* Slaat ook met nederige boetgebaren op uw harde borst, en zegt: *hier ligt dat hart, die bron, daar zo vele zondige gedachten uit zijn voortgekomen.* Hebt u geen tranen, door welke gij, gelijk eertijds de boetvaardige zondares, de voeten van Jezus kunt bevochtigen, zo offert Gode een verbrijzeld hart, dat over uw zonden zucht; want dat is een offerande die Hem aangenaam is. Een nederige voetval maakt dikwijls dat de gramschap des Konings verminderd wordt. De zonden af te wijzen, en niet meer te doen, is de beste boete.
- Neemt uw toevlucht tot uwen Borg en Middelaar Jezus Christus. Stelt Hem de nood uwer zielen voor. Overvalt u lichaamskrankheid, daar zijn nog wel geneesmiddelen te vinden die u kunnen helpen; waar zullen wij in de krankheid der ziel anders raad en hulp zoeken, dan bij Hem alleen? Worden wij beledigd, zo zoeken wij de Rechter, die ons recht doet; maar wie kan met God rechten zonder deze Borg? Geraken wij in schulden, mogelijk is nog wel een borg daarvoor te vinden; maar wie zal in de schuld der zonden een anderen Borg als Jezus alleen aantreffen?
- Wanneer u op die wijze boetvaardige harten voor God uitstort, en door uw leven bewijst dat uw bekering ware ernst is, dan zal van ons Sodom een hoewel Sion worden. Wanneer u alle ongerechtigheid en zonde mijdt, en God niet met opzettelijke overtredingen opnieuw beledigt, zo laat Hij u heden door zijn Dienaar verkondigen dat Hij uw zonden wil vergeven, alle uw gebreken genezen, uw leven van 't verderf verlossen, en u kronen met goedertierenheid en barmhartigheden. Amen.

BOETGEBED.

Heere, Heere God! Barmhartig, genadig, lankmoedig, en groot van weldadigheid en waarheid; Die geenszins de dood des zondaars begeert, maar dat hij zich bekere en leve. Uwen Name zij eeuwig dank gezegd, dat u ons gemaakt hebt tot planten in Uw Wijngaard. U hebt ons niet laten wassen op de akker van 't heidens Sodom, ook hebt u ons niet als verworpen steden op Babels woeste velden laten liggen; maar laten geboren worden in de schoot Uwer ware Kerke. Wij zijn door Uw genade een Wijngaard geworden, die U aan een vette plaats geplant hebt. Maar helaas! Wij moeten het tot onze schande bekennen, dat wij deze Uw grote liefde met snode ondankbaarheid vergolden hebben. U hebt ons omtuind met de muur Uwer genadige bescherming. Maar ach, wij hebben voor de zonde, die verderfelijke vijandin onzer ziele, deuren en vensters geopend, en de Wijngaard van ons hart door de wilde dieren van begeerlijkheid der ogen en des vleses, grootsheid des levens, schandelijk laten omwroeten en verderven. U hebt de akker onzes harten menigmaal gezuiverd van de stenen van aanstoot; maar helaas! Wij hebben er nieuwe stenen van ongevoeligheid en hardigheid des harten weer ingebracht. Ja, u hebt elk zijn kruis gegeven, of het als een wijnpers ware tranen van boetvaardigheid mocht uitpersen.

Maar, ach God! Bij alle de menigvuldige genademiddelen ongevoelig te zijn, in zonden voort te varen, tegen zijn gemoed en beter weten kwaad te, betering te beloven en niet na te komen; maar integendeel met zondige gedachten, woorden en werken dagelijks de hemel tot toorn te tergen, zijnde wilde ontaarde vruchten, die wij in plaats van edele druiven voortbrengen!

En indien u ons niet een klein overblijfsel had gelaten, de vrome zielen, die onder ons wonen, als Sodom zouden wij geworden zijn, wij zouden Gomorra gelijk zijn geworden. Ach Heere, ga doch niet in 't gericht met ons arme zondaars en zondaressen; maar zij ons genadig om Jezus wille. Laat de stralen van de Zon der Gerechtigheid onze koude harten verwarmen, en inwendig in alle de krachten onzer ziel werken. Heilig ons geheel en al; en bekeer ons Heere, zo zullen wij bekeerd zijn, opdat wij voortaan zo een leven mogen leiden, dat beide aan Engelen en Mensen mag behagen, totdat u ons van de doornachtige akker der wereld in 't heerlijk Paradijs des Hemels zult overbrengen. Amen.

Onze Vader, enz

2. SODOMS GRUWELEN IN DE BEDROVEN HUTTEN SIONS

EERSTE INLEIDING

Zeer weemoedig was de klacht van Maria, toen zij haar Jezus zocht, en met tranen bij Zijn graf zei: *Zij hebben mijn Heere weggenomen, en ik weet niet waar zij Hem gelegd hebben*, Joh.20:13. Evenzo een klacht mogen ook billijk alle boetvaardige zondaars voeren, die Jezus zoeken, want zekerlijk, de zonde maakt een scheiding tussen God en de mensen, tussen Jezus en zijn Bruid. Om die reden dunkt mij dat ik u hore klagen: *wij hebben de genade van Jezus verloren, en zijn van de wegen des Heeren afgeweken*.

Vraagt u mij, hoe u dit verlies zult herstellen? Komt, en belijdt Hem uw zonden; want hier is de plaats van welke Hij ook Zijn genadestem wil laten horen: *Komt herwaarts tot Mij, allen die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven*. Om deze genadestem van Jezus, na hartelijke bekentenis onzer zonden, te horen, zijn wij op deze Boet en Bededag bijeen vergaderd. Doch opdat alles tot overtuiging van onze zonden en tot ware betering onzes levens, inzonderheid tot eer van de grote God geschieden moge, smeken wij denzelve om Zijn bekerende genade.

Onze Vader, enz.

Tekst: EZECHIËL 16: 49.

Ziet, dit was de ongerechtigheid uwer zuster Sodom: hoogmoed; zathed van brood en stille gerustheid had zij en haar dochteren; maar zij en sterkte de hand des armen en nooddruftigen niet.

TWEEDE INLEIDING.

Gelijk het met een akker gaat, zo gaat het ook met het menselijk hart. Op een akker zijn doornen, of stenen of onkruid, die een zorgvuldig Hovenier uit de weg moet ruimen, indien anders 't goede zaad tot een gezegende oogst zal opwassen. Het hart van een mens is een akker, op welken het zaad des Goddelijken Woords wordt geworpen, opdat daarvan heerlijke vruchten Mogen voortkomen. Maar wij mensen vinden van tijd tot tijd gestadig iets te doen op die akker onzes harten; gedurig komen er hindernissen, die wij uit de weg moeten ruimen, zo er anders gewenste vruchten tot Gods eer zullen groeien. Nu eens dreigen de doornen der zorgvuldigheden dezes levens en de wereldse ijdelheid, de vrucht in haren wasdom te verstikken; dan eens liggen de stenen der zonde in de weg, zodat de vrucht des geloofs niet kan opschieten, of wel haast in haren eersten wasdom verstikt; dan weer schiet hier en daar de sonde als een onkruid in 't hart van een mens op, om 't welk uit te roeien hij noch vlijt noch moeite moet sparen. Wij hebben wel menigmaal ons best gedaan, om het zo ver door Gods genade te brengen, dat onze Gemeente als een reine Maagd tot onze Zielsbruidegom Jezus Christus mocht komen.

Maar ach! Het schijnt dat wij naar iets trachten, 't geen wij in dit stuk niet kunnen verkrijgen. De een ondeugd is zo haast niet bestraft, of de andere komt aanstonds weer te voorschijn, zodat Gods Dienaars bijna alle hope moeten opgeven. Doch daarom

moeten wij evenwel de moed niet laten zakken, maar ons met allen ernst tegen alle opkomende zonden en ondeugden aankanten, zodanig, dat wij ten minste de hoog klimmende zondewateren afweren; dat zij de akker van de Heere onze God niet geheel overstromen. Hierin gaat de Profeet Ezechiël ons voor in onze Tekst, waarin wij vinden:

- I. Een ernstige klacht over de jammerlijke toestand der Kerk.
- II. Een troostrijke verzekering van 't gering, doch, Gode behaaglijk hoopje der ware Gelovigen.

Gelieft tot de betrachting dezer beide stukken behoorlijk aandacht te verlenen.

"Ach God! Bevochtig toch door Uw genade onze harten; die van natuur tot het goede 't enenmaal verstorven zijn, en verleen dat wij vruchten der ware bekering, des geloofs en Godzalige wandel mogen voortbrengen, tot eer van Uw grote Naam, en bevordering van ons eeuwig heil, welvaart en zaligheid. Amen."

VERKLARING.

Thans moet Ezechiël een straffe bode zijn, en de stad Jeruzalem in ons tekstkapittel de gruwelen des volks, en de daarop volgende straffen voor ogen stellen. De Profeet had dit gedaan onder de gelijkenis ener bestrafte dochter, en hij had haar staat en gedrag van kindsbeen af voorgesteld. Rampzalig was de afkomst en geboorte van de dochter Jeruzalems; haar Vader was een Amoriter, en haar Moeder een Hethitische, Gen. 38, gelijk uit de geschiedenis van Juda te zien is; en zij lag in haar tere kindsheid in haar bloed op het op 't veld geworpen. Ezech. 16. Genadig was haar verlossing uit die ellendige staat, toen God als een Bruidegom bij haar kwam, en sprak: *leeft in uwen bloede, ja, leeft*. Deze jonge Bruid werd van God naar Zijn welbehagen opgetrokken, en Hij versierde haar heerlijk met de voorrechten van Kanaän, zodat zij een naam kreeg onder de heidenen. Maar groot was haar ondankbaarheid; want zij bedreef geestelijke hoererij met de Afgoden, en maakte het zo grof in zonden, dat de Heere eindelijk haar onder eden betuigde; *zo waarachtig als Ik leve! Indien Sodom, uw zuster, met haar dochteren (namelijk Adama en Zeboïm) gedaan heeft, gelijk u gedaan hebt en uw dochteren*. Daarop verhaalt de Profeet nog duidelijker de gruwelen Jeruzalems in onze tekst, zeggende: *Ziet, dit was de ongerechtigheid uwer zuster Sodom*, enz. De zonden, welke hij de dochter Jeruzalems voor ogen legt, waren:

1. Hoogmoed.
2. Zatheid van brood.
3. Stille gerustheid.
4. Onbarmhartigheid, en deze ondeugden noemt God Sodoms ongerechtigheden.

De profeet laat het woordje van opwekking, *ziet!*, vooraf gaan; 't welk doorgaans in de Heilige Bladeren gebruikt wordt, wanneer er iets van gewicht, dat zonderlinge opmerking waardig is, wordt voorgedragen. 't Volk van Israël was in een zo diepe slaap vervallen, dat dusdanige wekstem voor 't zelve wel nodig was; eveneens of God zeggen wilde: "Hoor toe, o zondig volk! u volk van grote misdaad en ongerechtigheid! Ik zal u een gelijkenis geven, die u wel vreemd voorkomen, maar echter overtuigend zal."

Dit was de ongerechtigheid uwer zuster Sodom. Sodom was de beklagelijke zondestad, die door God met vuur van de hemel verteerd was, omdat er geen Rechtvaardigen in waren. Gen. 13. Deze stad noemt God een zuster van Jeruzalem, uit

oorzaak dat Jeruzalem haar in gruwelen gelijk was. De dochter Sions wordt in 't Hooglied een zuster van de hemelse Bruidegom genoemd; en hier is de dochter Jeruzalems een zuster van Sodom. O, wat een onderscheid! Gene is een evenbeeld van de aller zuiverste, en deze een gelijkenis van de aller onzuiverste stad. Gene een dochter des Hemels; deze een dochter der hel. Gene een Bethel, een huis Gods; deze een Bethaven, een huis der zonde en ongerechtigheid.

Maar, hoort, wat zonden de dochter Jeruzalems te laste gelegd worden. Israël zou mogelijk kunnen denken, waarin zijn wij toch gelijk met Sodom? Zie hier de Sodoms gruwelen, die de Profeet hen voor ogen legt.

- De eerste zonde was *hoogmoed*; en dit woord is in de Grondtekst zo veel te zeggen als grootheid, verhevenheid, hoge inbeelding: een kwaad zeer gemeen, voornamelijk in grote Steden, en bestaande hierin, namelijk, wanneer een mens zijn eigene nietigheid vergeet, meer van zichzelf houdt dan hij behoorde te doen, en zijn hoge verbeelding te kennen geeft door hoogmoedige woorden en gebaarden, pracht in klederen en 't kleinachten van anderen mensen. Die zonde was algemeen te Sodom, en uit dien hoofde zeiden de Sodomieten van Loth: Deze een is gekomen om als vreemdeling hier te wonen; en zoude hij alleszins Richter zijn? Gen. 19 : 9. Dezelfde zonde wordt van de Profeet Jesaja ook in Jeruzalem bestraft; want dus spreekt de Heere door zijn mond: Daarom, dat de Dochteren Sions haar verheffen, en gaan met uitgestrekte hals, de lonken met de ogen: al gaande en trippelende daarhenen treden, en alsof haar voeten gebonden waren; zo zal de Heere de schedel der dochteren Sions schurftig maken, en de Heere zal haar schaamte ontbloten. Jes. 3 : 16,17.
- De tweede zonde was *zatheid van brood*. Luther vertaalt het: *alles vol is*. 't Is bekend, dat door brood alles verstaan wordt wat tot 's lichaams nooddrift wordt vereist; daarom heeft die Hervormer het wel uitgedrukt door de vernoemde woorden van alles vol op, spijze, drank, kleding; geld en goed. Sodom was een Goddelijke lusthof, in een zeer schone en vruchtbare Landstreek gelegen, en had geen gebrek aan iets wat tot gemak of vermaak kon strekken. Dus mede was Jeruzalem geplaatst in een land dat van melk en honig vloeide. Om die reden zingt Jesaja in 't Lied zijnes Liefsten: *Mijn Beminde heeft een Wijngaard op een vetten heuvel*, Jes. 5:1. En Mozes voorzegt aan Israël: dat het, vet geworden zijnde, achteruit zou slaan. Deut. 32 : 15, gelijk een Paard dat dartel wordt, of een Os, die op al te vette weide gaat.
- De derde zonde was *stille gerustheid*. Eigenlijk is het volgens de Grondtekst: *abundantia otii*, al te veel lediggang. Wij verstaan daardoor een zorgeloosheid en nalatigheid in alle dingen. Gelijk het volk te Sodom in rust en zekerheid leefde, en niets te doen had, zodat het zelfs de vreemdelingen, die bij Loth ingekeerd waren, niet verschoonde, en de vromen Loth alle kwelling aandeed: zo ging het ook met het zondig Israël. Het leefde in stille gerustheid: waarom het ook de Profeten stenigde, en degenen dode, die tot hen gezonden werden, terwijl het ondertussen zich ver van alle onheil oordeelde te zijn.
- Eindelijk, de vierde zonde was onbarmhartigheid tegen de armen. *Zij sterkten de hand des armen en nooddriftigen niet*. Gelijk er altijd armen en rijken door elkander zijn, zo ontbrak het ook in Israël niet aan armen, maar wel aan barmhartigheid. Zij vergaten het bevel dat God hun gegeven had: *u zult uw hart niet verstijven, noch uw hand toesluiten voor uwen Broeder die arm is*. Deut. 15 : 7. Gelijk in Sodom voor de armen geen recht, voor de vreemdelingen geen herberg, voor de vervolgdgen geen redding was, zo ging het ook te Jeruzalem onder

het zondig Israël: voor de armen was geen hulp, en voor de nooddruftigen geen verkwikkin. Zodat God billijk klagen mocht: *Haar wijnstok is uit de wijnstok van Sodom en uit de velden van Gomorra; haar wijndruiven zijn vergiftige wijndruiven, zij hebben bittere beziën. Haar wijn is vurig drakenvenijn, en een wreed adderenvergift.* Deut. 32 : 31, 33.

TOEPASSING.

Nu denkt u mogelijk wel, Geliefden, gelijk eertijds David, toen Nathan hem de geschiedenis van 't geroofd Oilam verhaalde, dat hij, die dat gedaan had, een Man des doods was. Nu denkt gij, zeg ik, ook wel, terwijl ik u de zonden van Israël verhaald hebbe, waarlijk, dat moet wel een ondankbaar volk zijn geweest: God had het voor alle heidenen uitverkoren, uit Egypte gevoerd, in een land gebracht, alwaar Hij zijn Tempel en Godsdienst oprichtte; hun Zijn Woord en zijn Profeten gegeven, en met zo vele lichamelijke en geestelijke weldaden overladen; en evenwel zo goddeloos en hoogmoedig te worden, God en Zijn woord te verachten, in wellust, dartelheid, zorgeloosheid en onbarmhartigheid te leven, waren in der daad zeer zware zonden, die de Goddelijke oordelen over dat volk gehaald hebben, ook zodanig, dat het ons nog ten huidigen dage als een voorbeeld van de Goddelijke vloek voor onze ogen verstrekt.

Maar zouden wij ook niet onder 't Christenvolk dergelijke gruwelen wel vinden? Ja, zouden zulke zonden zelf bij ons niet in zwang gaan? Ach, mogelijk zou men niet dan al te waarachtig van ons Mogen zeggen: *Dit was de ongerechtigheid uwer zuster Jeruzalem.*

- (1) Helaas! Hoe vele zijn er in deze roekeloze tijden, die zich door *hoogmoed* zwaarlijk tegen God bezondigen! Mensen, die zich verheffen in hun inbeelding, zodat zij hun naasten verachten. Heeft God eens de een wat meer met tijdelijke goederen gezegend, is de een boven de ander van God een weinig verheven in ere, rijkdom, macht en aanzien, men weet niet hoe hoogmoedig men zich gedragen zal. Deze hoogmoed openbaart zich ook in hovaardige klederen en pracht. Menig komt daarmede pronken en trotseren, al zou 't ook boven zijn staat en vermogen zijn. Zelfs mensen, die menigmaal eerder het daglicht dan brood in hun huis hebben, moeten evenwel somtijds alles wat zij schrampen, rapen en borgen kunnen, aan 't lichaam hangen, om zich op te schikken en voor de wereld aanzien te maken. En hoevelen verheffen zich over hun macht, en snoeven met Pilatus: *Weet gij niet, dat ik macht heb U te kruisigen en macht heb U los te laten?* Joh. 19 : 10. Hoe velen verheffen zich over hun kunst en bekwaamheid, alsof zij de lieden waren, met welke de wijsheid ten grave zou gaan. Hoe velen verheffen zich over ijdele mensengunst, gelijk Haman, Esther 5, die alleen tot de Koninklijke maaltijd was genodigd. Hoe velen verheffen zich over hun rijkdom, zodat zij zich nauwelijks verwaardigen hun armen evenmens eens aan te zien. Hoe velen verheffen zich over hun trotserend geweld, gelijk de reus Goliath, toen hij zeide: *Ik heb heden de slagorden Israëls gehoond,* 1 Sam. 17 : 10. Hoe velen verheffen zich in hoogmoedige gebaarden, en zijn zo trots in hun gang, alsof de straten hun te nauw zouden worden. Hoe velen verheffen zich in hun kostbare gebouwen, en zeggen met de hoogmoedige Nebukadnézar: *Is dit niet het grote Babel dat ik gebouwd hebbe, ter eer mijner heerlijkheid?* Dan. 4 : 30. Hoe velen verheffen zich met hun prachtige gastmalen, gelijk Absalom, 2 Sam. 13, die alle de Kinderen des Konings op zijn gastmaal had uitgenodigd. En dus regeert hoogmoed ten huidigen

dage in alle straten, van hogen en lagen, ouden en jongen. *Ziet! Dit was de ongerechtigheid uwer zuster Jeruzalem.*

- (2) Maar 't blijft hier niet bij; daar moet nog overdaad en *verkwisting* bij komen. Zijn er niet mensen die Gods gaven schandelijk misbruiken tot wellust en allerlei dartelheid! Zegent God iemand, zo moet die zegen dikwijls vergeten, verdrongen, en met allerhande vermaken verzwolgen worden. Daar moet niets ontbreken aan volle tafels en sterken drank. Nauwelijks kan er een ordelijke maaltijd gehouden worden; men moet zijn hart bezwaren met overdadig eten en drinken. Om dit te doen maken menigen vele overtollige en onnodige kosten, zodat keuken en kelder, zolder, en 't ganse huis, van alles volop heeft, en er geen vertrek is, of de uiterste pracht en dartelheid blinkt daarin uit.
- (3) In Sodom heerste *een stille gerustheid of zorgeloze zekerheid*, en niemand dacht aan enig onheil, noch aan de straffen van God. Gaat het met ons ook niet zo, wij, die menen dat wij in de schoot der zekerheid zitten? God heeft andere landen harde dingen doen ondergaan, vele steden en huizen met vuur laten verbranden, en de inwoners ellendig doen omzwerven. De Oorlogsvlammen omringen ons, nu aan de enen, dan aan de andere kant, en evenwel, wij leven in stille gerustheid. Wij eten en drinken, zijn vrolijk en welgemoed, en onze naburen leven in vreze en angst. Jozef zit benauwd in de kuil, en wij zijn niet minder dan ongerust, ons weinig bekommerende over de verbreking Jozefs. Het Oorlogsvuur brandt op zijn hevigst in onze buurt; en wij echter leven zo zeker en zorgeloos heen, alsof geen onheil ons treffen kon. Men overdenke eens wat al zware ongevallen, de een hier, de ander daar, een tijd lang hebben moeten beproeven; kan dat alles nog niet helpen? Neen; bij velen wordt geen de minste betering des levens bespeurd. Integendeel wordt men daardoor nog te meer verhard, en gaat dikwijls tot wanhopige middelen over. Waarlijk, 't is wel een beklagelijke zaak, dat de mensen zich noch door Gods weldaden, noch door Zijn kastijdingen, uit de slaap der zekerheid laten opwekken. O wee! zulke rampzalige zondaars, die door de harde donderslagen der Goddelijke oordelen uit hun zondenslaap nog niet wakker gemaakt kunnen worden! In Sodom leefde men zo gerust, dat men ook zelfs alle de trouwe waarschuwingen van Loth verachte, en die oprechte man alle kwelling aandeed; dus gaat het ook ten huidigen dage. Gods Dienaars ijveren wel over de in zwang gaande zonden en ondeugden; maar men acht dat niet. Men spot dikwijls met die Goddelijke Afgezanten; men benijdt, haat en vervolgt hen, en men maakt dat zij hun Ambt menigmaal met zuchten, en niet met vreugde waarnemen.
- (4) In Sodom heerste *onkuisheid*. Zo een gruwel houdt bij ons ook niet op. Geile en ontuchtige gezelschappen, vuile redenen, hoererij, overspel, en meer dergelijke gruwelen, gaan ook nog hedendaags bij ons in zwang. Ja, 't is zover gekomen, dat verloofden, die de huwelijke staat met God behoorden aan te vangen, in geilheid en ontucht het tezamen houden, en dus Gods Dienaren, ja, een gehele Gemeente bedriegen, daar zij nochtans, gelijk Dina, hun eerste kuisheid verloren, en hun zielen verontreinigd hebben, die Tempelen des Heiligen Geestes behoorden te zijn. Zijn dat geen Sodoms gruwelen, die God tot in de hemel om wraak roepen?
- (5) En ach, wat een onbarmhartigheid wordt ook hedendaags onder 't Christenvolk gevonden! De een haat, benijdt en vervolgt de ander; menigeen leeft in wrok en onverzoenlijkheid. Indien nu eens iemand uit de eerste Christenkerk, waarin zo

een hartelijke liefde onder Gods volk was, dat de een de ander met een heiligen liefdekus ontmoette, opstond, en zag hoedanig hedendaags de mensen, die elkander haat toedragen, de een de ander bejegenen, en als met Basiliuskus-ogen het hart trachten te verwonden, hij zou zekerlijk moeten twijfelen of hij in Sodom, dan in een Christelijke samenleving kwam. En hoe groot is tegenwoordig de onbarmhartigheid tegen de armen! Ach! Hoe weinige weldadige Christenen worden er gevonden, die zich over armen en noodduftigen ontfermen! Vele arme Weduwen en Wezen moeten sukkelen, zonder dat iemand hun te hulp komt. Ginds ligt een arme Lazarus, terwijl ondertussen de rijke man aan zijn weelderige tafel zit, en niet eens denkt om die behoeftigen een stukje brood van zijn overvloed toe te werpen, daar men 't een hond niet weigert. Men moet in pracht van klederen uitmunten, in plaats dat men van dat overtollige iets zou nalaten, en 't zelve de armen tot deksel geven. Hoe geringer iemand van staat is, hoe minder hij geacht wordt. werd Jozef, die een heer over Egypte was, ziek, zijn Broeders kwamen wel zeer haast bij hem. Is iemand ziek, die in veel eer en aanzien leeft, ieder toont zich begaan daarover; maar ligt de arme Lazarus in de uiterste ellende voor de deur, zo ziet er niemand naar hem om.

Oordeelt nu zelfs eens of wij wel zulke goede christenen zijn, gelijk wij wanen te wezen? Waarlijk, indien de Heere nog niet een klein getal rechtvaardigen onder ons had over gelaten, wij zouden al lang als Sodom en Gomorra geworden zijn. Wat dunkt u? zou de rechtvaardige God dan niet moeten ontwaken en straffe over ons oefenen? O, wees niet te gerust en zorgeloos; de bijl is reeds aan de wortelen der bomen gelegd. God zal de hoogmoed der dochteren Sions neerstorten; Hij zal de overdaad en dardelheid met de beker zijner gramschap straffen; die in stille gerustheid leven zullen van Gods oordelen overvallen worden, en over de onbarmhartigheid vonnis worden gestreken.

Wat u betreft, gij Heiligen Gods, vermijdt toch alle deze Hemelergende zonden en Sodoms gruwelen; integendeel, benaarstig u:

1. De nederigheid. Hoogmoed is een schandelijke ondeugd, die van God ten hoogste verboden is. De rijken in deze tegenwoordige wereld beveelt, dat zij niet hoogmoedig zijn, 1 Tim. 6 : 17. Hoogmoed is een duivelse ondeugd; want de Hoogmoed des Satans dreef hem aan, dat hij wilde aanbeden zijn. Hoogmoed maakt de mens gehaat bij God; want een hoogmoedig hart is de Heere een gruwel; ja, maakt hem ook gehaat bij andere mensen. 't Is een ondeugd, daar vele andere ondeugden uit voortspruiten, en die tot lichamenlijk en geestelijk, tijdelijk en eeuwig nadeel dient. Wil staat, macht, rijkdom enz. U hoogmoedig maken, zo denkt dat er een machtiger God boven u is, Die de hoogmoedigen wederstaat, de verhevene haast kan neerstorten en de rijken in één ogenblik tot armoede brengen. Laat de nederige Jezus u tot een Voorbeeld strekken, Die zich zo vernederd heeft, dat Hij ook de voeten van Zijn Discipelen waste. Vergeet uw gebreken niet. Een pauw laat zijn vederen zakken, wanneer hij zijn voeten aanziet; dus zou ook een mens alle hoogmoed wel vergaan, indien hij slechts zichzelf wel kende. Gaat gaarne met arme, bedroefde en stervende mensen om, zo zullen alle hoogmoedige gedachten wel haast uit uw hart verdwijnen. Gedenkt, dat hoogmoed een evenbeeld des Duivels, maar nederigheid een Evenbeeld Gods is. Heerst de hoogmoed in uw zielen, zo kunt ge u nog niet van uw zaligheid verzekeren; maar draagt u nederig, zo zijt ge kinderen Gods, en, indien deze deugd door 't geloof is geheiligd, ontwijfelbare erfgenamen des hemels.

2. Vermijdt overdaad en verkwisting, en bevljigt u in matigheid. *Wacht uzelfen, dat uw harten niet 't eniger tijd bezwaard worden met brasserij en dronkenschap*, Lukas 21 : 34. Denkt dat u Gods Rentmeesters zijt, en dat er een dag komen zal, waarin u rekenschap van uw Rentmeesterschap zult moeten geven; opdat u niet met de onrechtvaardige dienstknecht in de eeuwige gevangenis wordt geworpen.

3. Wees niet gerust in uw zonden, maar laat u door Gods Geest regeren. Neemt de trouwe vermaningen van Gods Dienaren ter hart; past de predikaties die zij doen, op uzelf toe, en denk: de rechtvaardige bestraffe mij. Spiegelt u aan het voorbeeld van anderen; begeeft u intijds tot boetvaardigheid, en valt God in de roede. Acht de zonde niet gering, maar denkt dat de aller minste heersende zonde u in de eeuwigen dood kan storten. Misbruikt de genade Gods niet, noch Zijn lankmoedigheid. Denkt niet, ik heb reeds zo en zo lang in die en die zonde geleefd, en ben nochtans Gods straffen ontgaan; want, weet u wel, o zondaar, dat Gods lankmoedigheid u tot bekering lokt? Wat niet geschied is, kan nog geschieden; zo ge u niet bekeert, zullen de Goddelijke straffen zekerlijk komen, 't zij vroeg of laat; en wanneer u het aller geruste zijt, zullen zij u het naaste bij wezen. Toen de mensen in de dagen van Noach gerust en zorgeloos leefden, kwam de Zondvloed. Toen de Joden niet bedachten wat tot hun vrede diende, overvielen hen de Romeinen; en toen zij de Profeten niet gehoorzaamden, moesten die geharnasten hen tot Predikers verstrekken. Daarom, ach vrome Christenen, vreest God, wees altijd op uw hoede, en hoopt op de Heere, van de een morgenwake tot de andere.

4. Hebt medelijden met de armen, bekommert u over de verbreking Jozefs; bedroeft u wanneer 't Gods volk kwalijk gaat; treedt in uw binnenkamer, en helpt de bedrukten door uw gebed; zijt met de helden van ons Sion in alle hun strijden met uw smekingen tot de Heere. Wanneer Jozua tegen de Amalakieten strijd, zo heft uw handen op als Mozes. Doet goed aan de armen, verdrevenen, nooddruftigen en allen die in lijden zijn. Vermindert uw overvloedige kleding, uw overvloedig eten en drinken, en spijst van dat overtollige de hongerigen, drenkt de dorstigen, kleedt de naakten; zo zullen zij ten genen dage getuigen van uw liefde zijn, en u ontvangen in de eeuwige Tabernakelen.

5. Eindelijk, wanneer ge u bedroeft over de verdorvenheid der wereld, zodat u denkt: hoe beklagelijk staat het met Gods kerke! hoe goddeloos gaat het op de aarde toe! Hoe weinig vrome Christenen vindt men in deze laatste tijden! *Behoudt, o Heere, want de goedertierene ontbreekt*; wees echter getroost. Dezelve God, Die een Noach uit de Zondvloed wist te redden, en een Loth uit Sodom voerde, zal ook het scheepje Zijner kerk wel in behouden haven brengen, en de Poorten der Hel zullen haar nooit overweldigen. Op 't laatst zal God u ook redden uit het Sodom dezer wereld, en opnemen in de eeuwige woning des vredes; aldaar zal Juda behouden worden, en Israël zal eeuwig zeker wonen. Amen.

GEBED

O, grote en aanbidenswaardige God, Die in de hemel woont en op de nederigen en ootmoedigen ziet, hier ligt nu wederom voor U een hoopje arme zondaars. Indien wij zwegen, zouden onze zonden moeten spreken; onze gebeenten zouden versmachten, ja, ons eigen geweten zou ons aanklagen voor U, de alwetende God.

Ach Heere! Hoe menigmaal heeft stof, aarde en as zich verheven! Hoe menigmaal hebben wij onszelf vergeten, en ons verlaten op ere, wijsheid, rijkdom, en alle tijdelijke dingen! Hoe dikwijls hebben wij onze vergenoeging gezocht in de ijdelheden dezer wereld, en haar goederen misbruikt tot dardelheid en wellust! Hoe dikwijls zijn wij zorgeloos geworden in onze zonden, hebben uw lankmoedigheid verwaarloosd, en niet gedaan wat recht was voor u, den levendigen God! Ja, indien U niet nog een klein overblijfsel rechtvaardigen onder ons had over gelaten, wij zouden al lang geworden zijn gelijk Sodom Gomorra. Daarom erkennen wij ons schuldig aan Uw toorn en ongenade, aan tijdelijke en eeuwige straffen.

Maar, ach Heere, Heere God! Barmhartig, Genadig en Lankmoedig, Gij, Die eertijds een Sodom, dat vol zonden was, wilde verschonen, indien er slechts tien rechtvaardigen in geweest waren, verschoon toch met uw rechtvaardige straffen ons Land, onze stad, onze gemeente; U zult nog wel meer dan tien zielen onder ons hebben die U vrezen, en met al hun hart lief hebben.

Ach, Heere! Gij, Die de nederigen uw genade verleent, bewaar ons toch voor de verdoemelijke ondeugd van hoogmoed, en geef ons nederige harten. Laat ons niets zijn in onze eigene ogen, opdat wij iets Mogen zijn tot Uw eer.

Abba, Vader! Wij bidden niet om rijkdom en overvloed, ook niet om armoede. Het een mocht ons hoogmoedig, het andere mismoedig maken. Maar wij bidden alleen om ons bescheiden deel, dat uw Vaderlijke hand ons heeft toegedacht.

Bewaar ons, dat wij de wereld zouden lief hebben, als de begeerlijkheid der ogen, de begeerlijkheid des vleses, en de grootsheid des levens. Laat ons ook niet zorgeloos in zonden worden, maar dag en nacht in Heiligheid en een Godzalig leven op onze hoede zijn; totdat u ons zult opeisen en tot u nemen in de hemel. Amen.

Onze Vader, enz.

3. HET LAATST GEDULD VAN DE VERTOORNDE DOCH LANKMOEDIG GOD.

EERSTE INLEIDING.

Weet u nog niet dat Egypte verdorven is? Was de vraag die eertijds de Knechten Faraó's hun Vorst deden. Die Koning bekreunde zich niet aan alle de Goddelijke oordelen die zijn land en volk reeds getroffen hadden; om die reden voerden hem zijn dienaars tegemoet, dat zo een aanhoudende blinde hardnekkigheid de ondergang van zijn ganse land na zich zou slepen. Op dezelve wijze maakt het de zorgeloze wereld ook, die Gods oordelen nauwelijks erkent, in hoogmoedige gerustheid daar heen leeft, en aan zichzelf gelaten zijnde, liever wil 't ondergaan en in zonden sterven, dan zich bekeren.

Om dit grote gevaar der ziel voor te komen, zendt God ons zijn Dienaars, die ons uit de slaap onzer zorgeloze zekerheid moeten opwekken, om door ware boetvaardigheid de vertoornden God te voet te vallen.

Met dit heilig oogmerk zijn wij ook op dezen Boet, Vast en Bededag bij elkander vergaderd. Ten einde nu deze onze Boetofferande de Heere onzen God wel behagen moge, roepen wij Hem aan om de bijstand van Zijn Heilige Geest.

Onze Vader. Enz.

Tekst: AMOS 4 : 11, 12.

Ik heb sommigen onder ulieden omgekeerd, gelijk God Sodom en Gomorra omkeerde, die u waart als een vuurbrand, dat uit de brand gered is; nochtans hebt ge u niet bekeerd tot Mij, spreekt de Heere. Daarom zal Ik u alzo doen, o Israël! omdat Ik u dan dit doen zal, zo schik u, o Israël! om uw God te ontmoeten.

TWEEDE INLEIDING.

Nadert gij, en hoort alles wat de Heere onze God zeggen zal; en spreekt u tot ons, al wat de Heere onze God tot u spreken zal, en wij zullen 't horen en doen. Deut. V : 27. Dus sprak eertijds een verschrikt Israël. Geen wonder was het dat dit volk deze woorden van zich gaf; want bij de Wetgeving op Sinai was de hemel met zwarte wolken overtrokken, die zo verschrikkelijk donderden, dat Horebs sterke rotsen daarvan beefden, en Sinai's grondvesten zich bewogen; daarbij schoten de bliksemstralen, zo menigvuldig als pijlen, door elkander, dat de ganse omliggende landstreek in vuur en vlam scheen te staan; en behalve dit kwam er nog een dikke nevel en damp, die van de top des bergs opklom, en Gods doordringende stem werd als de klank ener bazuin gehoord. Dit alles was vreselijk genoeg om Israël een schrik aan te jagen; want dat volk wist wel dat zij zondaars waren, en dat God, Die uit het onweder sprak, de Heilige Israëls was, *Die de God des gansen aardbodems wordt genoemd*, en voor de zondaar, zonder tussenkomst van de Middelaar, een verterend Vuur is; daarom verzochten zij dat God toch niet in Zijn toorn met hen spreken wilde, opdat zij daardoor niet stierven, maar dat Hij door Mozes met hen geliefde te spreken, wanneer zij gaarne daaraan gehoorzamen zouden.

En zeker, het is ten uiterste verschrikkelijk wanneer God in Zijn toorn spreekt;

daardoor regende het 't eertijds zo sterk, dat de toppen der bergen daarvan bedekt werden; daardoor viel er vuur van de hemel over Sodom en Gomorra; daardoor opende zich de aarde, en verslond het oproerig Rot van Korach, Dathan en Abiram; daardoor moeten alle hoofdstoffen en Schepselen Gods Scherprechters zijn; daardoor moeten donder, bliksem, hagel, sneeuw, plasregens, stormwinden, ongedierte, oorlog, dure tijd en pest, Gods streng bevel uitvoeren, om verstokte zondaren te straffen, maar boetvaardigen tot gehoorzaamheid te brengen. Een voorbeeld hiervan hebben wij in onze tekst, die ons aanleiding geeft om voor te dragen:

Het laatste geduld van de in toorn ontstoken, doch lankmoedige God.

Maar Gij, o Rechter der ganse aarde! Heilige Israëls! Ach, straf ons toch niet in Uw toorn. Spreek met ons door Uw Woord, veel liever dan dat U met ons spreken zou door Uw rechtvaardige straffen, spreek met ons door Uw Dienaren, veel liever dan dat Gij met ons spreken zoudt door Uw streng oordeel: spreek ons in 't binnenste onzes harten, o God! Want Uw kinderen zijn gewillig te gehoorzamen. Amen.

VERKLARING.

Op zonden volgen straffen: dit had het zondig Israël ondervonden. een ganse lijst van zware straffen haalt onze Profeet in het tegenwoordig Tekstkapittel aan; welke straffen tot drie hoofdplagen gebracht kunnen worden.

- De eerste plaag was dure tijd: daarom zegt hij: *Dat God Israël reinigheid der tanden gegeven had in al hun steden, en gebrek van brood in al hun plaatsen; dat Hij hen geplaagd had met duren tijd, brandkoren en honingdauw.*
- De tweede plaag was pest. Om die reden zegt de Profeet: *dat God de pestilentie onder Israël had gezonden, naar de wijze van Egypte.*
- De derde plaag bestond in oorlog; *want de Heere had hun jongelingen door 't zwaard gedood, en de stank van hun heirlegers zelfs in hun neus doen opgaan.*

Daarop komt de Profeet tot de woorden van onze Tekst, en stelt voor:

1. De vruchteloze uitwerking der Goddelijke tuchtiging: vs. 11. *Ik heb sommigen onder ulieden omgekeerd, enz.*
2. Een nieuwe bedreiging: vs. 12. *Daarom zal Ik u alzo doen, o Israël!*
3. De laatste raad: vs. 13. *Schikt u, o Israël, om uwen God te ontmoeten.*

1. De Heere zegt: *Ik heb sommigen onder ulieden omgekeerd, gelijk God Sodom en Gomorra omkeerde.* 't Is bekend dat de Heere van de Heere vuur deed regenen uit de hemel over Sodom en Gomorra, en dus de gehele Landstreek die eertijds een Lusthof Gods was, heeft omgekeerd en in een dood meer veranderd. Gen. 19. O wat een verschrikkelijk oordeel! Dus mede had God sommigen onder Israël omgekeerd, niet dat juist zo onmiddellijk bij hen het vuur van de hemelgevallen was; maar gelijk Sodom en Gomorra tot een voorbeeld van Gods toorn was gesteld, dus insgelijks wat 't met enige steden van Israël gegaan; gelijk de ondergang van Sodom verschrikkelijk was, zo waren ook Gods oordelen verschrikkelijk over Israël. Wie de Boeken der Koningen en Kronieken maar eens met aandacht leest, zal daar vinden hoeveel Steden van de vijanden genomen, en als Sodom en Gomorra met vuur verbrand zijn geworden.

Doch gelijk God enigen uit Sodom redde, zo behield Hij ook enigen uit Israël; en deze waren een vuurbrand, dat uit de brand gered is. Gelijk zo een vuurbrand rondom van 't

vuur aangetast wordt, en mede zou moeten verbranden, indien 't er niet werd uitgerukt; zo was ook 't overige Israëls het gevaar zo nabij, dat het zou hebben moeten omkomen, indien God het niet gered had. Daarom zegt ook de Profeet Jesaja 1 : 7, 8, 9. *Uw aardrijk is een verwoesting, uw Steden zijn met vuur verbrand ... En de dochter Sions is overgebleven als een hutken in de Wijngaard, een nachthutken in de Komkommerhof, als een belegerde Stad. Zo niet de Heere der heirscharen ons nog een weinig overblijfsels had gelaten; als Sodom zouden wij geworden zijn, wij zouden Gomorra gelijk zijn geworden.*

Maar, wat uitwerking had dit geneesmiddel? werd Israël ook beter door deze tuchtiging? O neen! *Nochtans hebt ge u niet bekeerd tot Mij, spreekt de Heere.* Zij, die uit het slijk der zonde moesten getreden zijn, vielen nog dieper en dieper daarin; zulken, die hun misdaden behoorden nagelaten te hebben, hoopten nog gestaag de een zonde op de andere. Daarom herhaalt God deze klacht menigmaal, om 't ondankbaar Israël recht in 't hart te treffen, zeggende: Amos 4 : 6. *Ik heb ulieden gebrek van brood in alle uw plaatsen gegeven: nochtans hebt ge u niet bekeerd tot Mij, spreekt de Heere. Ik heb de regen van ulieden geweerd, Ik heb de stank uwer heirlegers zelf in uw neus doen opgaan. Eindelijk taste Ik u ook zo sterk aan, dat Ik sommigen onder ulieden omkeerde gelijk Sodom en Gomorra; nochtans hebt ge u niet bekeerd tot Mij, spreekt de Heere.* O, wat een schrikkelijke ondankbaarheid! O wat een zorgeloze zekerheid! O wat een ten hoogste gevaarlijke verstoktheid!

2. Maar hoedanig nam toch de Heere deze hardnekkigheid op?

Daarom zal Ik u alzo doen, o Israël! Zeide de Hij. God handelt gelijk een Vader, die zijn ontaarden zoon zo lang kastijdt, tot hij betering belooft; of gelijk een Geneesmeester, die hoe langer hoe krachtiger hulpmiddelen gebruikt, totdat de ziekte afneemt. *Gaat u verder met zondigen, dan zal Ik aanhouden u met Mijn oordelen te bezoeken.*

O Israël! Dit woord van aanspraak heeft in 't midden van de toorn iets vriendelijks en liefvalligs in zich. God wil Israël de weldaden voorhouden, die Hij aan 't zelve bewezen heeft. Gelijk Julius Caesar eertijds Brutus, mede onder zijn moordenaren ziende, aansprak, tot hem zeggende: Et tu Fili! *En u ook, mijn zoon!* Zo wil de Heere hier insgelijks zeggen: *En gij Israël vergeld u Mijn weldaden met zo snode ondankbaarheid? Ach, Israël! Bedenk u toch wel terecht! Waarom wilt gij sterven, o huis Israëls?*

Maar, kan ook een Moorman zijn huid veranderen, of een Luipaard zijn vlekken? Zo weinig kon het zondig Israël goed doen, daar het gewend was kwaad te doen. Deze verstoktheid des harten zag God wel van tevoren; en daarom verkondigt Hij Zijn Israël nieuwe straffen, die evenwel met liefde vermengd waren.

Omdat Ik u dan dit doen zal, wijl u Mij noodzaakt strengheid tegen u te gebruiken, dat Ik u straffen moet, zo schik u. God handelt hier gelijk een held die de spies in 's vijands land werpt, of door een brandbrief de oorlog aanzegt. *Nademaal u 't dan zo hebben wilt, o zondig volk! Welaan, zo schikt u. Schik u tot de strijd, want Ik zal vijanden tegen u aanvoeren; schik u tot sterven, want Ik zal de pest onder u zenden; schik u zo u wilt, Ik zal hongersnood over u laten komen.* Beproof het eens; of u het op de duur zult kunnen uithouden met God te strijden.

3. Maar, indien men deze woorden bij de volgende zou willen voegen, zo zouden ze zoveel kunnen betekenen, als: u moet u door geduld en boetvaardigheid in kwade tijden schikken. Daarom zegt God: *Schik u, o Israël! om uwen God te ontmoeten.* Wie zonde doet, die gaat van God af, en wordt van Hem verwijderd; maar wie zich

bekeert, die genaakt tot God, en God genaakt tot hem, Jac. 4 : 8. Ziet eens hoe de Rechter der ganse aarde gerechtigheid en genade met elkander weet te matigen; in de ene hand houdt Hij de roede, en in de andere de zegen. Hij dreigt, en nochtans vermaant Hij dat Israël zich bekeren zou tot zijn God, Die het uit andere volken had verkoren, Die het op Arendsvleugelen had gedragen, en welker Bondsgod Hij was. *Ik ben uw God, Israël! Wilt u Mij niet volgen?*

TOEPASSING

Wat dunkt u nu, geliefden, van dat ondankbaar Israël? Zekerlijk denkt u wel, dat was een grote ondankbaarheid. Sodom met zijn zuster hadden het nauwelijks zo grof gemaakt met hun zonden als Israël; en derhalve was het ook billijk dat God sommigen van hen omkeerde, gelijk Sodom en Gomorra. Wilde het onachtzame volk God niet ontmoeten met boetvaardigheid, zo was 't niet meer dan recht, dat God hen ontmoette met rechtvaardige straffen.

U hebt gelijk, mijn geliefden, en uw gedachten zijn heilig; maar ziet toe dat het met u niet gaat gelijk eertijds met David, toen hij een streng vonnis over zichzelf velde. Beproeft uzelfen toch eens onpartijdig, waarde Christenen; of ge u ook niet aan de zonden van Israël hebt schuldig gemaakt; daartoe nodigt u 't bevel van God, Die u heeft gelast in zijn Voorhof te komen, om u daar te doen weten wat Hij u te zeggen heeft; daartoe nodigen u de aanstaande grote gevaren. Zeker moet er grotelijks misdaan zijn, terwijl God Zich zo zeer over ons vertoornet.

Daarom ach! Mijn Israël! Geef uw God de eer, en erken uw zonden. Heeft niet God ook sommigen onder ons omgekeerd, gelijk Hij Sodom en Gomorra deed? Wie is zo een vreemdeling in ons, die niet weet hoe het op vele plaatsen in ons Israël gaat? Wie zijn die sommigen, die God omgekeerd heeft? Zijn het niet onze geloofsgenoten in Frankrijk en in de Palts? Daar ter plaatse, waar men anders Kerken Gods zag, wordt men niet dan Baälstempelen of steenhopen gewaar. Heeft de Heere niet het schone land, dat voorheen als een Goddelijke Lusthof was, zo 't enenmaal verwoest, dat het naar een wildernis gelijkt? Daar ander 't Licht des Evangeliums, als op een verhevene plaats, de ganse wereld doorgezien kon worden, schijnt het ganselijk uitgeblust te zijn; ten minste, het geeft maar een schijnsel van zich, als een lampje, dat op het punt staat van uit te gaan.

Hebben niet velen, die uit Babel waren gegaan, gelijk Loths vrouw, naar Sodom omgekeken? Die daarom nog ten huidigen dage in Frankrijk Gods straffende hand moeten gevoelen. Ja, moeten zij niet, die dat ongeluk schenen ontkomen te zijn, ook hun Zoar wederom verlaten, en zich in de spelonken van grote bergen versteken? Dit alles hebben wij met onze oren gehoord, ja, voor een gedeelte zien wij ook een gering hoopje van zulke zwervende en sukkelende geloofsgenoten onder ons; en echter bekeren wij ons niet. God heeft ons als een vuurbrand uit het vuur gered.

Daar anderen vervolgd worden, en in ellende hier en daar moeten vluchten, laat God ons in onze tenten wonen. Daar bijna geheel Europa in Oorlogsvlam stond, heeft de Heere ons land in de edelen vrede behouden, zodat wij in de rust de onrust van andere landen hebben kunnen aanschouwen. Het oorlogsvuur brandde rondom ons, en wij waren als een brand, die God uit het vuur redde.

Maar helaas! Hoe hebben wij de weldaden van God vergolden? Moet de Heere ook niet over ons klagen, en zeggen: *nochtans en hebt ge u niet bekeerd tot Mij?* God heeft andere landen met duren tijd bezocht, waardoor menigeen zijn brood met smart heeft moeten zoeken, en met tranen eten; en ons heeft God zo een gezegend jaar gegeven, dat wij ook aan anderen van de zegen kunnen mededelen. God heeft andere landen

bezocht met besmettelijke ziekten, en zo vele mensen schielijk uit het land der levenden weggerukt; maar in dit stuk is de Heere ons ook genadig geweest. Zijn wij dan niet wel terecht als een vuurbrand, die uit de brand gered is? En nochtans hebben wij ons niet tot de Heere bekeerd.

Ach, mijn waarde Israël! Denkt u niet dat God billijk over u vertoornd wordt? Eertijds had u de roem dat u anderen ten voorbeeld verstrekte in vrede en eendracht, toen uw gezamenlijke gelovigen één hart en ziel waren, maar hoe staat het nu geschapen, o ellendig Israël! daar uw breuk nog hoe langer hoe groter wordt, door twist, strijd, tweedracht en onenigheid? Bent u niet als een vuurbrand, die midden in 't vuur ligt? Denkt u niet, o vervallen Israël! Dat deze zonden reeds tot God opgeklommen zijn? Vreest u niet dat zij met een zwaar onweder weer af zullen komen dalen? Toen Jeruzalems inwoners tegen elkander waren gekant, was de versterking der stad nabij. Ach, ik vrees, het zal u ook haast gelden, o gescheurd Israël! Mijn hart is in mij omgekeerd, en ik heb werk een hevige tranenvloed te stremmen, wanneer ik uw wonden aanschouw, ach ellendig Israël!

't Oude Israël was gerust en zonder zorg bij de naderende straffen van God. Wat zal ik van u zeggen, o zorgeloos Israël! U hebt gehoord wat God aan uw geloofsgenoten, die voor dezen ook onbekommerd heen leefden, gedaan heeft; en nochtans hebt u geen vreze. Gaat de stank van een nabij zijnd heirleger u nog in de neus niet op? Uw vijanden rusten zich uit ten strijde, en spuwen vuur en vlam; en u denkt nog aan geen gevaar. Uw vijanden waken, en leggen dag en nacht op wraak toe; en u slaapt in zorgeloze zekerheid. Wekken de harde donderslagen van Gods naderende oordelen u nog niet op? Wilt ge u nog niet bekeren, maar tevoren ondervinden dat uw Egypte, uw Gosen onderga? Wilt u ondervinden dat de vijand uw land, uw steden overvalle, uw Godshuizen met vuur verbrandde, uw kinden en jonge mannen met 't zwaard om 't leven brenge, dat hij uw goederen wegneme, ja, uw kerken of tot steenhopen, of tot afgodentempels make? O gerust en zorgeloos Israël! 't Vorig Israël verachtte de genademiddelen; daar was geen liefde tot Gods woord; daar was geen ijver, geen vreze Gods in 't land; men spotte met de Profeten, men hoonde Gods gezanten, en wilde van de wegen des Heeren niets weten.

Ach, gave God! Dat de liefde tot Gods woord ook niet onder ons zo 't enenmaal verflauwd was, dat velen liever hun wereldse bezigheden waarnemen dan in 't huis des Heeren komen, en daar schatten voor hun zielen verzamelen. Maakt men ook wel geweten om van Gods Dienaars allerlei kwaad te spreken? Wel is waar, wij moeten bekennen, dat wij onzen schat in aarden vaten dragen; dat wij ook zondaars zijn, welken de roem ontbreekt, die wij voor God behoorden te hebben. Wij zijn mensen die mede een lichaam des doods omdragen, doch met onze zwakheden strijden, en God bidden, dat Hij de zonden van ons, Herders, aan onze Schapen niet straffen wil. Maar een ieder zie op zichzelf, of men niet, gelijk de Korinthiërs twist en onenigheden voedt; ach, ellendig en gescheurd Israël!

En helaas! Wie zou alle de zonden kunnen optellen, die als gehele legioenen en heirlegers tegen ons opkomen?

- God roept ons heden tot vasten: maar zijn er niet wel velen die van de vastdagen eet en drinkdagen maken?
- God roept ons heden tot ootmoedigheid; o dat wij in zak en as boete deden! Maar in plaats van dát, komen velen met hun hovaardige klederpracht voor de dag.
- God roept ons tot weldadigheid tegen de armen; maar hoe menig sluit zijn hart toe,

- om zijn nooddriftigen medemens iets mede te delen!
- God roept ons tot kuisheid, en vele mensen zijn in geile brand als een vuur, niet denkende dat het helse vuur op hen wacht.
  - God roept ons tot rechtvaardigheid; en ziet, wat heerst er anders onder ons dan onrechtvaardigheid in handel en wandel?
  - God roept ons tot waarheid, en nochtans worden leugens nu voor geen zonden meer gerekend.
  - God roept ons tot Godvruchtigheid; maar helaas! Allerhande Hemelschreiende zonden en ondeugden nemen bij ons de overhand.
  - God waarschuwt ons van ver voor straffen, en wij achten 't niet; Hij toont ons Zijn roede van kastijding, maar wij hebben er geen vreze voor; Hij roept ons toe door zijn Dienaren, maar wij bekeren ons niet; Hij dreigt ons, maar wij nemen 't niet ter hart; Hij roept ons, en wij komen niet; ja, Hij bidt en verzoekt ons, maar wij willen evenwel niet volgen.

Nu dan, o zondig Israël! Schikt u. Maakt u maar gereed, want op uw zware zonden kunnen niet anders dan zware straffen volgen. God zal u bezoeken met dure tijd, met oorlog en onrust, met besmettelijke ziekten, en meer andere plagen, die u wel verdiend hebt. Ja, zo u niet in tijds uw vertoornde God in de roede valt, zo zal 't eeuwig verderf uw loon, en de hel uw vergelding zijn.

Wat u betreft, waarde Christenen, die u waarlijk om de verbreking Jozefs zowel als om uw eigen bekommerd; voor u is nog middel om te helpen, voor u is nog raad over, die de vertoornde, doch ook tevens genadige God Zelf u aan de hand geeft. Schikt u, o Israël! Om uwen God te ontmoeten.

- (1) Ontmoet God met een ware kinderlijke vrees. Zou een rechtschapen kind Gods niet vrezen, wanneer God hem de roede Zijns toorns slechts van ver toont? Waarom zouden wij dan niet veel meer vreze hebben, als wij het onheil zo nabij ons zien? Ja, wanneer de een afgrond tot de anderen roept, en de een watergolf tegen de anderen slaat; wanneer wij het oorlogszwaard reeds uitgetogen en gescherpt zien; wanneer de dood reeds door het gezicht aan onze deuren klopt; wanneer wij zo weinig zegen van God genieten? Hadden wij slechts met mensen te doen, zo zou God onze Beschermers zijn, maar nu, daar wij God Zelf door onze zonden tot toorn tegen ons verwekt hebben, en de vertoornde Vader ons dreigt, wie zou niet moeten vrezen en beven! Wij weten dat het vuur bij Gods Altaar het aller heerlijkste brandt, en dat de Goddelijke oordelen het aller hardste vallen; alwaar de grootste weldaden Gods, met ondankbaarheid beantwoord worden; en gelijk God meer dan een zegen heeft voor de vromen, zo heeft Hij ook meer dan een straffe om Zijn ongehoorzame kinderen te bezoeken.
- (2) Ontmoet uw God met boetvaardigheid en ware bekering. Want God handelt niet met ons als een streng Rechter, Die de boetvaardige zondaren ook zou straffen; maar als een liefderijk Vader, Die zijn stemme van gramschap haast verandert in vriendelijke liefdedoorden. Is niet Efraïm Mij een dierbare Zone? Zegt Hij. Jer. 31 : 20. De ondergang der Ninevieten was reeds bereid; en nochtans kreeg het goed Vaderlijk hart Gods medelijden met hen, zodra zij zich door boetvaardigheid voor Hem vernederden. Daarom, laat ons toch onze bekering niet uitstelen; want daarop doelt de Goddelijke vermaning in onze Tekst: *Schikt u, om uwen God te ontmoeten*. Gelijk iemand, die zijn voet met een doorn kwetst, deze niet lang daarin laat steken, maar aanstonds uithaalt; zo moet men ook de doorns der

zonden, die ons hart verwonden, niet lang daarin laten blijven, maar hoe eer hoe liever daaruit rukken. Krankheden, die een mens lang bijblijven, zijn niet licht te genezen; zo ook de zonden, die lang verblijf gegund worden, zijn als een vast geworteld onkruid dat niet gemakkelijk valt uit te roeien. *Daarom, heden, heden, indien gij des Heeren stem hoort, zo verhardt uw hart niet.* Hebr. 3 : 7,8.

- (3) Ontmoet God met een waar geloof. Wel is waar dat uw ongerechtigheden een scheiding tussen u en uw God maken, Jes. 59 : 2; maar het waar geloof verenigt ook u en uw God. Stelt de vertoornde God het Lam Gods voor, dat de zonde der wereld gedragen heeft; neemt deze Dierbare Voorspraak en Borg aan, Die zal uw zaak wel goed maken. *Kinderkens, zondigt niet; en indien iemand gezondigd heeft, wij hebben een Voorspraak bij de Vader, Jezus Christus, de Rechtvaardige.* 1 Joh. 2 : 1.
- (4) Nadert ook tot uw God door weldadigheid aan de armen te bewijzen. Hoort wat raad de Profeet Daniël eertijds de koning Nebucadnezar gaf: *o Koning! Laat mijn raad u behagen, en breekt uw zonden af door gerechtigheid, en uw ongerechtigheden door genade te bewijzen aan de ellendigen, of er verlenging van uw Vrede mocht wezen,* Dan. IV : 27. Doet ook zoo; maar denkt niet, wij hebben de armen zo veel goed gedaan, God moet ons nu genadig zijn om die goede werken; o neen! die aalmoezen alleen zullen 't niet doen, maar God ziet 't hart aan. Geeft uw aalmoezen uit een liefderijk, nederig en gelovig hart, zo zijn zij een vrucht uws geloofs, en geven dan getuigenis van uw liefde jegens God en uw naasten; en dan zijn het offeranden die de Heere uw God welbehaaglijk zijn.
- (5) Nadert ook tot God door het Gebed. Daartoe vermaant ons David, zeggende: *De Heere is nabij allen die Hem aanroepen in der waarheid,* Ps. CXLV : 8. Toen Mozes zijn handen ophief, moest Amelek vallen. Indien u ook in deze plicht niet moede wordt, maar uw God ijverig daarmede ontmoet, dan zal Hij bij u zijn in de benauwdheid, Hij zal u daar uitrukken en verheerlijken. Hij zal u met langheid der dagen verzadigen, en Zijn heil doen zien. Amen.

GEBED

Driemaal heilige God! Wiens ogen te rein zijn dat zij 't kwade aanschouwen kunnen, en Die voor de zondaar een verterend Vuur zijt.

Hier liggen voor uw Aangezicht arme zondaars en zondaressen, die zich niet waardig achten de hemel aan te zien, noch hun mond voor U te openen; want, ach God, onze menigvuldige grote zonden getuigen tegen ons, en onze misdaden reiken tot aan de Hemel.

Gij hebt ons, o God! Voor vele andere volken de edelen Vrede gegeven, en wij hebben dezelve tot zorgeloze zekerheid misbruikt. U hebt Uw Volk harde dingen doen ondergaan, en sommigen van hen omgekeerd als Sodom en Gomorra, en nochtans hebben wij geen vreze gehad voor Uwen toorn.

Ach Heere! Indien U naar verdienste met ons zoudt willen handelen, zo zouden wij moeten verloren gaan. Wij waren waardig dat u ons ontmoette met Uw gramschap en ongenade, gelijk wij U ontmoet hebben met onze zonden; ja, dat U ons eeuwig van Uw Aangezicht had verstoten.

Maar, Heere, Heere God!, Barmhartig, Genadig, Lankmoedig, en groot van

Weldadigheid en Waarheid, giet toch de flessen van Uw rechtvaardige toorn niet over ons uit; maar zij ons genadig om Uws allerliefste Zoons wil.

Vader, neem deze Borg aan, en laat ons om Zijntwil genade erlangen. Wij naderen tot u, o God! Met ootmoedige, boetvaardige en oprechte harten, en willen U gaarne ontmoeten met verbetering onzes levens. Nader maar tot ons met Uw genade, en regeer ons door Uw Geest, dat wij voortaan niet meer van U mochten afwijken, maar zo een leven en wandel leiden, dat U, o God, behagen mag, de Engelen in de hemel tot vreugde verstrekken, en ons eigen geweten in ruste brengen. Totdat Gij ons eindelijk door de dood tegemoet zult gaan, en ons tot U nemen in de Hemel. Amen.

Onze Vader, enz.

4. De hartelijke Boete- en Bekeringszucht.

EERSTE INLEIDING

Ik nam Efraïm op Mijn armen; Ik trok ze met mensenzelen, met touwen der liefde, Hoséa 11 : 3, 4. Dus luidt het woord des Heeren volgens de Profeet Hoséa. Met deze woorden stelt God Israël de grote weldaden voor, die Hij aan hetzelfde bewezen had, na de uittocht uit Egypte, en geeft tevens daardoor te kennen wat een gunstig Vaderlijk hart Hij ten allen tijden Zijn volk toegedragen heeft. Gelijk men een zwak en onmachtig kind bij de hand vat, opdat het niet struikelen, of aan een sterke hand leidt; zo droeg God en leidde God Zijn volk op wegen van liefde en genade, terwijl Hij het voor alle anderen verkoren had.

Dit mag men ook wel zeggen van alle boetvaardige Christenen, dat zij Gods Efraïm zijn, dat Hem aan het hart ligt. Hij neemt ons op Zijn armen, en zijn almachtige hand ondersteunt ons, opdat wij niet struikelen noch vallen zouden in de woestijn dezer wereld, die zo vol gevaar is. Hij trekt ons met mensenzelen, met korden der liefde, wanneer Hij ons door zijn weldaden, en ook nu en dan door Vaderlijke kastijdingen, als zuivere liefdeblijken, leidt, gelijk een man zijn zoon en een vader zijn kind doet.

Om hiervan in des Heeren vreze meerder te spreken en te horen, zijn wij op deze Boet- en Bededag bij elkander vergaderd. Doch nademaal wij wel bewust zijn van onze aangeboren zwakheid, zo keren wij ons tot die God, Die Efraïm op Zijn armen nam, en bidden Hem dat Hij ons ook met zijn sterke hand wil ondersteunen, opdat wij ons noch door de aanlokkende lust tot zonde, noch door de verleidingen der bedriegelijke en boze wereld laten overhalen; maar dat wij, wanneer wij van Zijn wegen mochten afgedwaald zijn, haastelijk mogen wederkeren, en door ware boetvaardigheid, geloof en gebed, de genade en hulp verkrijgen, die wij zo zeer nodig hebben.

Onze Vader, enz.

Tekst : Jeremia 31 : 18,19.

Bekeert mij, zo zal ik bekeerd zijn: want Gij zijt de Heere mijn God. Zekerlijk, nadat ik bekeerd ben, heb ik berouw gehad.

TWEEDE INLEIDING.

Wanneer een Dienaar Gods op de predikstoel treedt om zijn toehoorders tot Boete te vermanen, mag hij billijk met Jeremia bekommerd zijn, en vragen: *Tot wien zal ik spreken, en betuigen, dat zij 't horen? Ziet, hun oor is onbesneden, dat zij niet kunnen toeluisteren. Ziet, het Woord des Heeren is hun tot een smaad, zij hebben geen lust daartoe,* Jer. 6 : 10. Want geen moeilijker Prediking is er dan die van Boete, en zulks wegens verscheiden oorzaken.

- (1) Om de boosheid der mensen, die van natuur zo bedorven zijn, dat zij *haten in de poort degene die bestraft, en een gruwel hebben van dien die oprecht spreekt,* Amos 5 : 10.
- (2) Om de toorn en de Wraakgierigheid van de duivel, die ten uiterste vergramd wordt wanneer men hem op de kop treedt, de gevangen zielen wil ontrukken, en zijn rijk

verstoren; waarom hij ook zulken, die dat onderstaan, in de verzenen pleegt te steken.

- (3) Om de blindheid der mensen, die zodanig op ijdele wereldse dingen verliefd zijn, dat de glans der heiligheid voor de ogen van hun verstand lastig en verdrietig valt, en zij meerder lust en liefde tot de duisternis en ijdelheid der wereld hebben; Joh. 3, waarom zij ook niets minder willen horen, dan dat men hen van hun wereldse vermaken en zondig zoet wil aftrekken.
- (4) Om 't grote werk, dat door middel van de boete verricht wordt; want daardoor wordt de oude mens met zijn lusten gedood. Kol. 3. Zo hard nu de tijdelijke dood valt, zo hard valt het ook wanneer de mens zijn aangeboren natuur en lang geoeffende gewoonten veranderen, en een gans andere natuur en leven aannemen moet.

Maar ofschoon dit ambt ook nog zo veel moeite in heeft, moeten nochtans Gods Dienaars het waarnemen; want hun raken de woorden: *Overal waarheen Ik u zenden zal, zult gij gaan; en alles wat Ik u gebieden zal, zult gij spreken*, Jer. 1 :7. Derhalve zal er op deze Boet en Bededag een woord op zijn tijd gesproken zijn, als wij van de noodzakelijkheid en 't nut der ware Boete handelen. Gelieve, daartoe behoorlijk aandacht te verlenen.

"O Genadige God! Gij, Die geen lust hebt in de dood des zondaars, maar dat hij zich bekere en leve: verleen kracht aan de genademiddelen, die tot de Boete leiden. Laat mijn lere druipen als een regen en mijn redenen vloeien als een dauw, als de regen op het gras, en de druppelen op het kruid; opdat daarop Uw eer bevorderd, harten geroerd en gebeterd, en zielen gewonnen en behouden worden, tot het eeuwige leven. Amen."

VERKLARING.

In de voorgelezen tekst worden twee stukken voorgesteld:

1. Een Bede der Israëlieten om bekering.
2. De vrucht die uit zo een bekering voortkomt.

I. In de Bede zijn wederom vier stukken in acht te nemen, als:

- (1) Wie de Bede gedaan heeft? Namelijk Efraïm. *Want dus zegt de Profeet: Ik heb wel gehoord dat Efraïm zich beklagt, zeggende: bekeert mij Heere.* Door Efraïm worden verstaan de tien Stammen der kinderen Israëls, die zich van de Stam van Juda afgescheurd hadden, en het met Jerobeam, die een Efraïmiet van Sareda was, hielden; ook daarna door afgoderij zich zwaar tegen God bezondigden, daarom ook van Hem gestraft en in de gevangenis verstoten werden. Toen zij nu in de gevangenis zaten, en God hun de genade bewees dat zij hun zonden en gruwelen, om welker wil Hij hen zo hard strafte, erkenden, begonnen zij te klagen en in hun nood te bidden, gelijk Jesaja zegt: Jes. 26 : 16, *Heere, in benauwdheid hebben zij U gezocht; zij hebben haar stil Gebed uitgestort, als uw tuchtiging over hen was.* Want gelijk de Druiven haar heerlijk Wijnvocht niet eerder uitgeven voor dat zij gedrukt, getreden en geperst worden; zo leert nood ook bidden.
- (2) Wie zij aangeroepen hebben? Namelijk *de Heere*. Niet alleen hebben zij, voor zij in de gevangenis kwamen, Jerobeams opgerichte Kalveren te Dan en te Bethel

gediend; maar daarna ook, toen zij van de afgodische heidenen, van een valse Geneesmeester, een vreemde god en helper hoorden, hebben zij die aangebeden. Doch, nadat zij eindelijk tot hun schade ondervonden hadden dat in dat alles niet dan enkel bedrog stak, en dat zij daarover in zo een nood en gevangenis geraakt waren, en de ware God hen door Zijn woord hun blindheid voor ogen stelde, en hun verstand verlichtte, zodat zij zagen en overtuigd werden dat de God Israëls alleen de Ware Heere en God was, Die hen niet alleen de straf had opgelegd, maar ook lange tijd voorheen hun dezelve door zijn Profeten had laten verkondigen, en hen tot boete vermanen; toen begonnen zij eerst hun vorige valse goden te verlaten en de ware God, Die hen verstoten had en weer genezen kon, aan te roepen. Dit alles getuigt de Profeet Hoséa, wanneer hij zegt: Hos. 5 en 6, *Efraïm is verdrukt, hij is verpletterd met recht; want hij heeft zo gewild, hij heeft gewandeld naar het gebod. Daarom zal Ik Efraïm zijn als een mot, en den huize van Juda als een verrotting. Als Efraïm zijn krankheid zag, en Juda zijn gezwel, zo toog Efraïm tot Assur, en hij zond tot de Koning Jareb; maar die zal ulieden niet kunnen genezen, noch zal 't gezwel van ulieden helen. Want Ik zal Efraïm zijn als een felle Leeuw, en de huize Juda als een jonge Leeuw; Ik zal verscheuren en henen gaan; Ik zal wegvoeren, en daar zal geen redder zijn. Ik zal henengaan, en keren weer tot mijn plaatse, totdat zij haarzelve schuldig kennen en Mijn Aangezicht zoeken; als haar bange zal zijn, zullen zij Mij vroeg zoeken. Komt, en laat ons wederkeren tot de Heere; want Hij heeft verscheurd en Hij zal ons genezen, Hij heeft geslagen en Hij zal ons verbinden. Hij zal ons na twee dagen levendig maken, op de derden dag zal hij ons doen verrijzen, en wij zullen voor Zijn aangezicht leven.*

- (3) Waarom Efraïm God verzocht en gebeden heeft? Namelijk *om bekering*. Want dus bidden zij: *Bekeer mij*. Bekeren is iemand van zijn kwade wegen aftrekken en in een anderen en beteren staat stellen en vernieuwen. De rechtvaardige God had menigmaal door zijn Profeten het volk Israëls voor hun onheil laten waarschuwen, en hen tot nalating van hun afgoderij en zonden, en 't betrachten van ware boetvaardigheid en betering des levens doen aanmanen, gelijk dan ook blijkt dat alle Schriften der Profeten met dergelijke waarschuwingen en vermaningen vervuld zijn. Maar toen ging het gelijk de Profeet Jeremia zeide: Jer. 25 : 37. *Dit is het drie en twintigste jaar dat ik tot ulieden gesproken hebbe; maar gij hebt niet gehoord. Ook heeft de Heere tot u gezonden alle zijn knechten, de Profeten: (maar gij hebt niet gehoord noch uw oor geneigd om te horen,) zeggende: bekeert u toch een iegelijk van zijn bozen weg en van de boosheid uwer handelingen, en woont in 't land dat de Heere u en uw Vaderen gegeven heeft van eeuw tot eeuw. En wandelt andere goden niet na om die te dienen en u voor die neder te buigen, en vertoornt Mij niet door uwer handen werk, opdat Ik u geen kwaad doe. Maar gij hebt naar Mij niet gehoord, spreekt de Heere; opdat gij Mij vertoornde door 't werk uwer handen, en uzelve ten kwade. Want zij hielden de Profeten, óf voor mensen die tot wind zouden worden, Jer. 5: 12, 13. Zij verloochenen de Heere, en zeggen: Hij is 't niet, en ons zal geen kwaad overkomen, wij zullen noch zwaard noch honger zien. Ja, die Profeten zullen tot wind worden; want het Woord Gods is niet bij hen; hunzelve zal alzo geschieden. Óf voor leugensprekers, en zeiden hen in 't aangezicht: gij spreekt leugen, de Heere onze God heeft u niet gezonden. Jer. 43 :2, gelijk Azaria en Johanan, en alle trotse mannen tot Jeremia zeiden. Óf voor oproermakers, die Israël beroerden, gelijk Achab tot Elia sprak: 1 Kon. 18, welk oproer door Israël zelfs verwekt werd, als 't welk zeide, dat het land al de woorden van Amos niet kon verdragen; gelijk de Priester Amazia die Profeet*

daarmee beschuldigde, Amos 7:10. Ook waren de Joden van de afgodische valse Profeten verblind, die hen hadden wijs gemaakt dat Baäl en andere afgoden hen konden helpen; of die valse Profeten wisten hen in te prenten dat, wanner 't hen kwalijk ging, het kwam omdat zij de Afgoden niet offerden. Om die reden zeiden zij de Profeet Jeremia in 't aangezicht: *Wij willen Melech (dat is het Heir des Hemels) offeren, en Hem drankofferen geven, gelijk wij en onze Vaders, onze Koningen en vorsten gedaan hebben, in de Steden van Juda en op de straten van Jeruzalem. Daar hadden wij ook broods genoeg, daar ging 't ons wel, en daar zagen wij geen rampen; maar nadat wij verzuimd hebben de Melech des hemels te roken en hem drankofferen te brengen, hebben wij alle gebrek geleden, en zijn door zwaard en honger omgekomen.*

En Hoewel er nog al enige onder hen waren die zichzelf overtuigd vonden dat alle die Godsdiensten niet dan vals en nietig konden wezen, en dat er een groter God was dan die goden, die dat alles werkte; maar nochtans Gods Woord verwierpen, in de Schriften van Mozes en de Profeten niet ervaren noch geoefend, en daarom geen behoorlijke kennis van de ware God hadden, noch wisten wat zij doen moesten; zo verdichtten zij zich evenwel een Godsdienst met vasten, het hoofd te laten hangen, Feestdagen in te stellen, bidden en Liederen op te heffen, gelijk bij Jesaja en Amos te lezen is, menende God daardoor te verzoenen, Jes. 58 en Amos 5. Ja, sommigen van hen vervielen tot zo een duivelse verblindheid dat zij hun Kinderen in handen van de gloeienden Moloch wierpen en verbrandden, vaststellende, dat God door 't jammerlijk geschrei der Kinderen zou bewogen worden hen te helpen; gelijk Manasse zelf dit gedaan heeft. 2 Kon. 21.

Toen nu de rechtvaardige God, wegens deze en meer andere gruwelen en zonden, de Joden naar Babel in de gevangenis liet voeren, hun steden met vuur liet verbranden, hun afgoden deed terneder werpen, en hun in der daad liet ondervinden, dat al hun ingebeelde goden hen niet helpen, noch hun valse Godsdienst hen met de vertoornden God verzoenen, en de straffe afwenden konden; daarbij, toen ook de Profeten, en inzonderheid Jeremia en Ezechiël, hen hun gruwelen scherp voor ogen hielden, de vorige Goddelijke dreigementen te binnen brachten, en ernstiglijk tot boetvaardigheid en bekering vermaanden; ook, toen God door zijn genade hen de ogen des verstands opende, waardoor zij bekennen moesten dat zij van hun valse goden en Profeten bedrogen waren geworden, en dat het Woord des Heeren aan hen was vervuld. Alsmede, toen zij moesten belijden, dat de God Israëls alleen de ware God was, maar niet wisten hoe zij behoorlijk zich tot Hem bekeren zouden, om zich dus met Hem te verzoenen, Hem te behagen, en de straffen af te wenden; te meer, wijl zij reeds zo vele verkeerde middelen daartoe hadden verdicht en aangewend, die alle niets hadden kunnen baten. Toen, zeg ik, dit alles geschiedde, begonnen zij eerst door deze innerlijke verlichting des Geestes, en door de onderrichting der Profetische Boetpredikatiën zich voor God te vernederen, hun ellende te bewenen, en de Heere te bidden dat Hijzelf hen bekeren en onderrichten wilde, opdat hun dienst en leven Hem aangenaam zou mogen zijn. Eveneens gelijk de Joden, die op de Pinksterdag door de werking des Heiligen Geestes in de prediking van Petrus, overtuigd wordende van hun dwaling en van de goddeloze daad die zij aan Christus hadden gepleegd, begonnen te roepen: *wat zullen wij doen: mannen Broeders, dat wij zalig worden?* Hand. 2 : 37.

Verder wordt aangetoond, waarop de Joden zich in dit hun gebed gegrond hebben, en welke beweegreden zij hun God hebben tegemoet gevoerd en voorgesteld. Zij zeiden:

want Gij zijt de Heere mijn God.

Twee zaken geven zij hiermede te kennen:

1. Dat de Heere hun God is, dat is, omdat Hij hen tot Zijn volk had aangenomen, en hun vaderen Abraham, Izak en Jacob, Mozes en anderen, zo menigvuldige beloften heeft gedaan, dat Hij hun God zou zijn. Dus zegt Hij: *Ik zal Mijn verbond oprichten tussen Mij en tussen u, en tussen uw zaad na u in hun geslachten, tot een eeuwig verbond; om u te zijn tot een God, en uw zaad na u*, Gen. 17: 7. Deze belofte heeft God naderhand aan Izaäk herhaald, toen Hij sprak: *Ik zal met u zijn, en u zegenen; want u en uw zaad zal Ik deze lande geven, en Ik zal de eed bevestigen, dien Ik aan Abraham, uw vader, gezworen heb. En Ik zal uw zaad vermenigvuldigen als de sterren des hemels, en Ik zal uw zaad al deze landen geven; en uw zaad zullen gezegend worden alle volken der aarde*, Gen. 26: 3. Ook heeft de Heere deze zelve belofte in 't vervolg nog verder aan Jacob herhaald en bevestigd, toen hij zeide: *Ik ben de Heere, de God uws Vaders Abrahams, en de God Izaks; dit land, daar u op ligt te slapen, zal Ik u geven, en uw zaad ... en in uw zaad zullen alle geslachten des aardbodems gezegend worden*. Gen. 28 en 46. Insgelijks heeft God naderhand deze beloften nog zeer dikwijls door Mozes en de Profeten de Israëlieten laten bekrachtigen, ook zodanig, dat zelfs hun zonden niet bekwaam zouden zijn dit verbond te breken. Want, wanneer Mozes beschrijft hoe de Joden van God afvallen, en hoe Hij hen daarom voor een tijd zou verstoten, zo belooft Hij toch evenwel dat de Heere Zich eindelijk over hen zou ontfermen, zeggende: *Juicht, gij heidenen met Zijn volk; want Hij zal het bloed Zijner knechten wreken; en Hij zal de wrake op zijn wederpartijders doen wederkeren, en verzoenen zijn land en Zijn volk*, Deut. 32:43. Alle deze en dergelijke beloften willen nu de gevangen Israëlieten de Heere hun God indachtig maken en voorleggen, teneinde Hij toch ingevolge dezelve hen voor Zijn volk wil houden. En hoewel zij van Hem afgevallen waren, zich menigmaal tegen Hem bezondigd hadden, en op gruwelijke dwaalwegen waren geraakt, waarvoor zij ook billijk zo hard gestraft waren geworden, dat Hij hen echter volgens zijn belofte niet geheel en al verstoten wilde, noch zijn barmhartigheid 't enenmaal van hen afwenden; maar dat Hij hen, als Zijn verdwaald volk en zijn kinderen, wilde weer zoeken en op de rechte weg brengen, opdat zij in het toekomstige Zijn gehoorzame kinderen mochten zijn, en oprecht en heilig in Zijn geboden zouden leven.
2. Voorts geven zij ook door deze woorden: *Want Gij zijt de Heere mijn God*, hun geloof en vertrouwen tot de Heere te kennen. Want de uitdrukking *mijn God* toont aan dat zij de genade Gods, die Hij hun had beloofd, reeds ontvangen hadden. *Ik zal met den huize Israëls, en met den huize Juda een nieuw verbond maken. Ik zal mijn Wet in haar binnenste geven, en Ik zal die in haar hart schrijven; en Ik zal hen tot een God zijn, en zij zullen Mij tot een volk zijn. Zij zullen Mij allen kennen, van haren kleinste af tot haren grootsten toe, spreekt de Heere*, Jer. 31:31, 33, 34. Want de Geest Gods had hen reeds zó ver verlicht, dat zij in hun gemoed erkenden, dat er geen andere dan die enige God was, dat Die God hun en hun vaderen veel goed had bewezen, en dat zij zich schrikkelijk tegen Hem bezondigd hadden; dat zij van Hem afgevallen waren, de valse heidense goden hadden aanbeden, en zich schandelijk van hun leugenpredikers of Profeten hadden laten verleiden. En alzo zij door Jeremia vertroost werden, dat Die ware God hen weer aannemen, alle hun misdaden vergeven, en hun zonden niet meer gedenken zou, Jer. 31:34, namen zij met een waar geloof deze aangeboden genade aan, en beloofden daartegen, dat zij alle vorige bedrieglijke goden en valse Profeten zouden verlaten, de enige ware God weer zouden aannemen, en Hem voor hun

God erkennen, eren en aanbidden, in het vertrouwen, - daar Hij hun God was, en hun Zijn genade had beloofd, - dat Hij hen dus als bekeerde zondaars Zijn genade zou laten genieten. Hetwelk zij op deze grond deden, gelijk David, die zei: *Mijn hart zegt tot U, Gij zegt: zoekt Mijn Aangezicht: ik zoek Uw Aangezicht, o Heere*, Ps. 27:8, en zo God Zijn belofte te binnen brengende, in vast vertrouwen, dat, nu zij Hem weer voor hun God aangenomen hadden, en als zodanig erkenden, Hij Zijn belofte omtrent hen ook nakomen, en hen weer in genade aannemen zou.

II.

In het tweede deel van onze tekst toont Efraïm ons de vrucht, die uit hun bekering voortgekomen is; of, waar het vandaan komt dat zij berouw gehad, of boete gedaan hebben; namelijk hiervan, dat God hen bekeerd had. Daarom zeggen zij: ***Nadat ik bekeerd ben, heb ik berouw gehad.***

Zij tonen twee zaken met deze woorden aan:

1. Wanneer dit berouw gekomen is? Namelijk, nadat zij bekeerd geworden waren. Dat is, nadat God hen zodanig had verlicht, dat zij zowel hun zonden, als de ware God, Die hen zo gestraft had, weer erkenden. Wij hebben voorheen gezien hoe de Israëlieten zich voor hun bekering gedroegen; namelijk, dat zij door de afzondering der tien stammen, en door de oprichting van Jerobeams goden en kalverendienst, van de ware Godsdienst, en bijgevolg van Gods Woord beroofd zijn geworden; dat zij om die reden van de ware God en Zijn dienst, alsmede van de wonderwerken en weldaden des Heeren, die Hij hun vaders bewezen had, niet meer geweten hebben. Want, wanneer hun de wet gepredikt werd, *achtten zij die als wat vreemds*, Hos. 8:12, en hoewel zij de Wet des Heeren nog hadden, merkten zij die als een last aan, Jer. 32 :33. Zij wilden daardoor zo niet gebonden en bepaald zijn. En behalve dit, indien God hun de een of andere weldaad bewees, gelijk Hij zijn Zoon laat opgaan over rechtvaardigen en onrechtvaardigen, Matth. 5; werd hun wijs gemaakt dat zulks van hun valse goden kwam; waardoor zij ook in hun afgoderij en bijgeloof versterkt werden, zodanig, dat zij zulke goden voor ware Goden hielden, gelijk zij uitdrukkelijk van *de Melechets des hemels* zeiden, Jer. 44. En hoewel God hen dikwijls door Zijn profeten reinigde, en een Hervorming bij hen aanstelde, was nochtans hun verstoktheid zo groot, dat het veel werk in had, die in zwang gaande zonden weer af te schaffen. Ezech. 24. Het gehele land was zo vol gruwelen en valse profeten, dat geen ware profet iets kon uitrichten, maar ware vervolging moest lijden, gelijk Christus zelf getuigde Matth. 23.

Ofschoon ook God hen door Zijn profeten tot Boete liet vermanen, waren echter hun oren zo zwaar en onbesneden, dat zij niet horen, hun ogen zo blind, dat zij niets zien, hun harten zo verstokt, dat zij niets verstaan konden, Jes. 6 en Jer. 6. Zo ook, wanneer de profeten hun de Goddelijke straffen verkondigden en aanhielden, dat die kort op handen waren, verstrekten de valse profeten hen als zo vele tegensprekers, die de ware profeten voor leugenaars uitmaakten en het volk verzekeren, dat het niet dan vrede en alles goeds te wachten had. 1 Kon. 12. Met één woord, er was geen geneesmiddel dat hen helpen kon; gelijk een zieke, wiens ingewanden verrot, wiens levensgeesten vervlogen en wiens leden alle bedorven zijn, geen hulpmiddelen kunnen baten; gelijk God zelf klaagt bij de Profeet Jesaja: Jes. 1 : 5 en 30 : 9. *Waartoe zoudt gij meer geslagen worden? Gij zoudt des afvals des te meer maken. En: het is een wederspanning volk; 't zijn leugenachtige kinderen; kinderen die des Heeren Wet niet horen willen. Die daar zeggen tot de zieners, en ziet niet en tot de schouwers, schouwt ons niet wat recht is.* Zo ook, men predikt hen veel, maar zij komen 't niet na; men zegt hun genoeg, maar zij willen 't niet horen. En bij de Profeet Jeremia: *Zij zijn koper*

en ijzer, zij zijn allemaal verdervers. De blaasbalk is verbrand, het lood is van 't vuur verteerd; tevergeefs heeft de smelter zo vlijtiglijk gesmolten. Alsmede bij Ezechiël: Als er beproeving was, wat was het toen? Zou er dan ook geen versmadende roede zijn? Toen God deze onreine Erts in de oven van Zijn straf wierp, en het ganse land door de Babyloniërs overheerd en verdorven werd, - en dat enigen gevankelijk naar Babel werden gevoerd, en de Babylonische goden (uit haat tegen hun gevangennemers, die hen daarenboven nog bespotten, dat zij liederen Sions voor hen zingen moesten) niet mochten aannemen; terwijl God ondertussen echter, naar Zijn grote barmhartigheid, hen door Zijn profeten tot boetvaardigheid liet vermanen, en hun tevens een beter hart gaf; - nadat dit alles geschied was, zegt onze Tekst, *hebben zij berouw gehad*, of boete gedaan.

II. Ten tweede toont Efraïm ook aan, wat hij op deze bekering, nadat hij van God bekeerd is geworden, en een ander besef van de Allerhoogste gekregen had, gedaan heeft. *Toen (zegt hij) heb ik berouw gehad.* Door berouw verstaan deze bekeerden alles wat tot ware boetvaardigheid behoort, namelijk, dat zij zich op de heup hebben geslagen, Jer. 31; Neh. 13, en Ezra 10, dat is, dat zij een hartelijke droefheid en leedwezen over hun zondig leven hebben betoond, alle afgoderij hebben afgeschaft, en zelfs ook hun heidense vrouwen, de ware God weer hebben erkend en aangenomen, en Hem vervolgens met een heilige wandel en zuivere Godsdienst geëerd; de Tempel en ware Godsdienst weer hebben opgericht, het wetboek weer gezocht, met tranen boete gedaan, en hun leven volgens des Heeren woord aangesteld, gelijk bij Ezra te lezen is. Ezra 10. Toen was het, *nadat ik bekeerd ben, heb ik berouw gehad.*

Ingevolge de verklaarde tekstwoorden, moeten wij nu deze waarheid voorstellen: *Dat een ware boetvaardigheid het beste middel is om genade van God te verwerven.*

Dit blijkt vooreerst uit het ernstig bevel van God: *Wast u, reinigt u, doet de boosheid uwer handelingen van voor mijn ogen weg, laat af van kwaad te doen*, Jes. 1 : 16. Jer. 3. *En keert weder, gij afgekeerd Israëel en bekeert u, gij afkerige kinderen, spreekt de Heere*, Jer. 6. *Zo ook: Braakt ulieden een braakland, en zaait niet onder de doornen. Besnijdt u de Heere, en doet weg de voorhuiden uws harten. Wast uw hart van boosheid, o, Jeruzalem! Opdat gij behouden wordt.* De profeet Joël vermaant: hoofdstuk 2 : 12, 13, *Bekeert u tot Mij met uw ganse hart, met vasten en met geweent, en rouwklagen. Scheurt uw harten, en niet uw klederen, en bekeert u tot de Heere uw God.* Johannes de Doper begon zijn predikambt met dit bevel: *Brengt vruchten voort, der bekering waardig*, Matth. 3 : 8. Ja, Christus Zelf zeide: *Bekeert u, want het Koninkrijk der hemelen is nabij gekomen*, Matth. 4 : 17.

Dit bevel tot bekering is noodzakelijk, wegens de algemene verdorvenheid aller mensen, want, er is niemand die goed doet, ook niet één. Wij allen zijn als een onreine, Jes. 64 : 6; en om die reden waren wij allen kinderen des toorns, en dood in de zonden en misdaden. Wij waren zonder Christus, vreemdelingen, en buiten de burgerschap Israëls, ook vreemdelingen van de Testamenten der belofte. Zodat geen mens zonder ware bekering en een ganse verandering zalig kan worden; gelijk Christus uitdrukkelijk zegt: *Voorwaar, voorwaar zeg Ik u, zo iemand niet geboren wordt uit water en Geest, hij kan het Koninkrijk Gods niet ingaan*, Joh. 3 : 5. En Paulus zegt, *dat geen onrechtvaardigen het Koninkrijk Gods zullen beërven*, 1 Kor. 4 : 9. Alsmede, *dat zonder heiligmaking niemand de Heere zal zien*, Hebr. 12 : 14. Ja, hoe ouder de mens wordt, hoe dieper hij in de zonden verzinkt. *Naar uw hardigheid en onbekeerlijk hart, vergadert ge uzelfen toorn als een schat, in de dag des toorns en*

der openbaring van het rechtvaardig oordeel Gods, Rom. 2 : 5.

De bekering is nodig; omdat, na men die veracht en verzuimd heeft, geen tijd tot bekering wordt gegeven. Ofschoon de goddelozen ten jongsten dagen zullen roepen: *Bergen en steenrotsen valt op ons, en verbergt ons van het Aangezicht Desgenen Die op de troon zit, en van de toorn des Lams; want de grote dag Zijns toorns is gekomen, en wie kan bestaan?* Openb. 6 : 16. Ofschoon de dwaze Maagden zullen zeggen: Heere, Heere, doe ons open! Zo zal doch Christus haar antwoorden: *Ik ken u niet!* Matth. 25 : 11, 12. Hoewel de onrechtvaardigen uit angst van hun geweten zullen zuchten en zeggen: wij hebben de rechten weg gemist, het licht der gerechtigheid heeft ons niet beschenen, en die Zon is voor ons niet opgegaan; wij hebben verkeerde en schadelijke wegen ingeslagen, en woeste omwegen bewandeld, maar des Heeren weg hebben wij niet geweten; zo zal nochtans de Heere Zijn ijver aandoen als een mantel, en de schepselen tot wraak uitrusten over zijn vijanden. Hij zal gerechtigheid aantrekken als een pantsier, en 't ernstig oordeel opzetten tot een helm; Hij zal heiligheid nemen tot een onoverwinnlijk schild; Hij zal de strengen toorn tot een zwaard scherpen, en de wereld zal met Hem ten strijde uittrekken tegen de dwazen; de bliksemscheuten zullen aanstonds voortkomen, en uit de wolken, als uit een stijf gespannen boog, het wit treffen, dikke hagel zal er vallen uit de toorn der donderslagen. Kortom, zij zullen in 't eeuwige vuur moeten gaan.

Dus leren ons deze en dergelijke getuigenissen, dat geen mens zonder ware bekering, die in dit leven geschieden moet, zalig kan worden. Want, aarde en hemel zullen ten jongsten dagen vlieden voor 't Aangezicht van Degenen Die op de Troon zit; en de doden zullen geoordeeld worden, naar de schrift, Openb. 20, een iegelijk naar zijn werken; ook zal de dood en de hel in de poel des vuurs geworpen worden; en zo iemand niet gevonden wordt geschreven in 't Boek des Levens, zal in diezelfde poel worden geworpen.

Nadat wij dus de noodzakelijkheid van de ware bekering voorgesteld hebben, zullen wij nu ook betrachten, waarin zij eigenlijk bestaat.

Bekering is niets anders dan een werk Gods, wanneer Hij, naar Zijn barmhartigheid en medelijden met 't gevallen menselijk geslacht, tot openbaring Zijner eer, rechtvaardigheid en liefde, de zondaren door Zijn woord van hun verdorven en verkeerde natuur en leven afmaant, zelfs het zondige in hun doodt, en door Zijn Geest een nieuw licht, kracht en leven in hen werkt, zodanig, dat zij al hun vorig zondig laven nalaten, volgens Gods wet in heiligheid en Godzaligheid leven, en de liefde tegen God en hun naasten betonen.

Om dit wat omstandiger en klaarder te begrijpen, hebben wij te betrachten:

1. De naam van bekering of boete. Deze heeft zodanige betekenis niet alsof een mens door oplegging ener straf, of boete voor zijn zonden zou kunnen voldoen, gelijk de Papisten dit van 't Latijnse woord *Poena* willen afleiden. Want, wat zal de mens geven tot lossing zijner ziele? Matth. 16. Maar *Poenitentia* komt van *Poenitet*, dat zo veel is als: *het berouwt mij*.

De Grieken noemen de boete *smart of droefheid*, of wanneer iemand na zijn dwaasheid weer wijs wordt, en berouw heeft over zijn misslagen, of wel *Conversionem*, een bekering uit een ellendige in een beteren staat. Maar nu wordt dusdanig een berouw voor de boete genomen, omdat dit berouw een begin is tot boete en verbetering des levens. Want zodra de verloren zoon berouw had over zijn ellendige toestand, bedacht hij zich, om weer te keren naar zijn vader. Lukas 15.

2. Wie de boete of bekering in de mens werkt? Dit doet geenszins de natuurlijke aandrijving, of 't verstand en de wil van de mens, nademaal die tot dit gewichtig werk veel te onbekwaam zijn. Het verstand is zo verdorven, dat de natuurlijke mens niet verstaat de dingen die des Geestes Gods zijn, maar dat die integendeel hem dwaasheid schijnen, 1 Kor. 2. *Die zich voor wijzen uitgeven, zijn dwazen geworden*, Rom. 1. Uit dit algemeen onverstand en blindheid der mensen komt het, dat zij zich niet bekeren willen, maar dat zij de duisternis meer beminnen dan 't licht, Joh. 1 : 3. Ofschoon God hun Zijn Woord laat prediken, verachten zij nochtans hetzelfde, en lasteren de redenen van de Heiligen Israëls. *Het huis Israëls wil naar U niet horen, omdat zij naar Mij niet willen horen, want het ganse huis Israëls is stijf van voorhoofde, en hard van hart zijn ze*, zegt God tot Ezechiël, 3 : 7. Zij willen niet opmerken; zij zijn als een botte duif, zonder hart, Hos. 7 :16. Zij zeiden: *gebod op gebod, regel op regel*, Jes. 28: 10. Al predikt men hun veel, zo komen zij 't toch niet na, en al zegt men hun veel, zo willen zij 't toch niet horen. Al roept God: *Bekeert u nu, een iegelijk van zijn boze weg, en maakt uw wegen en handelingen goed*, Jer. 18 : 11en 12; antwoorden zij nochtans: *'t Is buiten hope; maar wij zullen naar onze gedachten wandelen, en wij zullen doen, een iegelijk het goeddunken zijns bozen harten*. Daarom klaagt God ook: Ezech. 24 : 13, *In uw onreinigheid is schandelijkeit; omdat Ik u gereinigd hebbe, en gij niet gereinigd zijt, zo zult gij van uw onreinigheid niet meer gewassen worden*. Ja, wat meer is, al wilde God nevens deze Boetpredikatiën en vermaningen, de mensen door allerlei straffen en plagen tot bekering nodigen en aandrijven, zo zou toch deze arbeid, zonder Gods Geest, aan de mens verloren zijn, en zij zouden er nog bozer en verharder door worden. Want dus klaagt God zelf: *Waartoe zoudt gij meer geslagen worden? Gij zoudt des afvals des te meer maken*, Jes. 1 : 5. En, Dit volk keert zich niet tot Dien, Die het slaat, en de Heere der heirscharen zoekt zij niet, Jes. 9 : 12. Jer. 2 : 30, alle slagen zijn aan hen verloren. *Als er beproeving was, wat was het toen? Zou er dan ook geen versmadende roede zijn?* Ezech. 21 : 13.

Nademaal dan de enkele prediking van het Goddelijke Woord, noch ook de straffen en plagen iemand bekeren of beteren kunnen, terwijl zijn verstand te zeer verduisterd, en zijn wil te hardnekkig en verstokt is, moet een andere en grotere kracht dit zware werk verrichten, en de boetvaardigheid in ons werken; indien wij anders bekeerd en zalig zullen worden. Dit is nu de Almachtige en Barmhartige God Zelf. Want dus zegt Efraïm in onze Tekst: *Bekeer mij, Heere, zo zal ik bekeerd zijn*. Dit betuigt de Heere zelve ook, zeggende: Ezech. 36 : 25-32, *Ik zal rein water op u sprengen, en gij zult rein worden; van alle uw onreinigheden, en van alle uw drekgoden zal Ik u reinigen. En Ik zal u een nieuw hart geven, en Ik zal een nieuwen Geest geven in t binnenste van u, en Ik zal het stenen hart uit uw vlees wegnemen, en zal u een vleses hart geven. En Ik zal Mijn Geest geven in 't binnenste van u, en Ik zal maken dat u in mijn inzettingen zult wandelen, en mijn rechten zult bewaren en doen. Dan zult gij gedenken aan uw boze wegen, en uw handelingen, die niet goed waren; en gij zult een walging van uzelfen hebben over uw ongerechtigheden en over uw gruwelen. Ik en doe het niet om uwentwille, spreekt de Heere Heere; het zij u bekend; schaamt u en wordt schaamrood van uw wegen, u huis Israëls*. Jesaja 31: 13-15, *Op het land Mijns volks zal de doorn en distel opgaan ... Totdat over ons uitgegoten worde de Geest uit de hoogte*. Alsmede Jes. 42 : 16. *Ik zal de blinden leiden door de weg dien zij niet geweten hebben; Ik zal ze doen treden door de paden, die zij niet geweten hebben; Ik zal de duisternis voor haar aangezicht ten lichte maken, en het kromme tot recht*. Om die reden bad David God ook om bekering, zeggende: Ps. 119 : 176, *Ik heb gedwaald*

als een verloren schaap, zoek Uw knecht, o Heere. Daarom zegt ook Lucas *dat God de Purperverkoopster Lydia het hart zo heeft genomen.*

Deze en dergelijke getuigenissen en voorbeelden tonen aan, dat geenszins de eigen wil, noch 't verstand, de mens bekeerd; maar dat God Zelf bekeerd, maar dat God Zelf ons, blinde en verdwaalde schapen, weer zoekt, ons verlicht, een nieuw hart geeft, en dus tot Hem bekeerd.

Doch, wat hebben wij vele getuigenissen en bewijzen nodig? De Zone Gods, Jezus Christus, de Waarheid Zelf, zegt alles met deze weinige woorden: *Niemand kan tot Mij komen, tenzij de Vader, Die Mij gezonden heeft, hem trekke*, Joh. 6:44. *Dezelve werkt in ons, beide het willen en het werken naar Zijn welbehagen*, Fil. 2 : 13. *Nademaal wij van onszelven niet bekwaam zijn iets te denken als uit onszelven; maar onze bekwaamheid is uit God*, 2 Kor. 3 : 5. Bijgevolg wordt de bekering in een mens gewerkt door de Heilige Geest. Daarom zegt Hij bij de Profeet Ezechiël: *Ik zal een nieuwen Geest geven in 't binnenste van u; en Ik zal maken dat gij in mijn inzettingen zult wandelen*, Ezech. 36 : 27. En bij Jesaja: *Dit is Mijn verbond met haar, spreekt de Heere, Mijn Geest, Die op u is, en Mijn Woorden, die Ik in uw mond gelegd heb, die zullen van uw mond niet wijken*, Jes. 59 : 21.

Maar nog duidelijker verklaart de grote Profeet, Jezus Christus, deze waarheid, wanneer hij zegt: *Tenzij dat iemand geboren worde uit water en Geest, hij kan in 't Koninkrijk Gods niet ingaan.* Om die reden getuigt Paulus ook van de Korintiërs: *gij zijt een brief Christi, en door onzen dienst bereid, die geschreven is, niet met inkt, maar door de Geest des levendigen Gods*, 2 Kor. 3 : 3. Om die reden wordt ook de Heilige Geest alles toegeschreven, wat tot de bekering behoort, en daarin gewerkt wordt, als dat Hij ons velerlei gaven mededeelt: *Dat Hij ons leert*, 1 Kor. 12 : 11 en Matth. 10 : 20; *dat Hij in ons woont*, 1 Kor. 3 : 16, *ons kinderen Gods maakt*, Rom. 8 : 11, *ons opnieuw doet geboren worden*, Joh. 3 : 5, *ons zalft*, 1 Joh. 2 : 20; *ons leert bidden*, Rom. 8 : 26 en Joh. 14. Deze Geest werkt alleen in de uitverkorenen, (want de wereld kan Hem niet ontvangen) zo een Licht en Kracht, dat zij door Gods Wet hun onrein aanwezen en onzalige toestand erkennen, dezelve hartlijk betreuren, de noodzakelijkheid van een Middelaar belijden, en tot Jezus Christus en Deszelfs verdienste, lijden, genoegdoening, en voorbede hun toevlucht nemen; zich troosten en verheugen in Gods genade; de zonde, waardoor zij in zo een ellende zijn gebracht, verzaken, en zich met lichaam en ziel ten dienst van hun Bondgod overgeven, Die hen uit die ellendige staat verlost, en de hemelse vrijheid deelachtig gemaakt heeft.

3. Het middel, waardoor Gods Geest werkt, is 't Woord Gods, de Wet en 't Evangelie. Het één overtuigt de zondaar van zijn rampzaligen toestand; het ander brengt hem tot Christus. Voorts wordt de zondaren, welke door de Wet in hun geweten overtuigd worden, dat zij hetgene dat zij hadden behoren te doen, niet nagekomen zijn, en derhalve zich de tijdelijke en eeuwige vloek en dood deelachtig hebben gemaakt, het volgende door het Evangelie geleerd: wat een ieder doen moet, die van de vloek en de straffen der Wet verlost wil zijn, en eeuwig zalig worden, namelijk, dat hij alle zonden moet nalaten, en zijn gerechtigheid, noch in zichzelf, noch in de wet moet zoeken; als welke niet alleen een mens om zijn zondige genegenheden verdoemt, en hem, wegens de heiligheid der Wet en Gods gerechtigheid, niet rechtvaardig noch zalig spreken kan; maar ook meerder van hem eist, dan een mens, die in zonden verdorven is, kan nakomen. Integendeel getuigt Christus Jezus, de Middelaar Gods en der mensen, 1 Tim. 11 : 5: het Lam Gods, dat de zonden der wereld wegneemt, Joh 1 : 29: dat door Zijn lijden, sterven, genoegdoening en gerechtigheid, de zondaar verlost kan worden, en vermaant dezelve Hem met een waar geloof te omhelzen, en Zijn zaligheid

alleen in Hem te zoeken, met verzekering, *dat de zaligheid in geen anderen is: en dat ook onder de hemel geen anderen naam de mensen is gegeven, door welken wij moeten zalig worden*, Hand. 4 : 12.

Insgelijks leert het Evangelie wat zulken voor een heerlijk genadeloon te verwachten hebben, die zich waarlijk bekeren; dat is, van hun zonden aflaten, en hun zaligheid niet in hun eigen verdiensten, noch in de wet, maar in Christus Jezus zoeken, en Hem voor hun enige Heiland met een waar geloof aannemen, vastelijk gelovende, dat Hij alleen hun Middelaar, Verzoening, Wijsheid, Gerechtigheid, Heiligmaking, en Verlossing is, 1 Kor. 1 : 30, Die de wijnpers van de Goddelijke Toorn alleen voor hun getreden heeft, Jes. 63 : 3; waarom zij zich geheel en al tot een eigendom aan Hem overgeven, om zich door Zijn Geest te laten regeren, volgens alle de Goddelijke geboden, naar Zijn voorbeeld te leven, alsmede, dat zij van alle hun zonden verlost zijn, en dat dezelve in de diepte der zee zullen geworpen worden, Micha 7 : 19; dat zij Gods kinderen, en erfgenamen der eeuwige zaligheid zullen wezen, Rom. 8 : 16,17; dat zij niet verloren gaan, maar 't eeuwige leven zullen hebben, Joh. 10 : 28.

Ja, 't Evangelie leert ook nog verder, dat niet alleen aan alle gelovigen zo een genadige beloning wordt beloofd, maar ook dat God hun zo een genade des Geloofs en der bekering geven wil, zodat zij daardoor een hart zullen hebben om hun zonden te erkennen; en in Christus te geloven, dat Hij hen verlichtten en met zijn Geest regeren zal, zodanig, dat zij allen Hem zullen erkennen, gehoorzamen, en volgens de Goddelijke geboden leven. Jer. 31. En, hoewel zij dit niet volkomen zouden kunnen doen, dat Hij echter met hun zwakheden geduld zou hebben, het gekrookte riet verbreken, noch de glimmende vlaswiek uitblussen, Jes. 42 : 3.

4. Voorts leert het Evangelie mede, dat alle ongelovigen, die Christus met een waar geloof niet aannemen, noch Hem navolgen, maar hun zaligheid in de wet en in hun eigene verdiensten, of in die van een ander zoeken, of zich aan Hem met gehoorzaamheid niet onderwerpen, noch Zijn Woord en Kruis willen aannemen, tot straf zullen hebben, dat zij in hun zonden zullen sterven, Joh. 8 en Matth. 7, en ten dage des laatsten oordeels verstoten worden.

Ja, dat de Geest Gods door de bekering werkt, het geloof, met hetwelk de bekering, indien zij anders naar behoren zal zijn, moet verknocht worden. Want Paulus zegt: *Al wat uit de geloof niet is, dat is zonde*, Rom. 14 : 23; en dat het onmogelijk is Gode zonder geloof te behagen. *Want die tot God komt, moet geloven dat Hij is, en een Beloner is dergenen die Hem zoeken*, Hebr. XI : 6. Waarom dan ook de bekering en 't geloof met elkander verwisseld worden. Bekeert u, en gelooft de Evangelie, Markus 1 : 15. Paulus zegt: *Dat hij bij de Joden en Grieken de bekering tot God, en het geloof in de Heere Jezus Christus betuigd heeft*, Hand. 20 : 21.

Dus bereikt dan de bekering haar oogmerk door 't geloof.

- Door 't geloof worden wij gerechtvaardigd. Abraham geloofde God, en het is hem gerekend tot gerechtigheid, Gen. XV : 6. *Zo een die werkt, wordt het loon niet naar genade toegerekend, maar naar schuld; doch die niet werkt, maar gelooft in Hem, Die de goddelozen rechtvaardigt, wordt zijn geloof gerekend tot rechtvaardigheid*, Rom. IV : 5. *Derhalve moet de Rechvaardigheid uit het geloof komen, opdat ze naar genade zij; ten einde de belofte vast zij allen den zaden, niet alleen dat uit de wet is, maar ook dat uit de geloof Abrahams is*, vs. 16. Abraham heeft tegen hope op hope geloofd dat hij zou worden een Vader van vele volken, vs.18. *Hij twijfelde niet aan de Goddelijke belofte door ongeloof, maar was gesterkt in 't geloof, en gaf God de eer, ten volle verzekerd, dat, hetgene beloofd*

was, Hij ook machtig was te doen; daarom is 't hem ook tot rechtvaardigheid toegerekend, vs. 20, 21, 22. Echter is het niet alleen om zijnentwil geschreven dat het hem toegerekend is; maar ook om onzentwil, welken het zal toegerekend worden, namelijk, dengenen die geloven in Hem, Die Jezus, onze Heere, uit de doden opgewekt heeft, vs. 23-25. Waarom ook de Profeet Habakuk getuigt, Hab. 2 : 4, dat de rechtvaardige door zijn geloof leven zal. Nu, wie in Christus gelooft, is rechtvaardig. De rechtvaardigheid Gods komt door het geloof in Jezus Christus tot allen, en over allen die geloven, Rom. 3:22. Wij weten dat de mens niet gerechtvaardigd wordt uit de werken der Wet, maar door het geloof in Jezus Christus, Gal. 2 : 16.

- Het geloof reinigt onze harten. *De Heilige Geest reinigt onze harten door het geloof*, Hand. 15 : 9.
- Door 't geloof leven wij in Christus. Daarom zegt Paulus: *Ik ben door de Wet der Wet gestorven, opdat ik Gode leven zou. Ik ben met Christus gekruist. En ik leef, doch niet meer ik, maar Christus leeft in mij; en hetgeen ik nu in 't vlees leef, dat leef ik door 't geloof des Zoons Gods*, Gal. 2 : 19, 20.
- Door 't geloof verkrijgen wij vergeving der zonden, gelijk Christus tot de vrouw zei: *Uw geloof heeft u behouden*, Lukas 7 : 50.
- Door 't geloof verkrijgen wij de eeuwige zaligheid: *want uit genade zijt gij zalig geworden door het geloof*, Ef. 2 : 8.
- *Door 't geloof bereiken wij het einde des geloofs, namelijk de zaligheid der zielen*, 1 Petrus 1 : 9.

Deze werking van Gods Geest, door het geloof in de bekering, bestaat in twee stukken.

1. In de kruisiging en doding van de oude en zondige mens, en
2. In de opstanding van de nieuwe wedergeboren en bekeerde mens.

1. Daarom zegt de Heere: *wast u, reinigt u, doet de boosheid uwer handelingen van voor Mijn ogen weg, laat af van kwaad te doen, leert goed doen, zoekt het recht*, Jes. 1:16. Maar, nog duidelijker wordt deze afdeling in het Nieuwe Testament gevonden, wanneer Paulus vermaant, Ef. 4 : 22, 23, 24. *Dat gij zoudt afleggen, aangaande de vorige wandeling, de ouden mens, die verdorven wordt door de begeerlijkheid der verleiding; en dat gij zoudt vernieuwd worden in de geest uws gemoeds. En de nieuwen mens aandoen, die naar God geschapen is, in ware rechtvaardigheid en heiligheid. Doodt dan uw leden die op de aarde zijn, namelijk hoererij, onreinigheid, schandelijke bewegingen, kwade begeerlijkheid en gierigheid, welke is afgodendienst. Om welke de toorn Gods komt over de kinderen der ongehoorzaamheid; in welke u ook eertijds hebt gewandeld, toen u in dezelve leefde.... Dewijl ge uitgedaan hebt de ouden mens met zijn werken, en aangedaan hebt de nieuwen mens, die vernieuwd wordt tot kennis, naar het Evenbeeld Desgenen Die hem geschapen heeft*, Kol. 3 : 5-10.

De Grieken hebben 't met twee woorden uitgedrukt. Deze beide stukken der bekering worden in alle voorbeelden gevonden, die zich oprecht bekeerd hebben.

- Want, zij hebben in hun hart getreurd, omdat er niets gezonds aan hen was, zodat het verslagen en verdord werd als gras; ook vergaten zij hun brood te eten, en hun gebeente kleefde aan hun vlees van wenen en zuchten; gelijk David van zich getuigt, Ps. 38.
- Zij hebben voor God gevreesd, omdat zij evenals Adam het aangedurfd hebben

zich voor de Heere te verbergen, Gen. 3; of zó een vreze voor Hem gehad, dat het haar huns vleses daarvan is te berge gerezen, Ps. 119 : 120.

- Het hart is hun zo geroerd geworden, dat zij hun zonden openlijk bekend hebben, gelijk de Israëlieten, Richt. 20. Of voor God alleen, gelijk David, Ps. 51. Of voor hun naasten die zij beledigd hadden, als de verloren zoon, Lukas 15. Gelijk dan de Apostel Jacobus hiertoe vermaant: *belijdt elkander de misdaden*, Jac. 5 : 16.
- Zij hebben hun zondig vlees getemd, en tot bekering gedwongen, gelijk David deed, Ps. 102 : 10; zodat zijn knieën verzwakten van 't vasten.
- Zij hebben hun droefheid en leedwezen over de zonden met vele tranen bewezen; gelijk David, Ps. 6; die de ganse nacht in zijn bed in tranen zwom; en gelijk Petrus, die uitging en bitterlijk weende, Lukas 23.
- Zij hebben op hun aangezicht ter aarde gevallen, en zich voor God geschaamd hun ogen op te heffen, gelijk Daniël en David, Dan. 11 en 2 Sam. 12.

2. *De vernieuwing of opstanding van de nieuwen mens* hebben zij betoond:

- *Door de rust, vrede en vreugde huns gewetens, gelijk David, die zei: Wat buigt gij u neder, o mijn ziel! En wat zijt gij onrustig in mij? Hoopt op God, want ik zal Hem nog loven; Hij is de menigvuldige verlossing mijns aangezicht en mijn God.* Ps. 42 : 6.
- 2. Door een hartlijk verlangen en reikhalzen naar de Voorhoven des Heeren, gelijk dezelfde man naar Gods hart zich dus uitdrukt: *hoe lieflijk zijn uw woningen, o Heere der Heirscharen! mijn ziel is begerig, en bezwijkt ook van verlangen naar de voorhoven des Heeren. Mijn hart en mijn vlees roepen uit tot de levendigen God*, Ps. 84 : 2, 3.
- Door een volkomen verloochening en verlating van hun vorig zondig en rampzalig leven, en hun wederkering tot God; om zich aan Hem met alle gehoorzaamheid te onderwerpen, en naar Zijn wil te leven, gelijk de verloren zoon, Lukas 15.
- Door een hartelijk liefde tot Christus; *zodat zij alles voor schade achten, om de uitnemendheid der kennis van Christus Jezus onzen Heere, gelijk Paulus, Fil. 3 : 8; welke Apostel betuigt: indien iemand de Heere Jezus Christus niet lief heeft, die zij een vervloeking*, 1 Kor. 16 : 22.
- Door een oprechte liefde voor alle armen en noodlijdenden, die zij voor hun medeledematen aan Christus lichaam, en dus voor hun broeders en zusters erkennen, hen lief hebbende, en alles goeds bewijzende, gelijk de gelovigen gedaan hebben, die hun goederen verkochten, en onder allen uitdeelden, naar dat elk van node had, Act. 2 : 45.
- Door reinheid en heiligheid des levens; zodat zij met Paulus zeggen kunnen: *onze roem is deze, namelijk, het getuigenis onzer consciëntie, dat wij in eenvoudigheid en oprechtheid Gods, niet in vleselijke wijsheid, maar in de genade Gods in de wereld verkeerd hebben*, 2 Kor. 1 : 17.
- Door de hartelijke lofbetuiging aan de heerlijke Namen Gods, voor alle bewezen weldaden, zodat zij niet alleen met David zeggen kunnen: *Looft den Heere, mijn ziel, en al wat binnen in mij is zijn Heiligen Naam*, Ps. 103: 1, 2; maar ook alle Goddelijke weldaden aan elkander verhalen, en dezelve uitbreiden, opdat ook anderen daardoor tot Christus gebracht mogen worden, 2 Kor. 1 en 1 Tim. 1.
- Door dagelijkse zuchtingen tot God om versterking des geloofs, Lukas 17 : 5: om voltrekking van de bekering in ons. *Bekeer mij, Heere, zo zal ik bekeerd zijn*, Jer. 31; om leiding en bestiering van de Heilige Geest op de wegen des Heeren, gelijk David, Ps. 25, 143, 119.

- Door vreedzame verzoening met hun naasten, zodat een ieder zijn broeder van harte zijn misslagen vergeeft, Matth. 18.

TOEPASSING.

Zie daar, geliefden, de verklaring van onze Tekst, met een beschrijving van de ware en Gode behagelijke bekering.

Och, hoe ware het nu te wensen, dat onze hedendaagse Christenen, gelijk de Israëlitische kerk, *met hart en mond konden zeggen*: Bekeer mij, Heere, en ik zal bekeerd zijn. Met wat vriendelijke woorden heeft de goede God niet altijd de mensen tot bekering laten roepen! Want Hij zegt, Ps. 81 : 14-17, *Och! Dat Mijn volk naar Mij gehoord had! In korten tijd zou Ik hun vijanden gedempt hebben, en Mijn hand gewend hebben tegen hun tegenpartijders. Die de Heere haten, zouden zich Hem geveinsdelijk onderworpen hebben; maar hunlieder tijd zou eeuwig geweest zijn. En Ik zou het gespijst hebben met het vette der tarwe; ja, Ik zou u verzadigd hebben met honig uit rotsstenen.* Zo ook: *bekeert u, gij afgekeerd Israëel, spreekt de Heere, zo zal Ik Mijn toorn op ulieden niet doen vallen; want Ik ben goedertieren, spreekt de Heere; Ik zal de toorn niet in eeuwigheid behouden. Bekeert u, gij afkerige kinderen, spreekt de Heere, want Ik heb u getrouwd,* Jer. 3 : 12, 14.

Maar hoe hebben de mensen deze roeping tot bekering aangenomen? God mag nog tegenwoordig wel klagen, gelijk Hij eertijds over 't vervallen Israëel deed: *Zij keren Mij de nek toe, en niet het aangezicht,* Jer. 2 : 27. En gelijk Jesaja: *Wie heeft onze prediking geloofd?* Jes. 53:1. Indien de rechtvaardige God tot straf zou komen, en zulke onboetvaardige zondaars naar Zijn gerechtigheid kastijden, zou het ons dan niet erger gaan dan de Israëlieten, daar wij veel meer genade dan zij ontvangen hebben?

Zie derhalve wel toe, dat uw boete en bekering op een rechtschapen wijze geschiede, en geen uiterlijk huichelwerk zij, maar dat die van hart kome, in 't geloof gedaan worde, en Gods Vaderlijk hart bewege.

Die in 't Pausdom verdelen de bekering in drie hoofdzaken, namelijk:

- (1) *Contritionem Cordis*; wanneer zij een berouw over hun zonden hebben, en volgens een zelf verdichte wijze hun leedwezen daarover tonen.
- (2) *Confessione Oris*; waardoor een ieder gehouden is de Priester op 't nauwkeurigste alle zijn zonden te belijden, en te biechten.
- (3) *Satisfactionem Operis*; ingevolge van welke ieder zondaar voor zijn zonden boeten en genoeg doen moet, 't zij door eigene gekozen geloften, offeranden en kastijdingen, of door een andere straf, die de Priester hem in de biecht oplegt. Van dusdanige boetedoeningen zeggen zij, dat die niet alleen de genade Gods en vergeving der zonden, maar ook de eeuwige zaligheid kunnen verdienen en verwerven.

Doch, wie ziet niet, dat deze drie zaken ook in de bekering van Judas waren, die berouw had dat hij Christus had verraden, zulks de priesters openlijk beleed, het gestolen geld weer gaf, en leven voor leven wisselde? Behalve dit is de oorbiecht van God nergens bevolen, en ook onmogelijk te doen, en alle verdiensten van werken, waardoor men meent voor de zonden te kunnen boeten en genoeg doen, met verkrijging van de zaligheid, strijdt 't enenmaal tegen de dierbare en volmaakte verdiensten van Jezus, en strekt tot smaad en nadeel Zijner gedane offerande voor de zonde. Daarom verwerpen wij billijk deze verdichte bekering, en bevljtigen ons zo een die God Zelf ons bevolen heeft en in Zijn woord laten voorschrijven; gelijk wij in 't voorgaande aangewezen hebben.

Mijn geliefden, laat deze bekeringsarbeid ons toch eenmaal rechte ernst zijn, nademaal wij uit de Goddelijke oordelen en straffen, uit de verwoesting van zoveel landen, uit de schrikkelijke oorlogen, honger en duren tijd, vervolging der ware gelovigen, en meer dergelijke tuchtigingen van God zien, hoe noodzakelijk de bekering voor ons allen is, zodat om die reden een ieder wel alle vlijt mag aanwenden om die met alle ernst te bevorderen; en wel op de volgende wijze:

1. Vooreerst gaat deze plicht Gods dienaars aan; als die voornamelijk gezonden zijn om bekering te prediken. Zij moeten hun ambt met alle trouw, ernst en naarstigheid verrichten, en aanhouden met wederleggen, bestraffen en vermanen, tijdig en ontijdig, met alle lankmoedigheid en leer, 2 Tim. 4 : 1. Zij moeten altijd en overal waakzaam zijn, lankmoedig wezen, en hun ambt getrouwelijk waarnemen; zodat zij getroost roepen en niet verschonen, hun stem verheffen als een bazuin, en 't volk deszelfs zonden en overtredingen verkondigen, Jes. 63: 1. Maar alvorens moeten zij zichzelf bekeren, opdat zij, anderen predikende, (wegens hun eigen ergerlijk leven) zelf niet verwerpelijk zijn, 1 Kor. 9 : 27. Zij moeten het Woord der Waarheid recht snijden, 2 Tim. 2 : 15, opdat zij bekwaam zijn om ook anderen te leren en zulke Schriftgeleerden wezen, die uit hun schat oude en nieuwe dingen voortbrengen, Matth. 13 : 52. Zij moeten niet volgens de strafheid der Wet alleen ijveren, razen en schelden, en uit al te grote drift de zondaars van God en de bekering afschrikken en weggagen, maar met alle Evangelische vriendelijkheid en zachtmoedigheid ter zijde zetten; of ook niet door al te grote zachtheid en toegevendheid, 't zij uit vreze, blooheid, eigen voordeel en vriendschap, of dor eigene ongevoeligheid van hun geweten, de arme verdwaalde zielen verzuimen, alle onordentelijkheden in zwang laten gaan, de mens zachte kussens onder de armen leggen, Ezech. 13 : 18, en een iegelijk naar zijn mond spreken, zo als hij 't gaarne hoort, en dus niemand tot bekering brengen; maar zij moeten met onderscheid tegen verslagenen en hardnekkigen spreken, en altijd Gods schrikkelijk oordeel zich in de oren laten klinken: *Mensenkind! Zijn bloed zal Ik van uw hand eisen*, Ezech. 3 : 18, en wel bedenken, wat een schrikkelijke straf de Hogepriester Eli om zijn al te grote zachtheid moest ondergaan, 1 Sam. IV : 18, en integendeel, hoe heerlijk God alle trouwe, standvastige Predikers uit genade zal belonen, en hoe Vaderlijk Hij hen tegen alle vijanden wil beschermen. 2 Tim. 6 en Matth. 10. Ofschoon wij dan dikwijls met alle onze vlijt en trouw bij de verkeerde wereld weinig nut teweeg kunnen brengen, hebben wij nochtans onze zielen gered, Ezech. 3 : 19.
2. Ten tweede moeten ook alle de Overheden de in zwang gaande zonden en ondeugden tegen gaan; wijl God door de overkomende landplagen genoeg toont hoedanig de zonden des volks de rechtvaardigen God noodzaken onze Landen en Steden te bezoeken. Daarom moeten zij met zo veel vlijt als ijver hun best doen om het kwaad der zonde te weren, opdat het kwaad der straffe daar niet op volge. Zij moeten de poorten in de wereld en de eeuwige deuren hun hoofden doen opheffen voor de Heere Jezus, opdat Die Koning der eer met Zijn Geest en werkende bekering bij ons mag ingaan, Ps. 24. 't Is niet genoeg dat zij zeggen: *Blaast de bazuin in het land, roept met volle stem, en zegt: verzamelt ulieden, en laat ons ingaan de vaste steden. Werpt de banier op naar Sion, vlucht met hopen, en blijft niet staan*, Jer. 4 : 5, 6. Maar de boete en bekering is 't beste middel om de Goddelijke straffen van een land af te wenden; gelijk de Heere Zelf getuigt: *In een*

ogenblik zal Ik spreken over een volk en over een Koninkrijk, dat Ik 't zal uitrukken en afbreken en verdoen. Maar indien datzelve volk, over 't welk Ik zulks gesproken hebbe, zich van zijn boosheid bekeert, zo zal Ik berouw hebben over het kwaad dat Ik hetzelfde dacht te doen, Jer. 18 : 7, 8. Zij moeten in zichzelf gaan, en alvorens de bekering met hunzelve beginnen, en niet denken dat hun onderdanen alleen zondaars zijn; maarwel overwegen dat God om de hoogmoed en de vermetelheid van koning David alleen zeventig duizend Israëlieten door de pest wegrukte, en dus met die Vorst erkennen dat zij zondaars zijn en straffe verdiend hebbe, zich voor de Heere vernederen en om genade smeken, 2 Sam. 24. Zij moeten bedenken, dat God om Achabs afgoderij en gruwelen Israël in het verderf stortte, 1 Kon. 22, dat Hij om de zonde van Saul dat volk sloeg, 1 Sam. 31, dat Hij om de afgoderij, toverij, moorddadigheid en gruwelen van Manasse onheil over Jeruzalem en Juda bracht. 2 Kron. 21 : 12; dat hij om 't harde juk van Salomo en zijn bezwaring der arme onderdanen, alsmede om zijn grote pracht, heerlijkheid, kostelijke hofhouding en wellust met een menigte vrouwen de tien Stammen Israëls van zijn nakomelingen afscheurde, 1 Kon. 12. Dat de Heere weleer de geweldigen terneder heeft geworpen, met schrikkelijke straffen bezocht, en hen met hun nazaten uitgeroeid; gelijk de voorbeelden van zo vele koningen, die van de troon zijn gestort en de ondergang zo veler tirannen en onboetvaardige Rechters aantonen, opdat dus iedere overheid wel mag betrachten wat David vermaant, Ps. 2:10, 11, 12. Nu dan, gij Koningen, handelt verstandiglijk, laat u tuchtigen, gij Rechters der aarde. Dient de Heere met vreze, en verheugt u met beving. Kust den Zoon, opdat hij niet toorne, en gij op de weg vergaat.

Zij moeten niet, wanneer zij tot bekering geroepen, van 't kwade afgeraden en tot een beter leven vermaand worden, gelijk Jerobeam de hand uitstreckte om de man Gods te laten grijpen, 1 Kon. 13 : 4: noch met Achab de predikers uitmaken voor beroerders van het volk, 1 Kon. 18; noch met Isebel hen dreigen te doden, 1 Kon. XIX : 2, noch met Achab toornig en gémelijk henen gaan, 1 Kon. XX : 43: of met hem en Zedekia de dienaren des Heeren, wanneer die hen het kwade voorzeggen, in de gevangenis werpen en met water en brood der bedruktheid spijzen, 1 Koningen 22 : 27 en Jer. 33; noch hen met Ahazia door krijgsknechten laten opzoeken, 2 Kon. 1 : 9; noch met Joram hen 't hoofd voor de voeten trachten te leggen, 2 Kon. VI: noch met Amazia hen afwijzen, en zeggen: *Heeft men u tot des Konings Raadgever gesteld? Houdt u op, waarom zouden zij u slaan?* 2 Kron. 25:16; noch hen met Jerobeam en Amazia het land uitbannen, zeggende: Amos 7: 12, 13, *Gij ziener, gaat weg; vlied in het land Juda, en eet aldaar brood en Profeteer aldaar, maar te Bethel zult u voortaan niet meer Profeteren; want dat is des Konings Heiligdom, dat is het Huis des Koninkrijks; noch met de bloedschender Herodes hen laten onthoofden, Matth. 14 : 10; maar wel bedenken wat en aan wie zij dat alles doen, en dat leraars afgezanten van de grote God zijn, Die hen dit dierbaar vrijgeleide heeft gegeven: *Wie u hoort, die hoort Mij; wie u veracht, veracht Mij;* waarom ook de Overheid, die Gods Dienaren gaarne horen en hen volgen, zich voor God moeten vernederen en zeggen: De Heere is rechtvaardig, 2 Kron.12 : 6, en met David bekennen: *Ik heb gezondigd tegen de Heere,* 2 Sam. 12,13, en met Josafat hen om raad vragen, 1 Kon.22. Die dus het eerste begin der bekering met zichzelf maken, zullen van God met genadige ogen aangezien worden.*

3. Ten derde is de bekering in 't algemeen alle toehoorders nodig; opdat een ieder uit de menigvuldige Boetpredikatiën en voorbeelden der dagelijkse Goddelijke

oordelen, waardoor de mensen het een onheil na 't andere overkomen, lere hoe noodzakelijk de bekering is, zodat elk, zo menigmaal hij in de Predikatiën van boete en bekering hoort spreken, denken moet dat zo een leerrede hem geldt, eveneens of de Heere Zelf met hem sprak. Ofschoon ook dikwijls de Leraars in 't gemeen spreken, zo moet nochtans een ieder de toepassing daarvan op zichzelf maken, alsof de Heere tot hem zeide, gelijk Nathan tot David: *gij zijt die man*, 2 Sam. 12: 7. Nademaal wij ook geen uur noch ogenblik verzekerde zijn; wanneer God ons in Zijn toorn kan bezoeken, moet ieder zonder enig uitstel, met de mannen op de Pinksterdag, bekommerd zijn, en vragen: *wat zullen wij doen, mannen broeders?* Hand. 2 : 37.

Dus is 't noodzakelijk dat elk zijn Ambt en staat bedenke, waartoe God hem beroepen heeft, daarbij zijn leven en wandel overwegende. En zo menigmaal als hij van de bekering hoort spreken, moet hij zich te binnen brengen dat hij totnogtoe zijn Ambt en staat niet recht naar behoren heeft waar genomen, noch zijn leven zo aangeleid als 't wezen moet; waarom hij tot ontvlinding der Goddelijke straffen en verkrijging der eeuwige zaligheid, zijn leven dient te verbeteren. Hij moet in zijn gedrag het kwade, dat hem in 't goede verhindert, nalaten, en in plaats van 't zelve voortaan zich alle goed bevljigten, volgens de les van de Profeet Jesaja; daarbij in ware zelfverloochening en vernedering zijn toevlucht tot de Goddelijke Genadetroon nemen, om de dierbare verdienste van Jezus, naar vergeving zijner zonden trachten, en hetgeen hij tot verbetering des levens beloofd heeft, getrouw en standvastig nakomen. Indien wij dit doen, Geliefden, zal God het gedreigd onheil van ons afwenden, en ons weer vreugde en blijdschap doen horen, waardoor de beenderen zich verheugen zullen, die hij verbrijzeld had. Ja, Hij zal ons Zijn genade laten ondervinden, en veel goed doen genieten, hier tijdelijk, en daarna eeuwig. Amen.

BOETGEBED

Heere, Heere God! Barmhartig, genadig, lankmoedig, groot van weldadigheid en waarheid. Gij, Die geen lust hebt in de dood des armen zondaars, maar wil dat hij zich bekere en leve. Wij prijzen Uw geduld en lankmoedigheid, waarmede u ons tot dusverre gedragen hebt. Indien u met ons had willen handelen naar uw strenge gerechtigheid en onze verdienste, zoudt u een Adama van ons hebben kunnen maken, en ons als Zeboïm stellen. De zonden Israëls waren groot, daar dit Bondvolk de weldaden des Hemels met snode ondankbaarheid beloonde, en U noodzaakte het met zware oordelen te bezoeken.

Maar ach! onze zonden zijn nog veel groter; nademaal wij nog meer Genademiddelen ontvangen hebben dan zij; en derhalve zou 't geen wonder zijn dat Gij, Die de natuurlijke takken niet hebt gespaard, de ingeente ook uitroeide, en met de bijl, die u zolang aan de wortel gelegd hebt, eindelijk toesloeg, ons met tijdelijke en eeuwige straffen bezoekende.

Maar ach, Heere, wij verschijnen voor U niet uit hoofde van onze eigene gerechtigheid; maar alleen ons verlatende op Uw grondeloze genade en barmhartigheid. 't Is waar, Heere! Onze zonden zijn groot en veel, en onze misdaden reiken tot aan de hemel; maar waar de zonde meerder is, daar is uw genade nog veel overvloediger. U kunt de ene zee in de andere verzwelgen, de zee onzer zonden in de Oceaen Uwer oneindige barmhartigheid; U kunt onze bloedrode zonden door 't rode bloed van onze volmaakte Borg en Middelaar sneeuw wit maken; en indien U niet

gedachten des Vredes over ons had, zou U ons met zo een groot geduld niet dragen en tot boete en bekering aanmanen; maar wijl U dat zo liefderijk doet, en ons harten verleent die verbrijzeld en verslagen zijn wegens onze zonden, ook de wil tot het goede in ons hebt gewerkt, zult u het volbrengen wel mede in ons werken.

Ach! Heere! Bekering en geloof is geen werk van mensen, maar alleen van U; derhalve: Bekeer ons, o God, en wij zullen bekeerd zijn. Maak zulke mensen van ons, die in uw wegen wandelen. Wendt alle welverdiende straffen en plagen in genade van ons af. Neem ons in uw almachtige bescherming, en zegen ons.

Ach Heere! Hoor; ach Heere! Vergeef; ach Heere! Merk er op en doe het! Want wij, Uw volk, zijn naar Uw naam genoemd. Amen.

Onze Vader, enz.

5. GODS HEILIG VERLANGEN NAAR HEILIGE HARTEN

EERSTE INLEIDING.

Zo groot Gods lankmoedigheid is, zo groot is integendeel de boosheid der mensen. Wanneer de Schrift van Gods Lankmoedigheid, Genade en Barmhartigheid spreekt, vergelijkt zij die met de hoogte des hemels, met de breedte der aarde, en met de diepte der zee. Gelijk er geen schepsel is, of 't is besprengd met een dropje van Gods goedheid; zo is er ook geen mens die de genade Gods niet dagelijks ondervindt, noch geen vrome die ze dagelijks niet roemt. God wordt nooit moede de mensen alle goed te bewijzen, en de mens wordt niet moede alle de Goddelijke weldaden met snode ondankbaarheid te vergelden. God laat de mensenkinderen waarschuwen; nu eens door Zijn Woord, dan eens door het geweten, dan weer eens door rechtvaardige straffen, dat zij zich voor de zonden wachten moeten; maar het ijdel mensdom raakt hoe langer hoe dieper in de zondeschuld, en wordt nimmer vermoeid de een overtreding op de ander te hopen. Toch is God zo lankmoedig, dat Hij steeds nog bij ons aanhoudt. Nog op heden wil hij ons in onszelf leiden, om de gruwel der zonde, en integendeel de noodzakelijkheid van de ware Heiligmaking te leren kennen. Tot dat einde zijn wij op deze Boet- en bededag in de Voorhoven des Heeren bij elkander vergaderd.

Doch nademaal de zondaar door zijn kracht niet tot zichzelf komt; maar alles van Gods ontferming en genadige bijstand afhangt, bidden wij de Heere om boetvaardige harten, en om de genade van ware Bekering.

TEKST: Deut. 5 : 29.

Och! Dat zij zulk een hart hadden om Mij te vrezen, en alle mijn Geboden 't allen dage te onderhouden, opdat het hen, en hun kinderen wel ging in eeuwigheid.

TWEEDE INLEIDING.

Indien men vragen zou of het kort vermaak der zonde beter was dan de eeuwige vreugde des hemels? Zou er wel iemand zo dwaas zijn, die antwoordde, *dat het beter was een kort, dan een eeuwig geluk te genieten?* En evenwel wordt het zo weinig in acht genomen, dat men deze vraag met een vast voornemen om heilig te leven geenszins beantwoordt.

- Enige roekeloze wereldse mensen zijn echter van gevoelen, (hoewel zij het niet ronduit durven zeggen) dat de tegenwoordige, tijdelijke gelukstaat, de beste is, omdat zij zich verbeelden dat de beloofde gelukzaligheid des toekomenden levens een onzekere zaak zou zijn; of, ingeval daar al iets te hopen was, zij het evenwel na het genot van hun zondige vermaken wel zouden kunnen deelachtig worden.
- Anderen, wat beter soort, zijn wel van gedachten dat de hemelen zaligheid het beste is; maar de liefde tot de wereld en de ijdelheid is zo diep in hun hart geworteld, dat zij hun leven geenszins daar naar instellen; maar God en de wereld tegelijk hopen te dienen, menende zo zij zich slechts van zware zonden onthouden, bij hun uiterlijke plichten van het Christendom wel zalig zullen worden.
- Maar de derde soort van mensen, omdat die verlicht en van Boven geheiligd worden, geloven de zekerheid der eeuwige heerlijkheid en de voortreffelijkheid der heiligmaking, waarom zij ook de ijdelheid en ellende van dit tegenwoordig leven zien; zij smaken Gods liefde, en verstaan de noodzakelijkheid van

heiligmaking, die anderen verachten. Deze mensen geven zich aan God over, en laten zich er hartlijk aan gelegen zijn om langs de weg van heiligmaking en geloof tot Christus te komen. Dit wist het gelovig Israël wel; en daarom verklaart het alles te zullen doen wat God hen door Mozes bevelen zou. En zeker, indien Israëls nakomelingen in de voetstappen van hun heilig en gelovende Vaders getreden waren, en standvastig daarin gewandeld, zou God hen niet verstoten hebben.

Dit blijkt uit de woorden van onzen Tekst. Wij zijn voornemens u Geliefden, daaruit voor te stellen:

Gods heilig verlangen naar heilige harten.

GEBED

"O Heilige God en Barmhartige Vader, Gij, Die voor de zondaar een verterend Vuur zijt, en nochtans ook geen behagen aan de dood des zondaars hebt; maar wil dat hij zich bekeren zal en leven. Uw Heiligheid verschrikt ons, wanneer wij in onszelf gaan en de gruwel der zonde zien, waarmede wij onze arme zielen bevlekt hebben, maar Uw Genade troost ons, dat U zulken, die zich met boetvaardige harten voor Uw Genadetroon neerwerpen, niet van Uw Aangezicht verstoten zult.

Wel is waar, dat wij, op onszelf ziende, ons niet waardig achten onze ogen op te slaan, niet waardig voor Uw Aangezicht te verschijnen, niet waardig alle de weldaden, waarmede u ons overladen hebt; maar wij hadden verdiend dat u ons met enkel toorn en ongenade ontmoette, indien U naar Uw strenge rechtvaardigheid met ons zou willen handelen; doch Uw grote Barmhartigheid, en de verdiensten van Uw lieve Zoon, maken dat wij op Uw Goedheid hopen.

Daarom bidden wij U. O Vader! laat U verzoenen met ons, arme en snode Zondaars. Geef ons, o God! Een rein hart, en laat de offerande U behagen, die wij U in ootmoedigheid brengen.

Jezus, Zoon des levendigen Gods, grote Hogepriester! Bidt toch voor ons bij Uw Hemelse Vader, om Uw bitter lijden, om Uw wonden, om Uw vergoten Bloed.

God Heilige Geest, versmaad toch deze harten niet, spreek onze treurige zielen troostrijk toe, en leer ons op wat wijze wij tijdelijk en eeuwig geholpen kunnen worden. Amen."

VERKLARING.

Het Leger der Israëlieten, zeshonderdduizend man sterk, had zich rondom de Berg Sinai gelegerd. Het beven van de grond, het schrikkelijk donderen en bliksemen des zwarte wolken, het geluid ener helklinkende Bazuin, en eindelijk de stem van de majestueuze God, Die zij uit het vuur zo duidelijk de tien Geboden hadden horen spreken, dat al het volk de woorden daarvan onderscheidenlijk had kunnen verstaan, had Israël zodanig verschrikt, dat het zich verwonderde bij deze vreselijke tekens nog in leven gebleven te zijn. Het durfde niet wagen zo een vreze en angst ten tweede maal uit te staan. Om die reden bad het Mozes, dat hij middelaar tussen God en 't Volk wilde zijn, zeggende: *Nadert gij, en hoort alles wat de Heere onze God zeggen zal: en spreekt u tot ons al wat de Heere onze God tot u spreken zal, en wij zullen het horen en doen.* Dit beviel de Heere zo wel, dat Hij zeide: *Het is allemaal goed dat zij gesproken hebben;* en daarop voegde Hij dezen Goddelijke wens daar bij, die wij in onzen tekst vinden: ***Och! Dat zij zulk een hart hadden om Mij te vrezen en alle mijn Geboden 't allen dage te onderhouden, opdat het hen en hun kinderen wel ging in Eeuwigheid!***

Deze woorden kunnen gevoeglijk in twee delen afgedeeld worden.

1. In de wens ener ware Godsvreze en Heiligheid.
2. In de genadige belofte, die aan Gods Volk gedaan wordt, indien zij vervullen wat de Heere van hen begeerde, dat het hen en hun kinderen dan wel zoude gaan in Eeuwigheid.

1. In de wens vinden wij:

- (1) De bron der heilige vreze Gods.
- (2) De daaruit vloeiende stroom der ware Heiligmaking.

(1) De Heere zegt: *Och! Dat Mijn volk een zulk hart had!* Eigenlijk is het volgens de Grondtekst: *Wie wil geven, dat dit hun hart zij!* Een gewone wijze van wensen, bij de Hebreëen gebruikelijk. Daarom vertalen de Nederlandse Overzetters, gelijk ook Luther, deze woorden zeer wel volgens de zin derzelve: *Och! Dat zij een zulk hart hadden!*

Eigenlijk en menselijker wijze kan God geen wens toegeschreven worden. Want, wanneer mensen een wens doen, begeren zij iets dat in hun vermogen niet is om te verkrijgen; en derhalve bestaat een menselijke wens merendeels in enkele woorden. Dus was de wens van Bileam, toen hij zeide: *mijn ziel sterve den dood der oprechten, en mijn uiterste zij gelijk het zijne*, Num. XXIII : 10. Op die wijze wenste de Heere niet, en hoewel Hij menselijker wijze spreekt, zo moet zulks nochtans op een Gode betamelijke wijze verstaan worden, zodat het niet tegen deszelfs Goddelijke eigenschappen strijdt. *Want Hij spreekt, en het is er; Hij gebied, en het staat er*, Ps. 33: 9. En hoe zou het toch Die God, Die door een enkele wenk van Zijn wil een zo schone wereld uit niet voortbracht, zwaar kunnen gevallen zijn, gans Israël een hart te geven om de Heere te vrezen, indien zulks overeenkomende met Zijn Goddelijk Raadsbesluit was? Maar God geeft daardoor te verstaan aan de zijde van het volk, dat de vrijwillige verklaring, die het gedaan had, van hart mocht zijn, en niet in enkele woorden, maar in waarheid bestaan.

Daarom wenst Hij: *Och! Dat zij een zulk hart hadden gelijk zij met de mond beleden hebben!* Woorden zonder werken, mond zonder hart, belofte zonder vervulling, zijn als wolken zonder water. Hij wist wat harde voorhoofden Israël had, en hoe licht het iets beloofde dat het niet nakwam. Om die oorzaak zegt de Heere: *Och! Dat zij een zulk hart hadden!* Aan de zijde van God wordt door deze spreekwijze te kennen gegeven, hoe aangenaam het Gode zou zijn, indien Zijn volk oprecht en standvastig zo een vreze des Heeren betuigde, en in der daad oefende. Gelijk het hart de bron van bloed en de levensgeesten is, die de gehele mens bezielen; zo wordt ook gezegd *dat uit het hart goed en kwaad komt. Uit het hart komen boze bedenkingen*, Matth. 15 : 19. Daarom begeert de Heere het hart: *Mijn zoon, geef Mij uw hart*, Spr. 23 : 26. En: *gij zult lief hebben de Heere uw God, met geheel uw hart*, Matth. 22 : 37.

Maar nu, wat hart begeert dan de Heere van Israël, en wat offerande zal Hem aangenaam zijn? Een boetvaardig hart; een Godvrezend hart; een gelovig hart, een heilig hart. Ik zeg, God wilde van het volk een boetvaardig hart hebben. Want, waaruit ontstond de vreze, die zij voor Gods tegenwoordigheid betuigden? Zeker nergens anders uit dan, als uit een overtuiging van hun zonden en van Gods Heiligheid. Zij wisten wel dat God voor de zondaar een verterend Vuur; en gelijk Petrus tot Christus zeide, toen de stralen van Zijn Godheid uitblonken in het wonderwerk van de visvangst, wanneer zo vele vissen in het net van de Apostel moesten komen: *Heere, ga uit van mij, want ik ben een zondig mens*, Lukas 5 : 8. Zo beled ook Israël zijn

zondigen aard, en durfde het niet wagen voor God op hun eigen gerechtigheid te bestaan. Dit heette wel terecht, gelijk David zegt: Ps. 51 : 19, *De offeranden Gods zijn een gebroken geest; een gebroken en verslagen hart zult Gij, o God, niet verachten.* De Heere behaagde het Godvrezend hart van het volk. Want, ofschoon de vreselijke tekens aan Sinaï een slaafse vreze in de harten veler Israëlieten kon verwekken, die voor de straf van hun zonden vreesden, zo waren er echter ook velen, bij welke dezelve een kinderlijke vreze teweegbracht, en die beducht waren, dat zij zo een Heiligen en Heerlijke God, zo een genadig en goed Vader, Die tot dusver in Egypte en in de Woestijn zo trouw zorg voor hen had gedragen, op enigerlei wijze beledigen mochten, en daardoor in Zijn ongenade vallen, of zijn goedheid verliezen, die hun waardiger was dan het leven Daarom wenst de Heere, dat het ganse Israël zulk een kinderlijk vrezend hart mocht hebben, dat de Heere zijn God hun leven lang vrezend mocht. Hij wenst een gelovig hart. *Zonder geloof is het onmogelijk Gode te behagen,* Hebr. 11 : 6.

Het geloof moest zijn het hárnt van hun hart; dat hun ziel bezielde. De liefderijke aanspraak: *Ik ben de Heere uw God,* drong door de wolken zo diep in hun hart, dat zij daardoor gedachten aan het Verbond, dat God met hun Vaderen gemaakt had, en aan de voortreffelijke beloften, die Hij hun had gedaan: *dat in het zaad Abrahams,* dat is, in de Messias, *niet alleen zij, maar alle Volken der aarde zouden gezegend worden,* Gen. 32 : 18; en dat Hij als een Middelaar Zich tussen God en mensen zou stellen, en beide tezamen verenigen. Daarom verzochten zij, dat Mozes toch deszelfs plaats tot een voorbeeld bekleden wilde. Eindelijk, de Heere begeert ook hun heilig hart, en wenst dat zij zijn geboden 't allen dage mochten onderhouden. De heiligheid is een vrucht des geloofs; en gelijk een goede boom gekend wordt aan zijn vruchten, zo kent men ook het geloof aan de werken. En hoewel de goede werken niets bij God verdienen kunnen, zo dienen zij echter om het werkzaam en levendig geloof te bewijzen. Gods Geboden 't allen dage, of hun leven lang te onderhouden, is wel in dit onvolmaakte leven meer te wensen dan te hopen: maar echter zijn Gods Geboden een richtsnoer volgens welke Gods kinderen hun leven trachten te schikken, en een regel van hun dankbaar hart omtrent God, en in dezer voege begeert de Heere het onderhouden van Zijn geboden van Zijn volk.

Hoort nu ook wat een heerlijke belofte God aan het volk van Israël doet, wanneer het zich op die wijze gedragen zou: dat het haar en haar kinderen wel zou gaan in eeuwigheid. Door het wél gaan wordt niet alleen verstaan de aardse gelukstaat in Kanaän, maar ook de eeuwige zaligheid in de Hemel. Het was wel iets groots, iets schoons, iets heerlijks, dat God de Vaderen, Abraham, Izaäk en Jacob, met hun kinderen, beloofd had, dat Hij hun het land Kanaän wilde geven, waarin het hen wélgaan zoude; maar dit was nog maar het aller minste. Kanaän was slechts een onderpand van Gods Genade, en een voorbeeld van 't hemels Kanaän. In 't aards Kanaän ging het hen voor een tijd wel, maar niet eeuwig; en toen zij door hun zonden die aardse gelukzaligheid verloren, werden zij gevankelijk naar Babel gevoerd. Daarna ook, toen zij *de Heere der heerlijkheid,* de Erfgenaam van Zijn wijngaard doodden, werden zij tot die langdurige ellende verwezen, waarin zij nog ten huidigen dage zuchten moeten. *Maar, wanneer zij zich weer tot de Heere hun God zullen bekeren, en de Messias als hun ware David zoeken, zal de Heere zich over hen ontfermen,* en het zal hen welgaan in 't Genaderijk van de Koning des Bergs Sion; ja, het zal hen, met alle heidenen, eeuwig in het triomferend Kanaän des Hemels wél gaan.

TOEPASSING.

U hebt nu gehoord, Geliefden, hoe aangenaam het de Heere onze God is, dat men Hem heilige harten geeft, met een ernstig en standvastig voornemen om in Zijn wegen te zullen wandelen. Maar, hoe staat het nu met uw hart? Hebt u die ook tot dusver in bekering, Geloof, en Godzalige wandel de Heere geheiligd? Ach, waarde Christenen, wat antwoordt uw geweten toch? Hebt u totnogtoe wel zo in de wereld geleefd, als mensen die geloofden dat de heiligheid en de Godzaligheid zo noodzakelijk ter zaligheid zijn? Denkt eens terug, en overweeg de weg die u gegaan bent.

Ik wil niet eens zeggen hoe u in uw eerste jeugd geleefd hebt; want u zou mij tot verschoning kunnen antwoorden: *Toen ik een kind was, deed ik als een kind*, 1 Kor. XIII : 11; maar bedenkt slechts eens hoe ge uw leven hebt aangesteld, van die tijd af, dat u onderscheid wist tussen goed en kwaad.

Ik vraag niet of u wel geweten hebt dat de Schrift de heiligheid zo noodzakelijk ter zaligheid stelt; want dat maakt geen heiligen. Ik vraag niet of u in de Kerk zijt gegaan, en Gods woord hebt gehoord; want Jezus zegt niet, zalig zijn die Gods woord horen; maar zalig zijn die Gods Woord horen en bewaren. Ach! hoe vele duizend zielen liggen nu in de verdoemenis, die Gods woord wel hebben gehoord, maar niet daarnaar geleefd hebben; waardoor haar verdoemenis des te zwaarder is geworden. Want Christus zegt: *Wee u, Chorazin, wee u Bethsaida! Want zo in Tyrus en Sidon de krachten waren geschied, die in u geschied zijn, zij zouden haar eertijds in zak en as bekeerd hebben*. Matth. 11 : 21.

Ik vraag niet of u zware zonden hebt nagelaten, die uw eer in de wereld zouden hebben kunnen bevleken; ook niet of u des morgens of des avonds met een gewoon ijverloos gebed Gode een monddienst hebt bewezen, terwijl u ondertussen de gehele dag de wereld en 't vlees hebt gediend?

Maar ik vraag: of u wel met waarheid zeggen kunt, voor die God, Die harten en nieren beproeft, dat u een heilige en Godzalige wandel hoger hebt geacht, dan alles wat in de wereld is; en dat dit de grootste betrachting van uw hart is geweest, zodat ge uw voornaamste werk daarvan hebt gemaakt?

Wil ik u eens zeggen hoe het gewoonlijk in de wereld gaat, en waar men zijn Christendom in stelt? De mens meent een groot voorrecht te hebben, als hij in de ware Kerk is geboren; als hij uiterlijk geen groot zondaar, geen hoereerder, geen dief, noch meinedige is, en bij de wereld voor eerlijk kan doorgaan. Men beeld zich in, dat men zo nauwgezet van geweten niet behoeft te wezen over ieder zondig woord of geringe kwade daad; dat men nu en dan wel een nood of spotleugentje mag liegen, nu en dan zijn naasten mag bedriegen, met list en onrecht wel iets aan zich trekken; dit alles, meent men, is nog zo een groot misdrijf niet, mits dat men anderszins maar geen groot zondaar zij. Men is van gedachten, dat men de Heere onzen God voor zo ver moet dienen, als niet tot nadeel van het wereldse strijdt; maar zo stipt te moeten leven, dat men zijn gedachten, woorden, en werken zo nauw zou onderzoeken, en zo een gedwongen leven leiden, zo de Predikanten begeren dat men doen zal, is zo noodzakelijk niet; men kan buiten dat wel zalig worden.

Vraagt nu zelf uw geweten eens, of u niet dikwijls dergelijke gedachten gehad hebt. Indien uw hart zegt dat het zo is, gelijk ik niet twijfel, vergun mij, dat ik u, tot meerder overtuiging, de volgende zaken voorstel:

U mag in wereldse bezigheden gedaan hebben wat u wilt, en nog zo ijverig en vlijtig zijn geweest, u hebt echter die ganse tijd onnut doorgebracht, indien ge u niet het allermeest hebt laten gelegen zijn, om vroom en heilig te worden. Geloof het vrij,

hebt u op deze wijze de wereld, en niet God gediend, zo zijn de aller vlijtigste arbeiders onder u de aller grootste leeggangers geweest; de tijd, die God u in dit leven heeft gegund, is zo een edele zaak, dat men die met wereldse bezigheden zo niet verspillen moest. Al had u vele duizenden verloren, zo zou uw verlies nochtans zo groot niet zijn, als 't verlies van tijd. Laat u dit van mij gezegd zijn: indien u tot aan 't einde toe zo voortvaart in de wereld te leven, zult u hiernamaals duizendmaal wens liever nooit in de wereld geleefd te hebben. Indien uw hart u niet zegt dat de oefening der Godzaligheid en heiligheid uw voornaamste werk is geweest, zo hebt u, behalve de tijd, ook uw aller besten arbeid verloren. 't Is een beklaglijke zaak, dat verstandige mensen zichzelf zo zeer met de lichamelijke arbeid kwellen, honger, dorst, en alle ongemak uitstaan, om een ijdele schaduw, die vol kwelling des geestes is. Wat al gedachten, zorgen en bekommelingen hebben uw gemoed niet al geplaagd! En die alle zijn toch verloren; want de aller grootste benaarstiging der ijdele wereldlingen is niet anders dan een ondeugende lediggang, en even zo veel, alsof er een partij kinderen naar hun schaduw lopen, of zich anderszins met ijdele kinderspelen ijverig bemoeien.

Ik zal nog meer zeggen. U mag zelfs in uw beroep zo vlijtig zijn geweest als u gewild hebt, indien echter niet de oefening der heiligheid en Godzaligheid uw voornaamste behartiging is geweest, zo hebt u tot uw nadeel en verderf gearbeid. U hebt dan de deuren des Hemels voor u toegesloten; u hebt u de weg naar de hel en verdoemenis gebaad, en een onuitbluslijk vuur aangestoken om u te pijnigen; ja, u hebt het vuur van de Goddelijke toorn aangeblazen, hetwelk brandt tot in het onderste der hel. U hebt alle barmhartigheid, die God u bewezen heeft, verloren en misbruikt. Duizend onwaardeerbare weldaden heeft de Heere u bewezen, en dat alles, opdat u de tijd uws levens zou aanleggen om de hel te vlieden en de hemelen de hemel te verkrijgen. God heeft u gezondheid, krachten, tijd, vrede, ook geluk en welstand in de wereld gegeven; maar u hebt alles misbruikt en verloren, indien u het niet tot uw eeuwig heil hebt aangewend. U hebt menige Predikatie de dagen van uw leven gehoord; u bent in Gods Wijngaard geplant, en de Heere heeft u veel goed laten genieten; maar alle deze uiterlijke genademiddelen zijn bij u tevergeefs geweest.

Gelooft het vrij, zondaren, God houdt zijn genadegaven en weldaden zo gering niet als gij; Hij zal u niet voor altoos spijze, drank, gezondheid en krachten geven; Hij zal u dat alles hoger leren achten eer u sterft! Hij wil hebben dat iedere beet tot versterking op de weg naar de hemel zal strekken, en dat ieder uur uw gelukzaligheid zal helpen te bevorderen.

Indien u een heilig leven gering acht, zo verwerpt u de zaligmakende weldaden van Christus; want, hoe zult u ontvlieden, zo u op zo grote zaligheid geen acht geeft? Wanneer u Jezus in een heiligen wandel niet volgt, maar de wereld en het vlees, zo is Christus geen Christus, noch zijn genade geen genade bij u, en u zult bij een aardsgezind leven alzo weinig de Zaligheid bekomen, alsof er nooit een zaligmaker in de wereld was geweest, en alsof u nimmer enige genade aangeboden was geworden.

Is het dan niet een beklagelijke zaak, dat het ijdel mensenkind, wiens gedichtsel steeds boos is van der jeugd af, zo een werelds gedrag houdt! Indien het mogelijk was, dat iemand al het bedrijf der mensen, met al hun arbeid en zorgen eens kon aanschouwen, zouden zij hem niet voorkomen als een partij door elkander zwervende mieren, waarvan de één enig stoppeltje, en de ander een koorntje met zich sleept? Of gelijk de spinnen, die een weefsel maken dat ligt gescheurd wordt? Of gelijk de vissen, die de gehelen dag heen en weer zwemmen, en evenwel niet het minste uitvoeren? Op deze wijze houdt het meeste deel der mensen zich bezig. Zij pijnigen en bekommeren zich

niet om het eeuwige leven, maar om de spijs die vergaat, Joh. 6. Zij trachten vlijtig; ja, waarnaar? Niet naar het Koninkrijk Gods, maar slechts naar hetgene hun een tijdelijk kort vermaak kan toebrengen. Enigen onder hen horen Gods Woord wel, maar zij verstikken zeer haast dat goede zaad door de distelen en doornen van de zorgvuldigheden dezes levens, Matth. 13. Zij zijn in zaken die Gods eer betreffen zo ongevoelig, dat zij zeer weinig ijver betonen, wanneer die gekwetst wordt. Als hun huisgezin in zijn beroep enige misslag begaat, en niet vlijtig genoeg is, of hun een gering nadeel toebrengt, kunnen zij wel ijveren, en laten dan een dappere bestraffing horen; maar zondigt het huisgezin tegen God, en verzuimt het Zijn Woord, vloekt het, of begaat het anderszins iets zondigs, dan ziet men het door de vingeren, gelijk Eli met zijn kinderen deed; op zijn best komt er dan gemeenlijk een koele bestraffing, indien men hen niet 't enenmale sterkt in hun boosheid. Van de heiligheid te spreken, is voor hen een vreemde zaak; en de lere der wedergeboorte verstaan zij gelijk Nicodémus, en durven wel denken: *hoe kan dat geschieden?*

Dat van zekere woeste Volken in Afrika wordt verhaald, komt bijzonder wel met hun toestand overeen. Dezelve gaan gans naakt, eten dode krenge, en hangen derzelve darmen als een sieraad om de hals. Toen eens enigen van die wilden naar Engeland gebracht werden, en te Londen de fraaie huizen, kleding, en meer andere dingen zagen, hoorde men hen diep zuchten, alsof zij met medelijden voor hun ellendig land aangedaan werden. Nadat zij nu een tijd lang aldaar geleefd, en de goede schikkingen en zeden gezien hadden, zond men hen weer naar hun land, om, zo het mogelijk ware, de hun van derzelve beestachtig leven af te brengen. Maar, zodra zij daar aangeland waren sprongen zij op van vreugde, wierpen hun klederen weg, deden hun stinkend sieraad weer aan, en vermaakten zich in hun schandelijke naaktheid. Op dezelve wijze handelen ook de aarsgezinde mensen met de dingen der zaligheid. Werden ze tegen hun wil op beter wegen dan zij bewandeld hadden, gebracht, en wordt hun het sieraad der heiligheid toegereikt, zo nemen zij het wel aan voor een korten tijd, inzonderheid als men ten Avondmaal zal gaan; maar dat geestelijk sieraad worden zij welhaast moede, zij slaan opnieuw hun snode zondewegen in, en wentelen zich, zowel na als voor, in het slijk van hun boze vermaken.

Ach, waarde Christenen! Betracht toch uw leven wel; en u zult waarlijk bevinden dat uw geweten u beschuldigen zal wegens verzuim van een heilige en Godzalige wandel. Wat weg wilt u in het toekomende houden? Wilt u voortgaan, en deze enige hoogstnodige zaak verzuimen; of die zo traag waarnemen, gelijk u totnogtoe gedaan hebt; wilt u verder zo weinig werk van de Godzaligheid maken? Dan bent u niet waar dat God u die genade bewijst, en dat Hij u zo ernstig tot heiligheid laat vermanen. Hebt u 't vast voornemen niet bij u om uw leven te beteren, zo noemt u niet eens Christenen. Gaat maar voort in uw zonden; God zal u te Zijner tijd wel vinden, en ten uiterste ijveren voor de gekwetste eer van Zijn Naam.

Maar nog is het tijd voor u om 't beste te verkiezen. U hoort heden de Genadestem, die u toeroept: Zondaar, bekeert u. Bent u van zin het bevel van de Heere onze God aan te nemen, zo zal God gereed zijn u alle zonden om Jezus Christus wil te vergeven. Indien u slechts gewillig zijt te horen, en een hartlijk berouw over uw vorige onbedachtzaamheid te hebben, zal God u onder zijn kinderen rekenen, al had u geleefd als Zijn vijanden. Hij zal uw misdaden vergeven, als u slechts nieuwe schepselen wilt worden, en uw hart met ijver aan de Heere overgeven. Wat hebt u tegen deze aanbieding in te brengen? Ach, wat zouden de verdoemden voor zo een

aanbieding niet willen geven? Wat zegt u! Wilt u van nu af aan alle voorbedachte en u bekende zonden mijden, die u door uw eigen geweten opgegeven worden? Ach! neemt het dan toch voor, om het haast te doen. Versmaadt heden deze aangeboden genade van God niet, indien u niet afgewezen wilt worden, wanneer hel en wanhoop u verslinden willen.

Denkt niet: ik zal nog een weinig in mijn zonden blijven, en de gemakkelikheden dezer wereld genieten; want ik kan de genade van Christus alle dagen wel krijgen, eer ik sterf.

Ach Christenen! Hoe weinig bedenkt u, dat zo een voornemen, dat met de aller innigste en nodige zaak speelt, de hartader van al uw hoop en gelukzaligheid kan afsnijden! Ik waarschuw u in Gods Naam, veracht toch uw eeuwige gelukzaligheid niet. Treedt het Bloed van Christus niet met voeten, speelt niet langer met het verterend Vuur, en met de toorn van de ijverig en Almachtige God.

Doch ik heb een betere hope van u, mijn geliefden! Daarom vermaan ik u, dat u heilig en onstraffelijk voor God wandelt in de liefde. *Laat uw licht also schijnen voor de mensen, opdat zij uw goede werken zien, en uw Vader, Die in de hemel is, verheerlijken.* Werkt uw zaligheid uit met vreze en beven, en benaastigt u om uw roeping en verkiezing vast te maken. bedenkt toch hoe ernstig God de Heere u daartoe vermaant, zeggende: *Zijt heilig, want Ik ben Heilig*, Lev. 21 : 2. Wat heerlijke beloften geeft Hij! Ik doe barmhartigheid aan duizenden dergenen die Mij lief hebben en mijn Geboden onderhouden, Exod. 20 : 6. Zegt Hij niet: *Zalig zijn de reinen van hart, want zij zullen God zien*, Matth. 5 : 8. En, *zalig en heilig is hij, die deel heeft in de eerste opstanding; over deze heeft de tweede dood geen macht*, Openb. 20 : 6.

Bedenkt dat uw harten Tempelen des Heiligen Geestes zijn. Indien iemand een aardse tempel ontheiligde, hoe zou men tegen hem ijveren! Ei, ijvert dan over uzelfen, wanner uw hart, dat een tempel van Gods Geest is, door de vuiligheid der zonde ontheiligt wordt. Waarom laat God u nog leven? Als, opdat u de tijd uws levens wel zou aanleggen tot behoud van uw ziel. God gunt u daarom gezondheid, om in Zijn Huis te gaan, en niet alleen om daar te horen, maar ook om te doen wat God van u eist. Hij laat de zon over u schijnen, opdat u een geestelijk werk zou verrichten, daar uw zaligheid aan hangt. De leeraars moeten u waarschuwen, bestraffen en vermanen; uw geweten moet u zeggen wat kwaad en goed is. God lokt u door weldaden, Hij wekt u op door Vaderlijke kastijdingen. Dat alles doet Hij om u heilig en zalig te maken.

Bedenkt wat de zonde voor een schande en gruwel in Gods ogen is. De zonde heeft u gemaakt tot vijanden Gods. De zonden heeft Jezus aan 't kruis genageld, de zonde stort de mensen in 't gevaar van hel en verdoemenis. Oordeelt nu zelf eens, of men een moordnares, die het dag en nacht op uw zielen toelegt, met zoveel zorg dienen moet. Bedenkt wat het te zeggen is, eeuwig van Gods Aangezicht verstoten te worden. Ach! Hoe weende Petrus, toen Jezus hem maar een vertoornd gezicht gaf! Hoe weende David, toen zijn zonden hem bij God in ongenade hadden gebracht! O, wat een jammerlijke droefheid zal het dan niet moeten wezen, eeuwig van Gods Aangezicht verstoten te zijn! Bedenkt, wat een vergenoeging het is, een rein en onbevlekt geweten te hebben, en in een heiligen wandel een vriend Gods te zijn; dan is zo een vrolijk hart een gedurige maaltijd, Spr. 15 : 15. Dan kan men zeggen: *De Heere is mijn Licht en mijn Heil; voor wien zoude ik vrezen? De Heere is mijn levenskracht; voor wien zoude ik vervaard zijn?* Ps. 27 : 1. *En al ging ik ook in een dal der schaduw des doods, ik en zou geen kwaad vrezen; want Gij zijt met mij*, Ps. 23 : 4.

Welaan, neemt dan heden voor u in heiligheid aan uw God over te geven.

1. Stelt u Gods overall tegenwoordigheid voor ogen. Gods oog ziet alles wat u doet; Gods oor hoort alles wat u spreekt; daarom spreekt als voor God, voor Wie u eenmaal, ten jongsten dage, rekenschap van ieder ijdel woord zult moeten geven. Laat u niet verleiden door kwade voorbeelden der mensen, die de heiligheid en Godzaligheid verachten. En wanneer u zulke goddelozen ziet, die verachtelijk van de Godsdienst spreken, zo denkt, dat de duivel hun tongen regeert, om zijn hel voller te maken, en dat zulke Godvergeten mensen levendig dood zijn, reeds in des duivels strikken gaan, en gelijk een levendige hellebrand op aarde wandelen. Willen anderen naar de Duivel varen, de zaligheid van uw ziel moet u liever zijn. Laat u nooit zo ver verleiden, dat u ter wille van anderen zou zondigen, want een ander zal voor u de straffen niet dragen, die u voor anderen mocht verdiend hebben.

2. Stelt u de voorbeelden der heiligen voor, zoowel in Gods Woord, als in de dagelijkse omgang. Leert onschuld van Abel, heiligheid en een vrome wandel met God van Enoch, geloof van Abraham, gehoorzaamheid van Izaäk, kuisheid van Jozef, geduld van Job, bidden van Daniël. *Alzo wij dan zo groot een wolk der getuigen rondom ons hebben liggende, zo laat ons afleggen allen last, en de zonde die ons lichtelijk omringt, en met lijdzaamheid lopen de loopbaan die ons voorgesteld is*, Hebr. 12 : 1. Wanneer u vrome en Godvrezende mensen in de wereld kent, zo denkt: Ach! dat ik toch ook zo heilig en onstraffelijk voor God mocht leven! Wenst het niet alleen, maar tracht ook met allen ernst daarnaar, en weerstreeft alle zondige aanprikkeling, die u in u bevindt; want het gaat met de zonde gelijk, als met de dorst in de koorts, wanneer men die in het begin weerstaat, gaat hij haast over. Verdoofd het zondevuur, zodra het begint te glimmen onder de as; roeit het onkruid uit, eer 't zijn zaad schiet. Gebruikt naarstig alle genademiddelen, die God u aan de hand geeft. Leest vlijtig Gods Woord; verzuimt de vergadering niet; bid dikwijls, aandachtig en ijverig. Strijdt met God in een heilige vrijmoedigheid, en aanhoudende, en zegt: *Heere, ik zal U niet laten gaan, tenzij dat Gij mij zegent*. Gen. XXXII : 26.

Ziet! Indien u dit doet, zo zal God in uw verstanden een licht laten opgaan, en in uw wil heilige gedachten en genegenheden tot alle deugd werken. Hij zal u alle uw zonden vergeven; u zult lieve Kinderen des Allerhoogsten zijn, en een vreugde voor de heilige Engelen, die dag en nacht rondom u zullen wezen. U zult alle de dagen uws levens een rein en onbevlekt geweten hebben; en eindelijk, als de dood komt, zult u met blijdschap kunnen zeggen: *Ik weet in Wien ik geloofd hebbe, en ben verzekerd dat Hij Machtig is, mijn pand, bij Hem weggelegd, te bewaren tot dien dag*. 2 Tim. 1 : 12. *Nood breekt wet*, zegt het bekende spreekwoord; omdat de nood zo een zaak is, welke men vaststelt dat aan geen wet kan zijn verbonden. De mensen menen dat hun alles vrij staat te doen, wanneer zij kunnen zeggen dat de nood hen daartoe gedwongen heeft. De nood strekt doorgaans tot zo een bewijs, om het doen ener zake te rechtvaardigen, dat alles daarvoor wijken moet; en 't heet in geval van nood: het moet buigen of breken. Dit, meen ik, is geen kleine bewijsreden, om een mens tot ware heiligmaking te bewegen, wanneer de nood daar is. Denkt niet, wat voor een nood steekt in deze zaak. De mond der waarheid, Die niet liegen kan, zegt zelf: *Eén ding is nodig*. Alsof Hij zeggen wil: Mens! u moet een van beiden verkiezen, het kan niet anders zijn, hier in de tijd heilig te leven, of hiernamaals eeuwig ongelukkig te zijn.

Men behoorde zich te schamen, dat men de voorgevende noodzakelijkheid des lichaams van meer belang zou laten zijn, dan de nood der ziel. Slaat eens acht op alle moeite en arbeid die onder de zon geschiedt, en overweegt dan eens of de nood in aardse dingen niet duizendmaal minder is dan in geestelijke. Een rijke houdt zijn gemak, en haalt het zo zuur niet als de arme, die van de nood wordt gedrongen. Wat zou een gewoon ambachtsman, of iemand anders, die in zijn beroep bloedig moet arbeiden, antwoorden, indien men hem vroeg waarom hij zo vlijtig de ganse dag bij zijn arbeid bleef? Zou hij niet zeggen: dat moeten wij wel doen, zo wij leven willen; de nood dringt ons, dat wij door arbeiden ons en de onzen moeten onderhouden.

Nu, bedenkt eens, Christenen, wat is toch het onderhoud van het tijdelijk leven bij 't onderhoud der zielen te rekenen? Zou men niet met nog veel meer reden mogen zeggen: wij moeten door een heiligen wandel Gode trachten te behagen; want anders kunnen wij niet zalig worden? Een voerman rijdt door kwade en goede wegen, en drijft zijn paarden voort van de morgen tot de avond, om zijn brood daarmede te winnen; maar ach! hoe vele duizenden mensen zijn er die met hun zielen spelen, alsof 't gans niet noodzakelijk was heilig te zijn, en eeuwig zalig te worden!

U zegt: men moet van gebrek vergaan, indien men niet voor 't lichaam arbeid.

Zeer wel; maar ik zeg uit Gods Woord, u moet eeuwig in de hel branden, indien u voor uw ziel niet arbeid, en uw zaligheid niet werkt met vrezen en beven. U zult niet rijk worden in deze wereld, zo u niet arbeid; en u zult niet zalig worden in de toekomstige wereld, zo u niet heilig zijt. U moet honger en kommer lijden, indien u geen voedsel en kleding hebt; maar u moet eeuwig de Goddelijke toorn lijden, indien u het een nodige niet in acht neemt; ik meen om heilig te zijn. Ach, was u slechts een uur in de hemel geweest, u zou zeggen: *o, hoe nodig is 't dat men voor zo een heerlijkheid zorg drage!* En had u een uur in de hel uw verblijf gehad, dan zou u oordelen, dat het van de hoogste noodzakelijkheid is, zo'n gevaar te ontvlieden, en dat het niet nodig is zich daarin te storten.

Ach, waarde Christenen, 't zou eerder mogelijk zijn zonder licht te zien, zonder lucht adem te halen, zonder de aarde gedragen te worden, of zonder voedsel te leven, als zonder heiligheid zalig te worden; u moet het onvermijdelijk doen, en wee u, zo u 't niet doet. Waakt dan op, o, trage en zorgeloze zielen! Uw huis staat in brand, wanneer de satan de een bom voor en de andere na, van begeerlijkheid der ogen, des vleses, en grootsheid des levens, daarin heeft geworpen. Och, haast u, en redt uw ziel; Gods hand is reeds opgeheven, Zijn wraak en toorn volgt u op de hielen. De Rechter staat voor de deur; de dood zal u overvallen eer u het denkt; en dan zal het ongemak der krankheid u zoveel te doen maken, dat u zoveel rust niet zult kunnen hebben om dit zielenwerk te bevorderen. Sterft u zonder deze een nodige zaak, dat is, zonder ware heiligmaking, zo zal uw ziel in eeuwige wanhoop en oneindige kwalen van de duivelen gepijnigd worden. Dit is beklagelijk, maar ook tegelijk waarachtig; want des Heeren mond heeft het gezegd. Denkt, dat het maar een zaak is, die God u als ten hoogste nodig voorstelt. Indien Hij u zoveel dienstbaarheid had opgelegd, als de wereld doet, zo zou menigeen te verontschuldigen wezen. Maar hier wordt maar een enig ding aanbevolen, namelijk, heilig te zijn. Bijaldien u dat enige verzuimt, zo zijt u in genen dele te verontschuldigen. Ingeval God u vele wegen had aangetoond, langs welke u ten hemel zou moeten gaan, dan zou u reden kunnen vinden om uzelf te verschonen; maar hier is slechts één weg: wilt u die niet inslaan, wie kan u dan helpen! Had God uw geheugen met velerlei dingen belast, zo zoudt u die niet alleen hebben kunnen onthouden; Hij heeft u slechts een zaak voorgesteld wel in uw geheugen te prenten, en die is, dat u met allen ijver naar het eeuwige leven moet

trachten; en wie dit enige niet onthouden kan, om heilig te wezen, zou zeker wel een slecht geheugen moeten hebben.

Gewoonlijk zal de mens vragen naar het nut van enige zaak, en om die reden vragen: waartoe dient dan de heiligheid, dat daar zo veel werk van wordt gemaakt?

Ik zal u aanwijzen wat nut daar in steekt, en van hoe grote gewicht deze plicht is. In allerlei staten is de heiligheid van groot nut. Heiligheid maakt Vorsten en Overheidspersonen tot een dubbelen zegen voor hun onderdanen. Hoe dierbaar is de gedachtenis der heilige Koningen en Vorsten! David, Hiskia, Constantinus, en Theodorus; en hoe zijn integendeel de namen van Jerobeam, Saul, Achab, Nero, en Julianus, bij de nakomelingschap met een eeuwige schande gebrandmerkt. O! Hoe heerlijk is de Majesteit der Koningen en Vorsten, wanneer zij met ware Godzaligheid verkocht en gepaard gaat! Die maakt zorgvuldige Regenten, welken de zaak Gods het aller meest behartigen. Hoe ongelukkig is een land dat onheilige regeerders heeft, die van eerzucht opgeblazen, met onschuldig bloed hun troon bevestigen! Heiligheid is oorzaak, dat er goede en loffelijke wetten worden gegeven, waardoor alle kwaad gevreesd, en Gods straffen en zware landplagen afgewend worden. Zulke regeerders zullen, gelijk David, de Heere om raad vragen, en gelijk Josia, alles in het wetboek navorsen. Heiligheid zal teweeg brengen, dat zij vaders en voedsters van Gods kerk zullen zijn. Dan zal men zien, dat alles daarin wel en loflijk toegaat: en het zal met de staat der kerk wenselijk zijn, indien zij, als rechte Davids, hun onderdanen met een goed voorbeeld voorgaan. Heiligheid zal maken, dat Regeerders tegen de zonde zullen ijveren, en door loffelijke wetten de zondewateren een dam zullen zetten. Integendeel, waar Regeerders zelfs aan zonden overgegeven zijn, daar zullen allerlei ondeugden de overhand nemen; daar zullen moorddadigheden ongestraft blijven. Hoereerders, overspelers, dieven en dergelijken zal men verschonen. Weduwen en wezen zullen niet geholpen worden. Met één woord: Recht en Gerechtigheid zullen daar geen handhaving vinden. O wee het land, dat zulke regeerders heeft! Dan kan een onheiliger regeerder duizend bloedschulden op een land laden, die ook de onderdanen moeten ontgelden, wanneer zij door het zwaard, de pest, en andere besmettelijke ziekten, bij duizenden weggerukt worden. Heiligheid zal Regenten waarlijk gelukzalig maken, en voor zware verzoeken bewaren, dat zij daardoor niet verleid worden. Anders is het lichter dat een kemel door het oog van een naald zou gaan, dan dat zij niet verzocht zouden worden; maar Godzaligheid maakt de weg gemakkelijk, en dat zij, die op deze wereld gelukkig geregeerd hebben, hun kroon en Scepter met de onverwelkelijke Kroon des hemels zullen verwisselen.

De vreze Gods en de heiligheid maakt ook gehoorzame onderdanen. Want indien deze Gods ordening en evenbeeld aan hun Regeerders zien, onmoeten zij hen met onderdanige gehoorzaamheid. Zij geven Gode wat Godes is, en de Keizer wat des Keizers is; en gehoorzamen niet alleen uit vrees voor de straffe, maar ook om hun eigen gewetens wille. Heiligheid rukt de eigenliefde, als de wortel van alle kwaad, uit de harten der mensen, en daardoor wordt de bron van ongehoorzaamheid gedempt. Zij verwekt liefde, en maakt dat de een mens met de anderen zodanig omgaat, gelijk hij wensen zou dat met hen omgegaan werd. Zij maakt zachtmoedige onderdanen, zodat zij een klein ongenoegen met geduld dragen. Zij spreken nooit kwaad van hun Overheid, en weten de regering der harden zo wel te dragen als die der zachten. Heiligheid brengt Gods zegen over een ieder in het bijzonder, zodat God Zijn lust aan hen heeft; want de Godzaligheid is tot alle dingen nut, 1 Tim. 4 : 8. Heiligheid is de allerzekerste weg; want alle onheiligen zijn in des Duivels geweld, die is de cipier en

hun regeerder, die hen bewaart tot de dag des toorns. Kan dan iemand wel veilig wezen, die in des satans geweld is?

't Is niet zo zeer te verwonderen, wanneer men een bekranste Os met vreugde naar de slachtbank ziet gaan, of dat hij al springende voor de bijl staat, als dat men een onheilig mens in zijn ijdele en zondige en wereldse vreugde, in vrolijk lachen, dansen en allerhande dartelheden ziet; want een os is een onvernuftig beest; maar de mensen zijn met een redelijk verstand begaafd, en echter zo onvernuftig, dat zij niet erkennen dat de zonde een gruwel voor God is.

Men verwondert zich niet over een uitzinnig, mens, dat hij onbesuisd naar water en vuur loopt; men verwondert zich niet dat iemand, die de gewoonte heeft in de slaap op te staan, gevaarlijke hoogten bij nacht beklimt; men verwondert zich niet als een dronken mens onverstandige taal uitslaat, of gelijk een zwijn zich in de drek wentelt, alles uitbraakt wat hij ingenomen had, en gelijk een dode ongevoelig ligt.

Maar helaas! Dat zondaars, als mensen met een redelijk vernuft begaafd, de kuil niet zien die voor hen ligt, en zo blind naar de hel lopen; dat zij op zulke zondebergen klimmen, alwaar zij geen hals en been breken (zij waren nog gelukkig als dit was) maar zich in de eeuwige afgrond der hel storten, dat is ten hoogste te verwonderen. Ach! dat God hen de ogen wilde openen, gelijk Hij eertijds de Jongen van Eliza deed, opdat zij hun gevaar mochten zien, zo zouden zij moeten verschrikken. Indien de duivel zulke dronkaards de beker zelf inschonk, en in een afschuwelijke gedaante voor hen stond. Indien de duivel de Hoereerders en overspelers bij donkeren nacht zelf onder de ogen lichtte, of indien hij de vloekers en lasteraars zichtbaar aanhoorde, en midden onder zulke gezelschappen zat, alwaar dergelijke goddeloze taal wordt gevoerd; ik twijfel niet, of menig zou wel als Belsazar moeten sidderen.

Integendeel, omdat de Heiligen uit het geweld des satans verlost zijn, heeft die boze geest geen deel meer aan hen; want zij zijn met Christus verenigd, zij liggen in Jezus armen, Die hen krachtadig beschermt; ja, zij zitten in de schoot Gods, en zijn lieve kinderen van Hem, welke zeggen kunnen: *Wie is 't die verdoemt? Christus is 't, Die gestorven is*, Rom. 8 : 34. En: *Ik weet in Wien ik geloofd hebbe, en ik ben verzekerd, dat hij machtig is, mijn pand, bij Hem weggelegd, te bewaren tot dien dag*, 2 Tim. 1 : 12. Indien nu iemand van de heiligheid zou moeten afgeschrikt worden, omdat de Heiligen zeer veel van de goddelozen worden veracht; zo wet, dat de ware heiligheid de aller heerlijkste en aangenaamste weg is; maar u moet, indien u niet bedrogen wilt worden, de wereld tot geen richte stellen. Vraagt de Heilige Schrift. Die zal u spreken van lof der vromen; maar integendeel zal zij de goddelozen voor dwaazen houden. Al worden de goddelozen een tijd lang bemind; eindelijk zal hun dwaasheid hen toch terneder storten; zij zullen spot en schande voor de wereld hebben; een kwaad en ongerust geweten; Gods toorn en ongenade, en eindelijk de verdoemenis; dat is het slot en einde dat op de vertoning van hun boos leven volgt.

Maar integendeel, o! hoe groot is uw heerlijkheid, vrome kinderen Gods! U hebt God tot een Vader, Jezus tot uw Verlosser en Zaligmaker, en de Heilige Geest tot een Trooster, Die uw harten tot Gods Tempelen maakt, en u van de genade Gods verzekert. De engelen des Heeren zijn uw dienaars, die u beschermen. U zijt Ledematen der onzichtbare kerk. Alle de heerlijke beloften van Gods woord gaan u aan. U kunt getroost zijn in 't sterven, want een hemelvol vreugde wacht op u.

Het gaat gewoonlijk zo in de wereld, dat de gemoederen van de mensen van der jeugd af met vele vooroordelen tegen de heiligheid ingenomen worden.

1. Men beeldt zich in dat de heiligheid een zaak is die ieders doen niet is, maar dat die zich schikt naar dat de lichaamsgesteldheid van een mens medebrenge. Is iemand stil, zedig, en van een droefgeestige aard, dan heet het, dat mens is vroom; eveneens of de heiligheid enkel van de gesteldheid der natuur afhing, daar nochtans al het gedichtsel der gedachten van 's mensen hart 't allen dage alleenlijk boos is, Gen. 6 : 5; en daar de natuurlijke mens niet begrijpt de dingen die des Geestes Gods zijn, 1 Kor. 2 : 14. Of, men is van gedachten, dat Leraars maar vroom behoeven te wezen; even of de hemel voor hun alleen gemaakt was.
2. Het is derhalve een algemeen vooroordeel, dat men de heiligheid alleen bij Leeraars en predikers zoeken moet. Wanneer een koopman slechts zijn handel, een ander burger zijn werk of nering, en een boer zijn akkerbouw verstaat, en zijn vee wel weet te hoeden, dan menen zij dat het genoeg is; maar wat voorts de heiligheid aangaat, daar laten zij de geestelijken voor zorgen. Eveneens of de Predikanten alleen maar geestelijk behoeften hebben, daar nochtans van allen geschreven staat: *Het bedenken des vleses is de dood*, Rom. 8 : 6. Iemand mag een koopman of een boer, edel of onedel, rijk of arm zijn; maar wie geen geestelijke is, die is ook geen christen, en kan zich geenszins van zijn zaligheid verzekeren.
3. Het derde vooroordeel is, of de wereldskinderen zich verbeelden dat de heiligheid slechts een gesnap der predikers, een gemaakt werk, huichelarij en hovaardij was, om zich van anderen te onderscheiden. Zeker, als de satan een mens met zulke zotte gedachten kan innemen, zo is het geen wonder dat zo één ook de naam van een Heilige haat. Hoe kan een mens toch zijn vermaak in het hoogste goed vinden, indien hij zulke Godslasterlijke gedachten plaatst in zijn hart gunt, en voor een schaduw houdt, daar zijn eeuwige welvaart van afhangt. Een kind kan bedrogen worden, dat het zijn Ouders voor zijn vijanden houdt, wanneer het van hen getuchtigd, en van anderen verkeerd wijs gemaakt wordt dat zijn Ouders zijn vijanden zijn. Men kan een mens zo ver brengen, dat hij zijn eigen spijs zal schuwen, indien men hem krachtig, doch te onrechte, verzekert, dat er vergif in is. Komt het zover met de mens, dat hij zich inbeeld, dat de heiligheid slechts een hersengedrocht is, zo heeft de satan de ziel reeds vast genoeg gekluisterd, en dan is er tot des mensen verdoemenis niets meer van noden, dan alleen maar door het dal des doods te gaan; wanneer hij tot zijn eigen nadeel zal ondervinden, wat hij tot zijn beste niet geloven wilde.
4. Het vierde vooroordeel is, wanneer de mensen menen, dat de heiligheid daarin bestaat, dat men zich slechts voor uiterlijke zware zonden moet wachten. Indien iemand maar geen hoereerder, geen overspeler, geen dief, dronkaard en lasteraar is, en voorts nu en dan eens in de kerk komt, ook wel bij wijlen in de Bijbel leest als er tijd overig is, ten avondmaal gaat, zich vroom een aandachtig in Gods Huis aanstelt, en in gezelschap van Godvruchtige mensen ook nu of dan een woord van de Godsdienst, of van hel en hemelmede weet te spreken, dan meent men dat het reeds meer dan genoeg is, dat God niet meer eist, en dat men evenwel geen heiden, noch Turk is, of de beelden niet aanbidt, gelijk de Papisten, ook Jezus niet lastert, gelijk de Joden, en zo goddeloos niet leeft als velen wel doen. Ziet daar het bedrog van satan, waardoor hij de zielen, die hij met geweld niet kan vangen, met list zoekt te verstrikken. Geen grove zondaar te zijn, is goed, maar 't is er ver vandaan, dat dit genoeg zou zijn tot zaligheid. De Farizeeër sprak ook zo, en kon evenwel

de rechtvaardiging niet deelachtig worden. Niet alleen de boom, die kwade vruchten draagt, maar ook de boom, die geen goede vruchten voortbrengt, wordt afgehouden, en in het vuur geworpen, Matth. 7. Wat kan het Kerkgaan u baten, wanneer u er niet komt met een voornemen om vromer weer naar huis te gaan? Wat helpt het u, dat u Gods woord hoort, indien ge uw leven niet daarnaar aanstelt? Wat vrucht hebt u van uw Avondmaal gaan, zo gij, na uw zondige wandel voor een korte tijd afgelegd te hebben, dan verder daarin voortgaat? Wat baat het u dat u van God spreekt, daar u toch voor 't alziend Oog van de overalteenwoordige God niet schuwt heimelijke zonden te plegen? Wat nut geeft het u, roekeloze zondaars, van hel en hemel te spreken, indien u zelfs voor de hel niet vreest, noch zó leeft, opdat u in de hemel mag komen? Durft ge uw flauw Christendom wel meer dan genoeg te noemen, daar u wel weet dat men voor Gods ere, en het gans zeer uitnemend gewicht van heerlijkheid nooit te veel kan doen? Staat er niet, Lukas 12, dat, die het Koninkrijk der Hemelen geweld aandoen, hetzelfde innemen? Staat er niet Fil. 2 : 12, werkt uws zelfs zaligheid met vrezen en beven? Denkt u niet dat de Barmhartige God ook rechtvaardig is? Dat Hij Zich niet laat bespotten, en de beledigde eer Zijns Naams niet ongestraft wil laten? Wees geen heidenen noch Turken, maar Christenen; waarom haat u dan niet de ondeugden, die door heidenen en Turken gehaat worden? Bent u Christen, dan hebt u zeker veel te verantwoorden, zo zal God ook ongetwijfeld van u meer afeisen dan van heidenen en Turken. Toen er in 't Evangelie gezegd werd: *Heere, hebben wij niet in Uw Naam geprofeteerd? Hebben wij niet in Uw Naam vele krachten gedaan?* Is dat niet even hetzelfde alsof men zei: *zijn wij geen Christenen, die in Uw Naam zijn gedoopt, en Uw kerk zijn opgevoed?* Maar wat getuigd Christus? *Niet een iegelijk die tot Mij zegt: Heere, Heere, zal ingaan in 't Koninkrijk der Hemelen: maar die daar doet de wil Mijns Vaders, Die in de Hemelen is, Matth. 7 : 21, 22.*

5. Het vijfde vooroordeel is, dat men meent dat het lezen van stichtelijke boeken, die tot oefening der Godzaligheid aanzetten, gevaarlijk zij, en een mens maar treurig en zwaarmoedig maken. Dat is wederom een loze vond van Satan, waardoor hij de mensen in een zorgeloze gerustheid tracht te brengen. De een vijand kan de andere niet beter overwinnen, als dat hij hem het zwaard uit de hand zoekt te wringen. Dus doet de gezworen vijand der zielen ook. Hij tracht de opwekkende Genademiddelen de mensen uit de handen te rukken, en dat gedaan zijnde, heeft hij het reeds half gewonnen om met gerust hart volkomen in de zondenslaap te brengen. 't Is hier eveneens mee gelegen, alsof een zieke zeide: *ik wenste wel gezond te worden, maar ik wil geen geneesmiddelen gebruiken.* Heet dat niet de Genademiddelen verachten, die God ons aanbiedt, en de zaligheid van zijn ziel moedwillig in gevaar stellen? Zeker, die oordeelt dat Godvruchtige schrijvers al te scherp hebben geschreven van de heiligheid en hun noodzakelijkheid, weet nog niet wat een moeite het kost de Duivel en zijn rijk afbreuk te doen; wat het te zeggen is, de diepte van 't arglistig mensenhart te doorgronden. Zou de eeuwige welvaart der ziel zo veel moeite niet waard zijn? Of zou men om Gods eer en zijn zaligheid te bevorderen wel te veel kunnen doen? De kinderen der wereld zeggen: *Godvruchtige boeken te lezen maakt een mens zwaarmoedig.* Maar welke mensen toch? Vrome en wedergeboren Christenen? O neen, in geen dele. Want, nademaal dergelijke kenmerken aan zich bevinden, worden zij veel meer vrolijk en goedsmoeds daardoor. Maar, maakt het de onwedergeboornen zwaarmoedig; wat is daaraan gelegen, dat is de eerste trap tot hun bekering. Laat vrij de donder van

het Goddelijk Woord zorgeloze harten doen sidderen en beven, 't mag geen kwaad, indien zij slechts daardoor uit hun zondenslaap opgewekt worden. Indien de muren van 't aards Jericho zullen neerstorten, zo moet Gods Bazuinen alvorens een heilige beving daaromtrent veroorzaken. En wat zoude arme zielen er toch mede geholpen zijn, indien men de zondezweren niet open drukte, uit vreze dat zulks de lijder zeer mocht doen? Of indien men hen wijs maakte dat zij in zeer goede staat waren, en wel zalig zouden worden, daar nochtans hun leven en wandel het tegendeel zou aantonen?

6. Het zesde vooroordeel is: dat de aard en eigenschap der ware heiligheid bestaan zou in een treurig gezicht en een hangend hoofd, en dat zij, die zich een aan God hebben opgegeven, alle vrolijkheid uit hun harten verbannen zouden hebben. Maar mensen die zich dit verbeelden, dwalen grof en verstaan de schrift niet. Wat was het Ambt van de Messias toch anders als het Evangelie te verkondigen, dat is, een blijde boodschap te brengen de zachtmoedigen, die van een verbroken hart zijn? Hoe hartlijk zorgde Hij voor Zijn discipelen, toen Hij zeide: *Uw hart worde niet ontroerd*, Joh. 14 : 27. Beloofde Hij niet hun droefheid in vreugde te veranderen? Joh. 16. Doorbladert de Heilige Schrift, en ziet daarin hoe getroost Gods Heiligen geweest zijn in alles wat hen overkomen is. *De Apostelen waren droevig, doch altijd blijde; als armen, doch velen rijk makende; als niets hebbende, en nochtans alles bezittende*, 2 Kor.6 : 10. Paulus roemde in de verdrukkingen, Rom. V : 3. David vond in Gods Getuigenissen de vreugde van zijn hart, Ps. 119. Dus heeft dan een Heilige veel meer reden om vrolijk te zijn, omdat hij op vaste gronden van zijn zaligheid is verzekerd. Maar een goddeloze, integendeel, heeft reden om gedurig in vreze te leven, dat God hen in de volheid van zijn zonden weg zal rukken tot een bedroefde eeuwigheid.

7. Nog een vooroordeel moet u laten varen, indien u anders het gebouw van ware heiligheid en Godzaligheid in uw hart wel vast wilt gronden. Men denkt doorgaans: het kan wel tezamen gaan, de heiligheid te benaarstigen, en echter de ijdelheid der wereld ook lief te hebben. Maar indien u de blijdschap van een Godzaligen wandel terdege in uw hart wilt ondervinden, moet u alle ijdele en zondige blijdschap der wereld vaarwel zeggen. De wereld, met alle haar ijdelheid, moet eerst als een vijandin van uw zaligheid aangemerkt worden, indien u smaak in Geestelijke en Hemelse dingen wilt hebben. Valt het u moeilijk de begeerlijkheid der ogen, de begeerlijkheid des vleses, en de grootsheid des levens te verzaken; hoe zult u het dan stellen, wanneer ziekten, pijn, ja, de dood zelf u daartoe noodzaken? Meent u dat ieder dan de genadedeur open zal vinden? Weg dan in tijds met deze schadelijk liefde der ijdelheid, die uw hart een walg doet hebben voor een godzaligen wandel. Bent u nog niet van zin, om alles, wat u weet dat tegen God en uw geweten strijdt, te verloochenen, zo denkt vrij dat het een volstreckte onmogelijkheid is, zo lang als de bekende en opzettelijke zonden nog niet uit uw hart verbannen zijn, dat u tot de heiligheid zoudt kunnen geraken. Zo lang de zonden, die met uw kennis en weten geschieden, u nog gekluisterd houden, zo lang kunt u genen staat maken dat u een voetstap in de Godzaligheid zoudt kunnen vorderen; en in die staat zijn uw beste werken voor God een gruwel. Een mens, die denkt: ik mag zo een geestelijk, heilig en Godzalig leven niet leiden, en die ondertussen een zondig en goddeloos leven kan verdragen, mocht met veel reden in een stinkenden poel gaan leggen, en zeggen dat hij nooit aan een betere plaats begeert te zijn: of hij mocht liever van een dood kreng eten, en

zeggen dat hij nooit lekkerder spijs had geproefd. Want in de harten van zulke mensen is God zo goed niet als het schepsel, de hemel niet slimmer dan de aarde, de Heiligen gehater, dan de veeherders bij de Egyptenaars, en de zonde aangenamer dan de Godzaligheid. En daarom trachten zulken ook naar het verlies van hun zielen, en verwaarlozen het eeuwig voordeel; haten het leven, en beminnen de dood; verlangen naar een kwelling des gewetens, en verachten de heerlijken voorsmaak van de zoete ruste des Hemels.

Welaan Christenen, vraagt nu eens uw eigen geweten, of u ook gewillig bent het beste deel voor uw ziel te kiezen. Zolang u nog in twijfel staat en God met de wereld tegelijk wilt dienen, zo lang is alle moeite tevergeefs. Begeert u zalig te worden of niet? Wenst u het eeuwig wel of het eeuwig wee? Wilt u het laatste ontgaan, en het eerste genieten, zo moet u gereed wezen allen ongoddelijke wandel te verlaten, en u aan de ware heiligheid over te geven. Onderschrijft deze eis, die de Heere uw God heden van u doet; maar gedenkt ook daarbij met wat voor een God u te doen hebt, Die zich geenszins laat bespotten. Huichelt daarom in deze zaak niet, daar uw zaligheid of Verdoemenis van afhangt. Vertrouwt voortaan niet op de invallende zondige gedachten, die u de ware heiligheid tegen mochten maken. Verkiest de goddelozen niet tot rechters in deze zaak; want die zijn onbekwame rechters daartoe. Hun verstand is van natuur verduisterd en verblind; zij zijn onbedreven in de wegen Gods, en kunnen derhalve niet oordelen van een staat waarin zij nooit geweest zijn. Geloof hun lasterwoorden niet, wanneer zij Gods Heiligen smaden en schenden; en denkt, wanneer u zulke verachters van God en Zijn heiligen hoort, dat zij lokvogels van de Duivel zijn, door welke de Satan u van de wegen der Godzaligheid weer zoekt af te trekken. Hebt veel meer een hartlijk medelijden met zulke rampzalige mensen, welke het niet genoeg is zelfs ter hel te varen; maar die ook niet lijden mogen dat anderen in de hemel komen.

Laat liever Jezus Zelf, in Zijn Heilig Woord sprekende, uw Rechter zijn, en u zeggen of de heiligheid niet het beste is, bij welke verkiezing het u eeuwig wel kan gaan.

Hoort wat deze mond der Waarheid getuigt: Eén ding (namelijk liefde tot de waarheid en heiligheid) is nodig, Lukas X : 42. Hoort eens wat Hij tegen een Meester in Israël, een geleerd medelid van de Raad te Jeruzalem, nl. Nicodémus, zeide: *Voorwaar, voorwaar zeg Ik u, zo iemand niet geboren wordt uit water en Geest, hij kan in het Koninkrijk Gods niet ingaan*, Joh. 3 : 5. Hoort een wat Hij predikte aan de scharen, die op de berg rondom Hem stonden: *zalig zijn de reinen van hart*, Matth. 5 : 8. Hiermee komen ook overeen de woorden, die deze mond der waarheid in het Oude Testament gesproken heeft: *gij zult heilig zijn, dewijl Ik heilig ben*, Lev. 11 : 44.

Vraagt eens ten overvloed, wat getuigenis de apostelen en dierbare mannen Gods van uw verkiezing geven. Hoort Paulus, hoe beweeglijk hij van deze zaak spreekt: *Ik bidde u dan Broeders, door de ontfermingen Gods, dat ge uw lichamen stelt tot een levende, heilige, en Gode welbehaaglijke offerande*, Rom. 12 : 1; want zonder heiligmaking zal niemand de Heere zien, Rom. 12 : 14. En Johannes: *Zalig en heilig is hij, die deel heeft aan de eerste opstanding; over deze en heeft de tweede dood geen macht*, Openb. 20 : 6.

En wat oordeelt gij uzelf, heiligen Gods? Welke keus hadden de heilige martelaars gedaan, toen zij hun bloed en leven om der Waarheid wil verlieten? Zeker, die zich liever aan een paal wilden laten verbranden, de aller gruwelijkste tormenten van de wereld en allen spot en hoon wilden uitstaan, hielden ongetwijfeld een heilig leven

veel beter dan alle voordelen van de ganse wereld. Wat dunkt u van alle Godzalige en trouwe Dienaren van Christus, die hun tijd in 't naspeuren der geopenbaarde Hemelse Waarheden besteden; zouden die niet veel meer kennis in Goddelijke dingen hebben, dan enige aardsgezinde mensen, die weinig werk van de heiligheid maken? Hebt u raad nodig ten opzichte van uw goederen, u zoekt Rechtsgeleerden. Bent u ziek, u neemt uw toevlucht tot de raad een geneesheer. Wees dan ook verzekerd, dat zij die hun gedachten, gebeden en zorgen tot welzijn der zielen aanwenden, genoegzame getuigen kunnen zijn dat de heiligheid het beste deel is.

Wilt u nog meer getuigenis hebben, vraagt het aan zulken die beiden bezocht hebben; dat is, die voorheen roekeloze, aan de wereld overgegeven zondaars zijn geweest, en zich daarna tot God in een Godzalig leven bekeerd hebben. Zulken zullen uit eigen ondervinding zeggen, dat de heiligheid beter dan de zonde is.

Iemand die zich van de wereld tot God heeft bekeerd, zal u openhartig moeten erkennen: "Ach mijn vriend! Ik was eertijds ook in de staat, waarin u nu zijt, verwijderd van het leven des Geloofs en van de heiligheid; doch het geschiedde door verleiding der wereld, en door de zondige aanhitsingen van mijn vlees en bloed. Ik wist niet wat ik deed, waar ik was, noch wat ik verkoos; maar nu zie ik in wat gevaar ik geweest ben. Ik was een slaaf van Satan; ijdele en zondige vermaken waren mijn ketens en banden, en verdorven genegenheden brachten mij in dienstbaarheid. Al 't nut dat ik daarvan had, was angst en kwelling des gewetens, en loutere naweeën van een hart dat door de zonde ontsteld was. In gevalle ik in die staat was gestorven, zou ik nu reeds in de hel zijn. Ik zou niet wensen meer in zo een gevaar te zijn, al kon ik er de ganse wereld, ja, duizend werelden mee winnen. Had de genadige God Zich over mijn ziel niet ontfermd, zo zou ik eeuwig veloren zijn gegaan. Maar nu ondervind ik dat er geen leven zo zoet en aangenaam is als datgene, wat ik toen niet kon besluiten te verkiezen. Nu is 't mij hartlijk leed, dat ik niet eerder heilig geworden ben, en dat ik niet nog heiliger zijn kan dan ik ben. Ach! dat God Zich dagelijks aan mijn ziel nog krachtiger openbaren mocht! Mijn lust is in God, mijn vreugde in Zijn Woord, mijn vermaak in heilige gedachten, en mijn vrome wandel met God. Daarom, mijn vriend, indien ge uw ziel lief hebt, zo laat u toch waarschuwen en geloof zo waarachtig, als dat u gelooft dat er een God in de hemel leeft, dat er geen gevaarlijker weg is dan de weg der zonde; en dat integendeel de heiligheid het aller beste deel is, dat een mens verkiezen kan."

Is dit alles nog niet genoeg, en begeert u nog meer uitspraken en getuigen in deze zaak, zo zullen Joden, heidenen, Turken en Barbaren dat zelfs bekennen moeten. Alle Godsdiensten der gehele wereld komen hierin overeen, nademaal zij geloven dat er een eeuwigheid is, dat een mens vroom, Godzalig, eerbaar, rechtvaardig en heilig moet leven, indien men de hel ontgaan en in de hemel komen wil.

Vraagt een stervende wat het beste deel is, zonde of heiligheid? Vraagt die op hun doodbed liggen, of het wel de moeite waard is de zonde en ijdelheid te verlaten en zijn leven in heiligheid door te brengen; zij zullen allen bekennen moeten dat niets gevaarlijker dan de zonde, en niets veiliger dan de heiligheid is.

Welaan dan, mijn Geliefden, dus hebt u een menigte van getuigen voor u, die deze waarheid bekrachtigen, dat de heiligheid het beste deel is. Nu staat het aan u, dat u zelfs een besluit maakt of u verder de wereld, de zonde en 't vlees wilt dienen; dan of ge uw hart aan God wilt overgeven, en in heiligheid wandelen. Verkiest u 't eerste, zo zal de Leerrede, die u heden gehoord hebt, eenmaal ten jongsten dage tegen u

getuigen, en indien u in de staat van onheiligheid sterft, (gelijk God u welhaast in 't midden uwer zonde kan wegrukken) dan bent u eeuwig verdoemd. Maar kiest u de heiligheid, die een vrucht des geloofs is, tot uw beste deel, die u met gedachten, woorden en werken alle de dagen uws levens wenst te betrachten, dan zal 't u tijdelijk en eeuwig welgaan. *Dat geve ons allen de God aller genade, om Zijnes aller liefsten Zoons wille. Amen.*

GEBED.

O Allerheiligste Majesteit en God aller genade! u Die een gruwel hebt aan ongoddelijk gedrag, en een welbehagen aan de Heiligen die op aarde wonen. Dank zij U gezegd, dat u ons hebt laten erkennen hoe noodzakelijk het zij op Uw wegen te gaan, indien wij in de hemel willen komen; begeren wij hiernamaals heerlijk te zijn, zo moeten wij hier ook heilig wezen. Wat zij toch de bezigheden dezer wereld, dat zij ons zouden afhouden het enige hoogst nodige te bevorderen, daar de zaligheid onzer ziel van afhangt!

Geef toch ook aan alle nog onbekeerde zondaren te erkennen hoe hoognodig de Godzaligheid is; want eerder zullen hemelen Aarde vergaan, dan dat deze waarheid omver zou kunnen geworpen worden: hier heilig, of daarna verdoemd.

Wij waren eertijds duisternis; maar nu zijn wij licht. Geen groter blijdschap kunnen wij vinden, dan dat wij ons aan onzen God houden, en in uw gemeenschap ons beste vermaak en vergenoeging zoeken. Maar helaas! Wat vinden wij nog al gebreken en onvolmaaktheden in alle onze beste werken! Hoe dikwijls verrast ons de zonde! Hoe menigmaal verleid ons het hart, zodat ook uw Heiligen op geen volkomenheid in hun werken durven roemen!

Wij verschijnen dan voor U, niet op onze eigen rechtvaardigheid; maar op Uw grondeloze barmhartigheid, en bidden: Ach Heere! vergeef ons alles waarmede wij U beledigd hebben; roei verder uit onze harten de zonde, die ons tot een last is. Bespreng ons met Uw Bloed, o Jezus! Opdat wij rein worden; en heilig ons, o God Heilige Geest, opdat wij U recht mogen beginnen alles te vermijden wat zondig is, in gedachten, woorden en werken. Verleen ons dat wij alle dagen vromer en heiliger worden, totdat wij eindelijk eens geraken tot de schare der volmaakt Heiligen in de hemel. Amen.

Onze Vader, enz.

6. HET GEOPENBAARD GODDELIJK OORDEEL OVER SODOMS HEMELTERGENDE ZONDEN.

EERSTE INLEIDING

't Is beter tien schuldigen het leven te schenken, dan een onschuldigen ter dood te verwijzen. Dus zeggen de Joden in hun Talmudisch Boek *Sanhedrin*, waarmede ook enige algemene Rechten der Volken overeen komen, als die stellen: *dat het beter is tien oneerlijken eerlijk te verklaren, dan één eerlijken te onteren.* Hoewel de Heere een gruwel heeft, zowel aan degenen die de onrechtvaardigen vrijspreekt, als aan die de rechtvaardigen veroordeelt; zo doelt echter de Wet der natuur meer op genade dan straf te oefenen, indien anders een zonde buiten benadeling der Goddelijke Rechtvaardigheid en Waarheid, en zonder de burgerlijke samenleving te kort te doen, over het hoofd gezien ken worden. Om die reden was het gebruik bij de Joodse Rechtbanken, wanneer een misdadiger ter dood geleid zou worden, dat een Heraut langs de straten der stad moest uitroepen: *Indien er iemand is, die tot verdediging van de aangeklaagden iets weet bij te brengen, die kome te voorschijn.* En hoewel de misdadiger naar Golgotha werd geleid, brachten echter hun wetten mee, dat men verplicht was om te keren, indien er iemand voor de dag, om de misdadiger door verdediging van de dood te redden.

Zo een lankmoedigheid betoonde de Rechter der ganse aarde, toen reeds het wraakzwaard over Sodom uit de schede getrokken was, en Hij vergunde Abraham alles bij te mogen brengen wat hij tot Sodoms verdediging wist; gelijk wij dan aanstonds meer daarvan spreken en horen zullen.

GEBED.

O Heilige en rechtvaardige Rechter! Die een dag hebt gesteld op welken Gij de aarde zult oordelen in gerechtigheid. Laat Uw stem toch steeds in onze oren klinken: *Staat op, gij, doden, en komt ten oordeel;* opdat wij daardoor bewogen worden ons van de zonden te wachten, en een Godzalig leven te benaarstigen. Niet alleen heeft de eerste wereld ondervonden welke straffen op de zonden volgen; maar Sodom werd ook zijn ondergang voorzien toen de maat van zijn zonden vol was.

Ach God! Treed toch met ons arme zondaren niet in het gericht, maar laat ons genade wedervaren, om het Bloed van onze Borg, en de Voorspraak van Uw lieve Zoon, Amen.

Tekst: GENESIS 18: 20-33.

Voorts zeide de Heere: dewijl het geroep van Sodom en Gomorra groot is; en dewijl haar zonde zeer zwaar is, zal Ik nu afgaan, en bezien, of zij na haar geroep, dat tot Mij gekomen is, 't uiterste gedaan hebben, en zo niet, Ik zal 't weten. Toen keerden de mannen het aangezicht van daar, en gingen naar Sodom, maar Abraham bleef nog staande voor het aangezicht des Heeren. En Abraham trad toe, en zeide: Zult Gij ook de rechtvaardigen met de goddelozen ombrengen? Misschien zijn er vijftig rechtvaardigen in de Stad; zult Gij ze ook ombrengen, en de plaats niet sparen om de vijftig rechtvaardigen die binnen haar zijn? 't Zij ver van U zulk een ding te doen, te doden de rechtvaardigen met de goddelozen; dat de rechtvaardige zij gelijk de goddeloze; verre zij het van U. Zou de Rechter der ganse aarde geen recht doen? Toen

zeide de Heere: zo Ik te Sodom binnen de stad vijftig rechtvaardigen zal vinden, zo zal Ik de ganse plaatse sparen om harentwille.

En Abraham antwoordde en zeide: ziet doch, ik heb mij onderwonden te spreken tot de Heere, hoewel ik stof en as ben. Misschien zullen de vijftig rechtvaardigen vijf ontbreken, zult Gij dan om vijf de ganse stad verderven? En Hij zeide: Ik zal ze niet verderven, zo Ik daar vijf en veertig zal vinden.

En hij voer voort nog tot Hem te spreken, en zeide: Misschien zullen aldaar veertig gevonden worden; en Hij zeide: Ik zal het niet doen om der veertigen wille.

Verder zeide hij: Dat toch de Heere niet ontsteke dat ik spreke: misschien zullen aldaar dertig gevonden worden; en Hij zeide: Ik en zal het niet doen zo Ik aldaar dertig zal vinden.

En hij zeide: ziet toch; ik heb mij onderwonden te spreken tot de Heere; misschien zullen daar twintig gevonden worden; en Hij zeide: Ik en zal ze niet verderven om der twintigen wille.

Nog zeide hij, dat toch de Heere niet ontsteke dat ik alleenlijk ditmaal spreke: misschien zullen daar tien gevonden worden. En Hij zeide: Ik zal ze niet verderven om der tienen wille. Toen ging de Heere weg, als Hij geëindigd had tot Abraham te spreken; en Abraham keerde weer naar zijn plaats.

TWEEDE INLEIDING.

Gelijk een vlieg zo lang om de kaars zweeft tot zij verbrandt, en een kruik zo lang te water gaat tot zij breekt; zo lang maakt de zondaar het ook steeds erger en erger met zijn overtredingen, totdat de donder der Goddelijke oordelen hem treft. Zo ging het met het volk te Sodom ook. Het bloedvonnis was reeds over hen in Gods raadsbesluit uitgesproken, en het was op het punt dat over de Sodomitische steden het vonnis ter uitvoering gebracht zou worden, daar al de wereld over versteld zou staan. Abraham had, als een vriend Gods, het geluk te mogen weten, wat nog geen mens bekend was, en de goedheid, om als een voorspraak zijn best te doen, of hij het gedreigd oordeel van Sodom nog mocht afwenden. Wij zien hier:

- I. Ene Godspraak of openbaring van het Goddelijke oordeel, dat over een Sodom vol zonden gaan zou.
- II. Abrahams medelijdende bemiddeling.

"o Genadige God! Bewaar ons, dat wij uw genade nimmer moedwillig misbruiken, maar ons laten waarschuwen door de bedroefde voorbeelden van Uw Goddelijke Rechtvaardigheid; opdat wij niet zonden op zonden hopen, maar steeds in Boetvaardigheid, geloof en een Godzalig leven voor U wandelen mogen. Amen."

VERKLARING.

Nadat Jehovah, de Engel des Verbonds, de Zone Gods, het hart van Abraham door de lof van zijn uitmuntende Godvrezendheid tot aandacht had bereid, stortte de Heere (indien het geoorloofd is zo te spreken) zijn hart in de schoot van die Aartsvader uit, en, gelijk boezemvrienden altijd onder elkander gewoon zijn te doen, Hij openbaarde hem alles wat op Zijn hart lag, zeggende vooreerst: *Het geroep van Sodom en Gomorra is groot, en hart zonden zeer zwaar*. Hier klaagde God over Sodoms zonden, ja, over roepende en hemelschreiende zonden. Gen. 13 : 13 staat, *dat de mannen van Sodom boos en grote zondaars tegen de Heere waren*, reeds ten tijde, toen Loth zij bij

hen ter woon begaf; maar waar eigenlijk hun zonden in bestonden, daar meldt de tekst niets van. De Joodse Talmud verhaalt verscheidene soorten van Sodoms zonden, als namelijk:

- (1) Dat zij een bed gemaakt hadden, waarop zij hun gasten hadden gelegd, en wanneer die mensen te lang waren geweest, dat zij hen dan door het afhouden der benen korter hadden gemaakt: doch zo zij te kort waren, dat zij dan de leden met grote pijn hadden uitgerekte.
- (2) Als een arm mens bij hen kwam, en om een aalmoes bad, had ieder hem een penning gegeven, maar niet een bete broods; en als hij eindelijk van honger moest sterven, had elk zijn penning wederom genomen.
- (3) Dat zij het vlees van dode bedelaars de armen te eten gegeven hadden, en dergelijke dingen meer; doch alles zonder grond.

Wanneer wij de tekst bezien, zo vinden wij daar, dat de Heere klaagt over roepende en zware zonden; en als wij de Schrift naslaan, zo lezen wij daar onder die naam van vijfderlei zonden, als:

1. Van onschuldig bloed vergieten. Dit wordt Gen. 4 : 10 een roepende of hemelschreiende zonde genoemd. *Het bloed uws broeders Abels roept tot Mij van de aardbodem.* Met deze zonde had het volk te Sodom zich bevlekt. Daar werd geen recht noch gerechtigheid gehandhaafd, ieder deed wat hij wilde: en als er reizende lieden door kwamen, moesten zij onschuldig overvallen en gedood worden. Dit was ook de reden waarom zij Loths huis wilden bestormen, en zijn gasten om het leven brengen. Sodom was derhalve een moordkuil.
2. De tweede hemelschreiende zonde is: de arbeiders hun loon te onthouden. *Ziet, het loon der Werklieden, die uw landen gemaaid hebben, welke van u verkort is, roept: en het geschrei dergenen die geoogst hebben is gekomen tot in de oren des Heeren Zebaoth,* Jac. 5 : 4. Zij moesten voor hen arbeiden, en kregen geen loon; en dit is waarlijk een grote zonde, wanneer arbeiders de last en hitte des daags gedragen, en bloedig gearbeid hebbende om een stuk brood te verdienen, echter daarvan beroofd worden. Dan roepen zij tot God, Die hen verhoort.
3. De derde Hemelschreiende zonde is: *Weduwen en wezen te bedroeven en te verdrukken. Indien u ze enigszins beledigt, en indien zij enigszins tot Mij roepen, Ik zal haar geroep zekerlijk verhoren,* Exod. XXII : 22,23. Van deze zonde maakten de Sodomieten ook geen geweten. Arme wezen, die geen ouders hadden, werden verstoten; arme Weduwen, die in haar weduwenstaat kommerlijk moesten leven, deden zij allerlei hartleed aan.
4. De vierde Hemelschreiende zonde is, roof en dieverij. Bij de Profeet Habakuk bestraft God de Joden aldus: *De steen uit de muur roept; en de balk uit het hout antwoordt dien,* Hab. XII : 11.
5. De vijfde soort van Hemelschreiende zonden zijn, de stomme zonden van jongens te schenden, en zich met onvernunftige Dieren te vermengen. Deze zonde wordt, omdat ze te Sodom het aller eerste gepleegd werd, *Sodomie* genoemd, en daar kwamen nog andere zonden bij. Want geen ondeugd was zo groot, geen zonde zo gruwelijk, of zij ging daar in zwang; gelijk dan de Profeet Ezechiël van de volgende gewag maakt, als van hoogmoed, hovaardij, wellust, dartelheid, lediggang, gierigheid, onbarmhartigheid, overdaad, dronkenschap, vloeken, zweren, liegen, lasteren, God en mensen schenden, hoererijs, overspel, ouders beledigen, en God noch mensen vrezen, Ezech. 16. Alle deze en dergelijke zonden waren als een aaneengeschakelde keten, waaraan de satan hun gekluisterd had. Daarom zegt de Heere: *Ik zal nu afgaan, en bezien of zij na haar geroep, dat tot*

Mij gekomen is, 't uiterste gedaan hebben, enz.

Hier spreekt God menselijker wijze; hetwelk echter op een Gode betamelijke wijze verstaan moet worden. God wist alle de gruwelen wel, die te Sodom gedaan werden; want Hij is alwetende, en alles is naakt en geopend voor Zijn aangezicht. Indien Hij derhalve spreekt van afgaan, zo geeft Hij daardoor zijn lankmoedigheid te kennen, dat Hij de stad nog een kleine wijle verschonen zou, en dat Hij Zelf een proeve van hun goddeloosheid de Engelen zou tonen, in de nacht, wanneer die te Sodom zouden herbergen, in welken zij de mate van hun zonden vol maakten.

Toen gingen die twee mannen, namelijk de geschapene Engelen, in de gedaante van twee mannen van hen af; maar Abraham bleef nog staande voor het Aangezicht des Heeren, namelijk voor de Derden, Die de Zone Gods Zelf was; zodat de twee Engelen naar Sodom keerden, en Abraham alleen bij de Zone Gods was. Zijn hart klopte hem, en hem was een verschrikking overkomen over zijn naburen, het volk van Sodom; hij dacht aan zijn Neef Loth, die onder hen woonde, en aan deszelfs naastbestaande vrienden. Hij kond zich niet inbeelden dat het huis van Loth zich aan de zonden der andere burgers schuldig gemaakt zou hebben, maar hij hoopte veel meer, dat die, naar zijn voorbeeld, ook aan zijn kinderen zou hebben bevolen in de wegen des Heeren te wandelen. Zijn hart brak hem van medelijden; daarom begon hij een hartelijke voorspraak te doen, of het Goddelijk oordeel, dat Sodom dreigde, daardoor mocht afgewend worden; *Heere, zult Gij ook de rechtvaardigen met de goddelozen ombrengen?*

Maar, waar vandaan wist Abraham dat God de steden van Sodom en Gomorra wilde verdelgen? Immers had de Heere hem nog niets daarvan gezegd, maar alleenlijk dat Hij gekomen was om te zien hoe het daar gelegen was. Mogelijk dat de redevoering, die God met Abraham hield, breder was dan hier van Mozes verhaald wordt; of Abraham heeft misschien uit des Heeren redenen wel kunnen besluiten dat het nu met die steden zou gedaan zijn. Want, wanneer een Koning tot zijn Raad zegt: Ik zal eens naar de stad reizen, die zovele gruwelen van gekwetste Majesteit begaan heeft, en zal daar de zaak onderzoeken, dan kan zo een Raad lichtelijk opmaken, dat het slecht met zo een stad zou aflopen, inzonderheid wanneer dezelve bekend is, dat daar grote gruwelen gepleegd worden. Dus kon dan Abraham lichtelijk denken, als de heilige God de stad ging bezoeken, dat het haar dan gaan zou gelijk dor hooi, stro en stoppelen, wanneer het bij een verterend vuur komt. Om die reden zeide hij: *Heere, zult Gij ook de rechtvaardigen met de goddelozen ombrengen?*

De ondergang der goddelozen ging hem niet zo zeer ter hart, als dat de vromen met de goddelozen zouden lijden. Hij wist wel dat God een Rechtvaardig God was, Die de zonde niet ongestraft laat. Maar ook wist hij dat God een Genadig God is, Die niet alleen de rechtvaardigen verschoont, maar ook om hunnentwille de zondaren, die bij hen wonen, langer tijd tot bekering gunt. Hij wist wel dat het tegen Gods gerechtigheden streed, de rechtvaardigen met de goddelozen te verdelgen; en derhalve was hij van gedachten, dat, indien er slechts een klein getal rechtvaardigen onder hen woonde, de Heere de steden wel verschonen zou. Door *rechtvaardigen* verstaat hij zulken niet, die volmaakte heiligen waren; *want wie zal een reine geven uit de onreine?* Job 16 : 4: maar zodanigen, die een afkeer hadden van de gruwelen van hun medeburgers, en die volgens de wet der natuur, of ingevolge de heilzame vermaningen van Loth, zich van dergelijke zonden gewacht hadden, en de deugd naar vermogen hadden geoefend. Zulken vermoed Abraham dat in de stad zijn. Anderszins maakt de Heilige Schrift gewag van vijf steden; zodat Abraham meer een stad, namelijk Sodom, als de Hoofdstad noemt, en tevens de vier overige verstaat.

Hier houdt nu Abraham zesmaal aan. Hij begint daarmee, met te vermoeden dat er wel vijftig rechtvaardigen onder de grote menigte volks zouden wezen. Hij dacht: het kon niet anders zijn, of daar zou in alle de vijf grote steden wel een klein getal van vijftig vromen gevonden worden, daarom stelt hij de Heere dat kleine hoopje voor, en hoopt dat de Rechter der ganse aarde hen verschonen zal. Daarna, toen hij hoorde dat er zo een getal niet was, vernedert hij zich voor God, als stof en as, dat zich onderwonden had met de Heere te spreken, en hoopte dat er nog wel vijf en veertig rechtvaardigen zouden zijn. Na deze vermoedt hij dat er veertig zullen wezen, en vervolgens dertig, twintig, en eindelijk maar tien, zeggende: Dat toch de Heere niet ontsteke dat ik alleenlijk ditmaal spreke; misschien zullen daar tien gevonden worden.

Hier is merkwaardig dat Abraham niet lager dan tien komt. Zou hij niet hebben kunnen zeggen: *Misschien zullen daar nog wel vijf rechtvaardigen gevonden worden?* Want van Loths huis kon hij zulks hopen. Maar hij had reeds al te lang Gods goedheid en lankmoedigheid gevergd, met vijfmaal afbedding te doen; voor de zesde maal dacht hij, daar zullen zekerlijk nog wel tien rechtvaardigen zijn, en daarom nam hij voor nog eens voorspraak voor die tien te doen. Toen hij die niet vond, rekende hij de stad verloren, en oordeelde, indien daar nog minder rechtvaardigen mochten zijn, dat God die wel zou weten te redden. Mogelijk heeft hij gedacht aan 't voorbeeld van de eerste wereld, toen God om acht rechtvaardigen het mensdom niet verschoonde, en zal misschien daaruit besloten hebben, dat de Heere Sodom en Gomorra ook niet verschonen zou, indien er minder dan tien rechtvaardigen in gevonden werden. En zeker, zijn hoop was tevergeefs; geen vijftig, ja, geen tien rechtvaardigen waren daar te vinden. O, hoe verdorven moeten die steden geweest zijn! Ten minste zijn de inwoners der vijf steden wel vijf duizend geweest, en echter waren er nog geen tien rechtvaardigen onder! Daarom zweeg Abraham stil, en ging in droefheid naar zijn tent; maar de Heere in rechtvaardige toorn naar Sodom.

TOEPASSING.

Laat ons hieruit nu leren wat de Geestelijke betekenis is.

Wij stellen vast dat Sodom een voorbeeld van 't verdorven Jeruzalem en van 't Pausdom is geweest. Laat ons vooreerst eens zien of de Heilige Schrift Jeruzalem niet van Sodoms zonden beschuldigt. Leest daarvan bij de Profete Ezechiël, daar zult u onder anderen deze woorden vinden: *Ziet, dit was de ongerechtigheid uwer zuster Sodom; hoogmoed, zatheid van brood, en stille gerustheid had zij en haar dochteren; maar zij en sterkte de armen en nooddruftigen niet*, Ezech. 16 : 49. Was 't niet een Hemelschreiende zonde, dat de Joden zo veel onschuldig bloed der profeten vergoten, gelijk Christus daarvan zeide: *Jeruzalem, Jeruzalem! gij die de profeten doodt, en stenigt die tot u gezonden zijn!* Matth. 23 : 37. Dat zij zich met de overige zonden van Sodom ook bevlekt hebben, laat ons het Woord des Heeren niet betwijfelen; want, dus staat er bij Ezechiël: *Zo waarachtig als Ik leve, spreekt de Heere, Heere, indien Sodom uw Zuster, zij met haar dochteren, gedaan heeft gelijk u gedaan hebt en uw dochteren*, Ezech. 16 : 48.

Slaan wij onze ogen op 't Pausdom, zo vinden wij ook daarin een tweede Sodom, zodanig het ene ei niet beter naar het andere kan gelijken, dan Rome naar Sodom. Want:

1. In Sodom regeerde hoogmoed. Is Rome niet het hoogmoedig Pergamus, alwaar de Paus als in een Tempel Gods zit, en zich boven alles wat God en Goddelijk is

- verheft?
2. Te Sodom werd veel onschuldig bloed vergoten. Ach! met hoeveel bloed der martelaren heeft Rome zich schrikkelijk bevekt!
  3. Te Sodom regeerde hoererij, en dergelijke gruwelen. De Paus is niet alleen zelf de hoer van Babel, maar voedt ook openlijk hoerenhuizen te Rome, en trekt jaarlijks een grote geld naar tot een schatting van de hoeren, die hij in haar voorrechten beschermt. En waar is een land daar 't gruwel der Sodomie zo algemeen is als in Italië.
  4. Gelijk Sodom met vuur en zwavel verging, zo zal het Beest en de Antichrist ook geworpen worden in de poel, die van vuur en zwavel brandt. Gelijk de vrome Loth uit Sodom trok, zo zal ook het overige hoopje der rechtvaardigen uit Babel uitgaan, gelijk de Christenen uit Jeruzalem, voor dat de stad van Titus Vespasianus verbrand werd. Gelijk Abraham bad voor Sodom; zo bad ook Christus met tranen voor Jeruzalem; en zo zullen ook de gelovigen, wanneer het oordeel van de grote hoer nabij is, bidden voor de nog in Babel wonende rechtvaardigen; en wanneer de Heere deze zal uitgeleid hebben, zal Hij het geestelijk Sodom een onweder ten loon geven.

Wij zien hoe groot dat Sodoms zonden en gruwelen zijn geweest. Indien wij onze stad eens doorgingen, zouden daar ook niet wel vele dergelijke zonden onder ons gevonden worden.

- Ach, wat een hoogmoed en hovaardij gaat daarin om! Wat voor een klederenpracht en onnutte verspilling van Gods gaven heerst er onder de mensenkinderen; wie maar iets heeft, hangt het aan z'n lijf; daar moet praal en zwier zijn, al zou 't ook geborgd of geleend wezen. Integendeel, wanneer men maar een weinig aan de armen zal geven, zo is menig zijn hart toegesloten. Om het nietige lichaam met modieuze klederen te behangen, worden vrij wat guldens besteed; maar de armen en naakten werpt men nauwelijks zo vele duiten toe om hun honger te verzaden, en hun naakten huid te bedekken. Ja, indien menigeen dit nog deed, het was nog wat; maar daar zijn zulke onbarmhartigen, die niet alleen de behoeftigen niets geven, maar ook daartoe met hun ellende spotten. Wie denkt hier aan Weduwen en Wezen? Geen laat men in haar bedruktheid zuchten, en deze verwilderd opgroeien. In andere, ja, nog veel kleiner steden, heeft men een goede schikking gemaakt om Weduwen en Wezen te helpen; maar wie hoort hier haar zuchten, en ziet haar tranen, die wel ter aarde vallen, maar naar God in de hemel klimmen, en om wraak roepen?
- En helaas! Wat al zonden van wellust, als hoererij en dergelijke, gaan er ook in deze stad om! Indien men de zondelijst eens opmaakte van zulke zondaars en Zondaressen, die enige jaren met dergelijke zonden bevekt zijn geweest; o wat een menigte zouden er staan! Ik wil nu niet eens spreken van andere zonden en gruwelen die tot de rechtvaardigen God in de hemelroepen. O wee! en nogmaals wee over deze stad, die zo vol zonden en ondeugden is! Indien het kwaad, en de dagelijks meer en meer aanwassende zonden niet haast geweerd en gestuit worden, zo kan niet anders daarop volgen dan Gods zware en rechtvaardige straffen, wonder is het, dat God zulke zonden nog zo lankmoedig aanziet, en dat hij deze zondige stad niet straft, gelijk Sodom en Gomorra; dat ook de rechtvaardige rechter haar niet bezoekt met duren tijd, hongersnood, pest, besmettelijke ziekten, vuur en zwaard. O inwoners van dit Sodom! Bekeert u, bekeert u met geheel uw hart eer des Heeren toorn over u ontsteekt; valt Hem, gelijk Nineve's inwoners te voet, eer Zijn rechtvaardige straffen u treffen.

Wij zien hoe klein het getal der rechtvaardigen is. In 't gehele gebied van Sodom waren geen vijftig, ja, wat zeg ik, geen tien rechtvaardigen. Is nu het hoopje rechtvaardigen zo klein, o mensen! Bedriegt uzelf dan niet. Door een verkeerde hoop worden er zo velen verdoemd en zo weinigen zalig. Ach, Christenen! Beproofd uzelf, of u de rechte kentekenen van uitverkorenen wel in u bevindt! Wekt uw zaligheid met vrezen en beven, en tracht intijds door ware boetvaardigheid, geloof en Godzaligen wandel, uw roeping en verkiezing vast te maken, eer de dood u komt verrassen, opdat het u niet berouwen mag, wanneer het te laat is.

Wij zien ook de lankmoedigheid en genade Gods, Die het land of de stad menigmaal verschoont, om enige weinige rechtvaardigen die aldaar wonen. Waren te Sodom maar vijftig, ja, maar tien rechtvaardigen geweest, zo zou God derzelve inwoners niet door vuur en vlam verdelgd hebben

Insgelijks zien wij hoe Gods kinderen de Heere bidden. Zij doen het met ootmoed, gelijk Abraham, en brengen zich te binnen dat zij maar stof en as zijn. Maar zij storten ook met vrijmoedigheid hun hart voor God uit! *Heere, zegt Abraham, zult Gij ook de rechtvaardigen met de goddelozen ombrengen? Dat zij verre. Dat toch de Heere niet ontstek, dat ik spreke.*

Eindelijk zien wij ook hoe gewillig God is het gebed der vromen te verhooren. Abraham werd eerder moede van bidden, dan God moede werd van te antwoorden. Daarom houd maar vlijtig aan in uw gebed tot de Heere; want het gebed der rechtvaardigen vermag veel, wanneer 't met ernst geschied is. God zal u niet troosteloos van Hem laten afgaan. Roept hem aan in alle uw noden; zo zal Hij u uittrekken, en gij zult Hem verheerlijken. Amen.

GEBED.

Ach Heere! wij komen voor Uw Aangezicht met ons gebed; en hoewel wij maar stof en as zijn, onderwinden wij ons toch met U te spreken, o Heilige en eeuwige God! Dank zij U gezegd, dat u ons door uw dienaren Uw Heilig Woord laat voordragen. Maar ach! wat zou 't ons kunnen helpen Uw Woord te horen, indien wij niet daarnaar doen? wat zou 't ons baten verstaan te hebben hoe zeer u de zonde haat en straft, indien wij alle kwaad niet vermijden, maar integendeel dagelijks meer van U afwijken? Waarlijk, Rechtvaardige God! 't Zou dan ten jongsten dage Sodom en Gomorra verdragelijker zijn dan ons.

Och, Uw toorn ontsteke toch niet Heere, Heere! dat wij verder met U spreken: U weet wat een menigte zonden onder ons gepleegd worden, en alle voorgaande gruwelen zijn voor U niet verborgen. Maar ach God, straf toch ons land en stad niet in uw rechtvaardigen gramschap. Zie toch op het hoopje Uwer rechtvaardigen, en laat hen met de goddelozen niet omkomen. Buiten twijfel hebt u nog hier en daar vrome zielen, die U het best kent. O, hartenkenner! die U in oprechtheid vrezen. Ach Heere! wil de wereld zich van de Geest Gods niet meer laten regeren, en in haar rokeloze zonden ter hel en verdoemenis varen, zo laat ons onder 't klein hoopje rechtvaardigen zijn; 't welk langs de smalle weg, en door de enge poort ten eeuwigen leven ingaat. Amen.

Onze Vader, enz.

7. DE BELEEFDE EN TROUWE HERBERGIER DER ENGELN, ONDER DE ROEKELOZE MANNEN VAN SODOM.

EERSTE INLEIDING.

Nog veertig dagen, dan zal Nineve worden omgekeerd, Jona 3 : 4. Dat was de klank van de Goddelijke Bazuin, die door de straten der grote stad Ninevè klonk een misdadigen, die de dood verdiend heeft, kan het doodvonnis, wanneer het hem voorgelezen wordt, zo verschrikkelijk niet zijn, als deze donderstem de inwoners te Ninevè was, die door dezelve tot nederige boetvaardigheid bewogen werden, waardoor zij de bedreigden ondergang van hun stad voorkwamen.

Maar vruchteloos was al het prediken, dat Loth aan zijn verstokte medeburgers te Sodom deed. Toen de Engelen hun voeten in die stad zetten, konden zij zeggen: *Nog twaalf uren, dan zal Sodom in vuur en vlammen worden omgekeerd.* De inwoners van die stad vol zonden, zagen des avonds de zon voor de laatste maal onder gaan; de duistere nacht kwam aan, die zoveel duizend zielen in de duistere nacht der eeuwigheid zou begraven; maar dat alles hielp niet. Niemand was er die zich bekeerde; maar oud en jong maakte des nachts de maat van hun zonden vol, en laadden de toorn Gods op zich, ter openbaring van het rechtvaardig oordeel. Gelijk wij dan, om hiervan meerder te spreken en te horen, bij elkander vergaderd zijn, daarom bidden wij God om Zijn bijstand en zegen.

GEBED.

O Heere! hoe vele Boet- en genadestemmen hebben wij rondom ons, die ons dagelijks waarschuwen de zonden te mijden, waarop uw zware straffen volgen! Uw dienaars en Wachters op de muren van Sion, vermanen ons tot bekering en betering; ons eigen geweten, die inwendige prediker, roept ons toe: dit is de weg die gij gaan moet, en u moet noch ter rechter noch ter linkerhand afwijken. De dagelijkse straffen, die u over de verstokte zondaren in de wereld laat gaan, tonen ons aan hoe verschrikkelijk het is in uw vertoornde hand te vallen.

O God! geef ons toch boetvaardige harten om berouw over onze zonden te hebben; geef ons gelovige harten om tot Jezus, onze Borg, en tot Zijn wonden, als onze schuilplaats, toevlucht te nemen. Geef ons dankbare harten om U in waarheid en oprechtheid te dienen, Gij, Die niet moede wordt ons naar ziel en lichaam alles goeds te doen. Amen

Onze Vader, enz.

TEKST: GEN. 19 : 111.

En die twee engelen kwamen te Sodom in de avond; en Loth zat in de poort tot Sodom, en als Loth hen zag, stond hij op hen tegemoet, en boog zich met het aangezicht ter aarde. en hij zeide: zie nu, mijn Heren, keer toch in ten huize van uw knecht, en vernacht, en wast uw voeten; en gij zult vroeg opstaan, en gaan uws weegs. En zij zeiden: neen; maar wij zullen op de straat vernachten. En hij hield bij hen zeer aan, zodat zij tot hem inkeerden, en kwamen in zijn huis, en hij maakte hun een maaltijd, en bakte ongezuurde koekskens, en zij aten. Eer zij haar te slapen leidden, zo hebben de

mannen dier stad, de mannen van Sodom, van de jongsten tot de oudsten toe, dat huis omsingeld; het ganse volk van het uiterste einde af. En zij riepen Loth toe, en zeiden tot hem: Waar zijn die mannen, die dezen nacht tot u gekomen zijn? Brengt ze uit tot ons opdat wij ze bekennen mogen. Toen ging Loth uit tot hen aan de deur, en hij sloot de deur achter hem toe. En hij zeide: mijn broeders, doet toch geen kwaad. Ziet toch, ik heb twee dochteren, die geen man bekend hebben; ik zal ze nu tot ge uitbrengen, en doet haar alzo 't goed is in uw ogen; alleenlijk en doet deze mannen niets, want daarom zijn zij onder de schaduw mijns daks ingegaan. Toen zeiden zij: komt verder aan. Voorts zeiden zij: deze ene is gekomen om als een vreemdeling hier te wonen, en zoude hij alleszins rechter zijn? Nu zullen wij u meer kwaads doen dan hen; en zij drongen zeer op de man, op Loth, en zij traden toe om de deur op te breken. Doch die mannen staken haar hand uit en deden Loth tot hen inkomen in 't huis, en sloten de deuren toe. En zij sloegen de mannen, die aan de deur des huizes waren met verblindheden, van de kleinsten tot aan de grootsten; zodat zij moede werden om de deur te vinden.

TWEEDE INLEIDING.

De weg der goddelozen zal vergaan, zegt David, Ps. 1 : 6. Omdat de goddelozen de vreze van de overalteenwoordige God uit de zin zetten, moedwillig tegen hun beter weten aan zondigen, en dus de genade Gods misbruiken, en de ene zonde op de andere hopen, zo kan ook op hun beste leven niet anders dan een kwaad einde volgen, waardoor zij schielijk vergaan, en met schrik verdwijnen, wanneer de maat van hun zonde vol is; en dan varen zij naar de plaats van hun eeuwige pijnen, om datgene billijk te lijden, wat zij met hun boos leven verdiend hebben.

Maar integendeel worden die behouden, die oprecht voor God wandelen, naar de regel van Zijn Goddelijk Woord op de weg gaan, die de rechte is, en zich door de liefkozende aanlokkingen der wereld niet daarvan af laten leiden, maar zich oefenen om een goed geweten voor God en de mensen te hebben. Hiervan vinden wij een voorbeeld aan de vromen Loth te Sodom, wiens behoudenis op handen was, toen het zondig Sodom door de verschijning der engelen op 't punt van zijn ondergang stond. Laat ons derhalve de deugden van de rechtvaardigen Loth onder de ondeugende inwoners van Sodom betrachten.

"Toon ons, o Jehovah! De wegen die wij wandelen moeten, en bewijs ons toch zoveel liefde dat u de hand der Uwer genade nimmer van ons aftrekt; dan zullen wij de verzoeking der snode wereld overwinnen. Amen"

VERKLARING.

God had met Abraham een vriendelijk gesprek begonnen, en hem als zijn vriend geopenbaard wat schrikkelijke straffen over Sodom besloten waren. De aartsvader hield de Heere op met zijn voorspraak, en deed zijn best zo veel hij kon, om het Goddelijk oordeel, zo niet 't enenmaal af te wenden, ten minste wat te matigen. Terwijl zij met elkander spraken, gingen de twee engelen naar Sodom. Wij zullen hen met onze gedachten nagaan en bezien:

- I. Hoe vriendelijk Loth hen ontvangen heeft.
- II. Hoe slecht en onbeleefd Sodoms inwoners hen bejegend hebben.

Mozes heeft in vorige kapitelen van Loth gemeld dat hij met Abraham uit Chaldecën

was getogen, bij dezelve een tijd lang had gewoond, maar wegens enig verschil in de veehoederij van hem was gescheiden, en de Landstreek van Sodom tot zijn woonplaats had verkozen, alsmede dat hij van Kedar-Laomor en deszelfs bondgenoten gevangen was geworden, maar door Abrahams dapperheid zijn vijanden ontrukkt werd, en zich daarna, om veilig te zijn, in de stad Sodom zelf neerzette. Gelijk hij nu een neef van Abraham was, zo was hij ook een ijverig navolger van de deugden van die aartsvader, en betoonde zich zeer beleefd tegen de reizenden en vreemdelingen, inzonderheid tegen zulken die van Abrahams tent kwamen. Om die reden zat hij in de poort te Sodom, Abraham zat aan de deur van zijn tent, en Loth in de poort van zijn stad, om vreemdelingen te dienen. Sommige geleerden zijn van gedachten dat Loth een rechter van 't volk te Sodom is geweest, omdat deze manier van spreken, in de poort zitten, als de regering of 't Rechterambt ener stad oefenen.

Maar dat onbandig volk zal zeker van geen Overheid geweten hebben, doordat ieder vorst in Sodom wilde zijn. Mogelijk heeft Loth ook wel in of aan de poort gezeten, om naar zijn vee te zien. Wat er van zij of niet, altoos zien wij hier de Goddelijke voorzienigheid, die Loth juist op die tijd aan de poort deed zitten, toen de engelen een herberger en de herberger zijn behouders kon vinden; en ziet: toen kwamen die twee engelen te Sodom.

De tekst noemt hen *engelen*, die in 't voorgaande Kapittel *mannen* werden genoemd. Deze laatste naam wordt hun gegeven wegens hun uiterlijke gedaante, en de eerste wegens hun natuur; want zij waren twee geschapen engelen, die menselijke lichamen aangenomen hadden.

Waar was dan de derde gebleven? Hij stond nog voor Abraham, en sprak met hem, toen de twee engelen vooruit gingen om Loth te redden. Of de Heere nu ook des nachts door Sodom is gegaan, en de gruwelen der inwoners heeft aangezien, willen wij op zijn plaats laten. Deze twee engelen kwamen in de avond te Sodom. Des middags hadden zij bij Abraham gegeten, en van daar tot de avond gewandeld van mamre tot Sodom. De avond kwam aan, en bedekte de zondige stad met zwarte wolken, tot een voorbeeld van de duistere wolken der Goddelijke oordelen, die volgens 't Raadsbesluit van de Allerhoogste over hen zouden uitgevoerd worden.

Toen Loth deze beide mannen zag, wist hij niet dat zij engelen waren; maar echter gaf hun aanzien hem aanleiding om te denken dat die vreemdelingen gans geen algemeen soort moesten zijn. Hij stond derhalve op, ging hen met vriendelijke beleefdheid tegemoet, en boog zich voor hen met zijn aangezicht ter aarde, volgens de gewoonte der Oosterse volken. Zo vriendelijk als dus zijn gebaren waren, zo vriendelijk en liefvallig was ook zijn aanspraak; want hij zeide: *Zie nu mijn Heren*, of, gelijk het anders ook kan overgezet worden, *welaan gij Heren*, of, *ik bid mijn Heren, keert toch in ten huize van uw knecht*. Het waren beleefde woorden, dat hij hen *zijn Heren* noemde, en zichzelf *hun knecht*.

Vervolgens bood hij ook aan hen gaarne en gewillig te dienen, en naar zijn vermogen op te passen. Hij deed hun aanbieding van zijn huis, tot een nachtherberg, omdat de nacht op handen was, wanneer een reiziger gewoonlijk tracht onder dak te zijn; en hij voegt daarbij: *Wast uw voeten*. Want in 't Oosten was de gewoonte dat men met blote voeten reisde. Door dit voeten wassen wilde Loth een blijk van zijn liefde en diensvaardigheid tonen: *en gij zult vroeg opstaan, vervolgde hij, en gaan uws wegs*. Hij beloofde hun veiligheid: want hij wist wel wat voor een roekeloos en ongeregeld volk te Sodom woonde.

De engelen gelaten zich in het begin alsof zij de aanbieding niet wilden aannemen, zeggende: *Nee; maar wij zullen op de straat vernachten.* 't Is ongetwijfeld een teken dat het verderf ener stad nabij is, wanneer vreemdelingen niet onder dak kunnen komen, maar genoodzaakt zijn op de straat te blijven. Dus was 't gelegen met de stad Gibeon, in de stam van Benjamin; want toen een Leviet met zijn jongen daar door reisde, moesten zij op de straat blijven liggen. Evenzo was het ook in de stad Sodom; daarom zeggen de Joden, dat die van Sodom een wet gemaakt hadden, dat niemand een vreemdeling in zijn huis zou nemen.

De engelen wilden dan niet bij Loth inkeren.

- (1) Om hem niet in gevaar te brengen.
- (2) Uit beleefdheid, opdat het niet schijnen zou alsof zij gekomen waren om hem enige ongelegenheid aan te doen.
- (3) Om hun zending in acht te nemen, oordelende de zonde van Sodom beter op de straten te zullen ondervinden dan in een huis.

Maar Loth hield bij hen zeer aan, zodat zij eindelijk bij hem inkeerden. Dit was geen valse geveinsdheid der engelen, maar een beleefdheid; daar was geen arglistigheid onder verborgen, maar zij wilden Loths gemoed doorgronden, of zijn eerste nodiging wel ernst was geweest. Nadat zij bij hem in huis gekomen waren, onthaalde hij hen met een maaltijd en bewees zijn Gasten verder alle dienst en vriendschap die in zijn macht was.

Maar hoort wat er gebeurde. Zo groot de beleefdheid van Loth was, zo groot was integendeel de ontaardheid der Sodomieten. De engelen hadden nauwelijks gegeten, en wilden zich ter rust begeven, of daar ontstond een grote ophoop voor Loths deur. Daar kwam niet alleen de moedwillige jeugd tezamen, maar de ouden zelf waren zo buitensporig en gruwelijk als de wilde en losbandige jeugd. Geen trap van jaren was vrij van Sodomszonden; daarom moesten zij, zo wel jong als oud, gestraft worden. 't Was op het punt dat de maat der zonde vol zou raken; en om die reden was de laatste nacht niet vrij van hun gewoonlijke zonden. Maar wat wilden zij toch hebben, en wat beduidde 't alarm, dat oud en jong van alle kanten der stad in zo een groot getal voor Loths deur aanrichtte? Zij eisten Loth, en de Mannen die hij in huis had. Zij wilden die kennen, en weten of dezelve ook verspieders waren, die de stad verraden zouden; maar het schijnt dat hier een schrikkelijke zondeslang onder 't gras van hun voorwendsel verborgen was, dat geen geweten over de allerschrikkelijkste zonden maakte, zo hadden zij iets in de zin, daar kuise oren een afgrijzen voor zonden hebben, indien wij 't noemden. De aller schandelijkste daad der geilheid was hun oogmerk; gelijk uit het antwoord van Loth klaarlijk af te meten is. Want hij zou hen de zondigen voorslag niet gedaan hebben, van zijn dochters te willen overgeven, indien hij het gruwelijk voornemen van die duivelse mensen niet gemerkt had.

Toen nu 't woedend volk voor zijn huis begon te stormen, waagde Loth zich in 't uiterste gevaar. Hij wilde liever zelf het leven laten, dan dat de vreemdelingen in zijn huis enig leed zou wedervaren. Daarom ging hij tot hen uit aan de deur, sloot die achter zich toe, en waagde zich midden in de hoop. Hij was in geen staat om geweld met geweld af te keren, indien hij zich en zijn ganse huis niet in 't uiterste gevaar wilde stellen. Om die reden deed hij zijn best om door vriendelijkheid hun gemoederen te verzachten, en zeide: mijn broeders, want zij waren zijn medeburgers, doet toch geen kwaad; verandert uw boos en zondig voornemen; denkt toch dat er een God in de hemel is, Die onze stad om zulke gruwelen kan straffen. Maar hij klopte voor eens dovemans deur; want in plaats van daarnaar te luisteren, begonnen zij

openlijk te zeggen wat zij met de vreemde jongelingen in de zin hadden. Toen Loth dit hoorde, sloeg hij hun zijn eigene dochters voor, en wilde dezelve tot haar schande overgeven. Hier is nu de vraag of Loth wel gedaan heeft, dat hij 't volk zo een zondigen voorslag deed. Enige van de oude Kerkleeraars hebben deze daad van Loth willen verschonen; want, zeiden zij, Loth wilde het recht van herbergzaamheid, of gastvrijheid, dat in de wet der natuur gegrond is, niet breken, hij wilde van twee kwaden het beste kiezen. Maagdenschending was een zonde, maar Sodomie nog veel groter. Doch men moet nooit enig kwaad doen, opdat er 't goede uit voortkome, zegt Paulus, Rom. 3 : 8. Derhalve schijnt het veel meer dat Loth in dat oproer zo ontsteld is geweest dat hij bijna niet wist wat hij deed of zeide, noch hoe hij de vreemdelingen 't best helpen zou.

't Was dan een zware zonde, die Loth met dezen voorslag beging, dat hij de plicht van een vader omtrent zijn kinderen zo weinig bedacht. Vreemdelingen goed te doen was loflijk, maar niet verder dan de eerbaarheid toelaat. Zijn plicht was de eer van zijn dochters te beschermen, in plaats van dezelve aan de geilen wil der booswichten over te geven. Waren zij Maagden, die nog genen man bekend hadden, zo was hij des te meer verbonden haren maagdom ongekreukt te bewaren; waren zij zijn dochters, zo behoorde hij haar als een vader beschut te hebben. Deze zonde van Loth was nog te groter, omdat zijn beide dochters reeds verloofd waren. 't Zij derhalve ver van ons dat wij de zonde der vrome aartsvaderen zouden verschonen, die ons tot waarschuwing beschreven zijn, en tot een bewijs dat de rechtvaardigen zelfs in grote zonden kunnen vallen, wanneer God de hand van hen afrekt. Maar, nam 't volk te Sodom die voorslag aan? Nee. Doch zulks geschiedde door Gods voorzienigheid, die meer voor Loths dochters zorgde dan haar vader zelf. De Sodomieten hadden nog iets goddelozer voor, dat zij uitvoeren wilden; en daarom werden zij vertoornd op Loth, en zeiden: *Komt verder aan, of, pak u weg, wij zullen u wel beter plagen.* U bent een vreemdeling hier in de stad, en wilt regeren, en ons wetten voorschrijven, wat wij doen of laten zouden?

Daarop drongen zij zeer op Loth aan, en wilden hem grijpen en slaan. Dit bracht hem in de uitersten nood, weshalve hij zich weer naar de deur van zijn huis begaf, die zij opbreken wilden. Maar de engelen reddden Loth, deden hem in het huis komen, en sloten de deur toe. Evenwel zou hij nog niet veilig geweest zijn, indien God niet op een wonderbare wijze door de hand van zijn Almacht het woedende volk weggedreven had; want de Heere sloeg hen met blindheid, heiden zij de deur niet vinden konden, het zoeken eindelijk moede werden, en dus genoodzaakt waren te vertrekken.

TOEPASSING.

Leert nu hieruit:

- I. De geestelijke betekenis dezer geschiedenis. U hebt gehoord dat door Sodom Rome, of, het antichristendom verstaan wordt. Ziet hier nu de sleutel van het geheim. Loth, die midden in Sodom woonde, was een voorbeeld van het klein getal der ware gelovigen, toen de Kerk nog in het Pausdom was. De beide engelen, die Loth beschermden, waren twee Hervormers, welker namen genoeg bekend zijn; dezelve keerden voor een korte tijd in het Sodom des Pausdoms, en leerden daardoor deszelfs gruwelen kennen; maar zij zagen met verlichtte ogen Loth aan, dat is, het kleine hoopje dat haast zou uitgevoerd worden. Gelijk Loth in de poort

zat, zo verwachtten de ware gelovigen onder het pausdom, die zich aan Sodoms zonden niet deelachtig hadden gemaakt, naar hun verlossing. Zij zaten in de poort, en konden er echter niet uit komen, totdat God hun de beide engelen zond, die hen uitleidden. Toen deze van het bedrukt hoopje gezien werden, verheugde het zich, en ontving hen met genegenheid. Gelijk de engelen in het eerst weigerden in te treden, zo werd het ook in de beginne lang in bedenken genomen, eer de Hervormers hun groot werk konden besluiten uit te voeren. Calvijn wilde niet eer prediken voor hij van de overheid daartoe beroepen werd. Luther stond in het eerst krachtig in twijfel, en wilde de gruwelen van het Pausdom op de straten der grote stad nog een weinig aanzien eer hij verder ging.

II. Eindelijk, toen de engelen aanhoudend genodigd werden, keerden zij zich in bij Loth; dus ontfermden zich eindelijk de beide Hervormers over de bedrukte Kerk, toen zij haar zuchten en reikhalzend verlangen bespeurden. De maaltijd, waarmede Loth de engelen onthaalde, betekent, hoe het rechtzinnig gebruik der Sacramenten weer ingevoerd is geworden. Nadat het Avondmaal zo lang onder allerlei gedaante bediend geworden was, voerden zij weer in dat het onder beide gedaantens zou worden gehouden. Gelijk Loth onder anderen ook ongezuurde koeken voorzette, zo werd ook, in plaats van de hostiën, het brood in het Avondmaal weer in gebruik gebracht. Gelijk Loths huis van het volk van Sodom, oud en jong, omringd werd, zo rotte des Pausen aanhang zich ook tezamen, en wilde Loths huis bestormen, dat is, degenen, die de eerste Hervormers in hun bescherming genomen hadden, beoorlogen, en met geweld dwingen Gods engelen over te geven. Die beschermers wisten het eerst niet, hoe zij zich tegen zo een menigte zouden gedragen, daarom gaven ook enige vorsten wat toe, en wilden hun beide dochters, dat is hun onderdanen, aan de dwingelandij van de Paus van Rome overgeven, indien ze slechts voor zichzelf vrijheid van geweten mochten behouden. Gelijk het volk te Sodom op Loths huis aandrong, en de deur wilden bestormen, zo ruste de antichrist zich ook met grote macht uit om de Protestantse Vorsten te beoorlogen. Maar, gelijk de engelen hun handen uitstrekten, zo strekten ook de Hervormers de handen hunnes gebeds uit, toen Loth streed, en brachten hen ten laatste in veiligheid. Gelijk God eindelijk het volk te Sodom met verblindheid sloeg, zodat zij Loths deur niet vinden konden; zo sloeg ook God hier en daar de grote legers der Roomsgezinden zodanig, dat zij de Protestanten niet meer aanvallen konden, en dus genoodzaakt werden hun een vrijen uitgang uit hun Sodom te vergunnen.

III. Leert verder uit onzen Tekst, dat de gemeenschap der heiligen teweegbrengt, dat de deugden van de een naar die van de anderen gelijken. Loth woonde ver van Abraham af, en echter had hij diezelfde deugd van herbergzaamheid, welke die aartsvader had. En zeker, het is te verwonderen, dat de Gelovigen, hoewel zij ver van elkander afwonen, nochtans eenparig overeen stemmen in hun geloof, liefde en Godsvreze.

IV. Voorts zien wij daaruit: wat een macht de satan over de goddelozen heeft. Hebben zij in de school van die boze A gezegd, zo moeten zij ook B zeggen, en gaan over van de een ondeugd tot de andere, zodat hun eindlijk geen zonde te groot is, tot de maat derzelve vol wordt. Zolang vliegt de zondaar rondom de kaars, tot hij zich eindelijk verbrandt. Daarom, o, mensen! Wederstaat de eerste aanval van de duivel, zo zal hij van u vlieden. Vermijdt de kleine zonden, indien u niet wilt dat de grote u in 't verderf zullen storten.

Wij zien, hoe men woedende, wraakgierige en vergramde mensen bejegenen moet.

Hard tegen hard kan nooit goed komen; en zo men haat met haat, gramschap met gramschap wil trachten te verdrijven, dan vervalt men tot zulke buitensporigheden, dat men noch aan God noch aan zijn geweten denkt. Loth ging wijselijk te werk. Terwijl zijn medeburgers te Sodom als vuur en vlam waren, was zijn zachtmoedigheid het water, met hetwelk hij de vlam van hun toorn geblust zou hebben, indien de satan hun hart niet ten enenmale bezeten had. Hij sprak hen vriendelijk toe, als broeders van één stad, en overtuigde hen verstandig, dat zij geen kwaad willen doen. Dus vindt menigmaal een goed woord een goede plaats; en een verstandige overtuiging moet zekerlijk de harten verzachten en bevredigen, indien er slechts een vonkje Godsvreze in woont. Daarom, Christenen, leert uw vijanden met zachtmoedigheid overwinnen.

Ook zien wij aan het volk te Sodom de aard van verstokte en verharde harten. Doch de vriendelijke aanspraak van Loth, noch zijn verstandige overtuigingen vonden enigen ingang; integendeel werd het kwaad daardoor nog erger. Hadden zij zich tevoren euvelmoedig aangesteld, zij toonden zich toen nog veel euvelmoediger, en wilden zelfs de handen aan de vrome man slaan. De wrevelmoedigheid had hun harten 't enenmaal bezeten, en gaf hun enig schijnbaar voorwendsel aan de hand, hetgeen hen deed zeggen: deze een is gekomen om als een vreemdeling hier te wonen; en zou hij alleszins rechter zijn? 't Ging toen met hen: Sic volo, sie jubeo, stat pro ratione Volimtas; *wij willen en begeren 't zo: onze wil zij de wet;* en dit was hun genoeg.

Dit is de rechte aard van driftige wereldkinderen. Zegt hun lang genoeg dat zij zo veel kwaad niet moeten doen; vraagt hun gestaag, of zij niet denken dat er een God in de hemel is; zij zullen altijd dwarsbomen, wederstrevig zijn, en in de woede van hun toorn noch aan God, noch aan hemel of hel denken.

Insgelijks zien wij wat de mens is, wanneer God de hand van hem aftrekt. Loth was enigszins een vroom man, en verviel echter zo ver, dat hij Zijn Vaderlijke voorzorg 't enenmaal vergat, en zijn dochters, die hij in alle eerbaarheid had groot gemaakt, aan de wil der goddeloze Sodomieten wilde overgeven. Om die reden strafte God hem daarna met dergelijke zonde, zodat hij zelfs in bloedschande verviel. O, Christenen! *Wie staat, ziet toe dat hij niet en valle.* Verlaat u niet op uw krachten; maar denkt: als God de hand van u aftrekt, dat u dan bekwaam zijt om in de grootste zonden te vervallen. Bidt derhalve God dag en nacht dat Hij u niet wil verlaten, maar versterken in de Geest naar de inwendige mens.

Eindelijk zien wij ook hoe trouw God voor de rechtvaardigen zorgt. Al zijn zij in de grootste noden, gelijk Loth was, weet Hij hen echter uit de handen van hun vijanden te redden. De engelen moeten mede hun wachters zijn, de handen tot hun hulp uitstrekken, en hen beschermen, opdat hen geen leed wedervare. De machtige Beschermheer, Die Zijn oogappel niet laat aantasten, weet ook hun vijanden met blindheid te slaan; en eindelijk zal Hij hen mede uit het Sodom dezer wereld tot Zich nemen in de eeuwige woningen des Hemels. Amen.

GEBED.

O Israëls God! Machtige Beschermder der vromen! U denkt aan ons eer wij naar Uw hulp omzien, en wilt U laten vinden van hen, die uw Aangezicht zoeken. Deze wereld is een rechtschapen Sodom, waarin allerhande zonden en gruwelen in zwang gaan; zij neigt zich ten ondergang, en alles wordt in deze laatste dagen hoe langer hoe erger. Het schijnt, o Heere! of de algemene avond der wereld aankomt, en of de grote dag uws Toorns op handen is, op welke u het Sodom der wereld wilt laten vergaan. Ach

Heere! Het hoopje Uwer rechtvaardigen staat in de poort Uwer voorhoven, en verlangt naar Uw verlossing. Laat dan ook uw heilige engelen bij ons inkeren op de gevaarlijke avond der wereld, wanneer uw vijanden woeden; en laat zij ons bewaren voor alle kwaad. Trek toch uw hand niet van ons af, en laat ons nimmer kwaad doen opdat er 't goede uit voortkome. Verleen ons ook de genade, dat wij onstraffelijk. Mogen wandelen, midden onder een krom en verdraaid geslachte van de kinderen dezer wereld, opdat wij ons geweten rein mogen behouden. Wanneer eindelijk ook de avond van ons leven aankomt, op welke de satan zijn uiterste macht in 't werk zal stellen, en de dood, als de koning der verschrikking, op ons zal willen aanvoeren, zo open het gevangenhuis dezes lichaams voor onze zielen, en laat haar door de engelen gedragen worden in Abrahams schoot. Amen.

Onze Vader, enz.

8. DE UITGANG UIT SODOM EN INGANG IN EEN KLEIN ZOAR.

EERSTE INLEIDING.

Ik zag een sterke Engel afkomen van de hemel, die bekleed was met een wolk; en een regenboog was boven zijn hoofd; en zijn aangezicht was als de zon, en Zijn voeten waren als pilaren van vuur, Openb. X : 1. Dit was het gezicht dat Johannes had. De sterke Engel was Hij, die Raad, Kracht en Held heet; de wolk betekende Zijn heerlijkheid: de Regenboog Zijn genade; maar Zijn vurige voeten Zijn rechtvaardige toorn tegen de goddelozen. Deze Zelfde ongeschapen engel des Verbonds was het Die aan Abraham verscheen. Het gezicht van zijn heerlijkheid deed hem zeggen: *Ik heb mij onderwonden te spreken tot den Heere, hoewel ik stof en as ben.* Deze was bekleed met een Regenboog, want Hij was gekomen om genade en toorn te oefenen; Genade tegen de gehoorzame Loth, maar toorn tegen de verstokte zondaars te Sodom, die geen genade waardig waren. Hij liet Zijn zon wel opgaan over bozen en goeden; maar over deze scheen de Zon der genade, daar integendeel voor genen de opgaande zon niet anders dan de laatste dag van hun leven verkondigde. Om hiervan tot stichting meerder te spreken en te horen, smeken wij om de nodige hulp van Boven met het navolgende.

GEBED.

O Sterke Engel des Verbonds! Gij, Die bekleed zijt met de tekenen der genade en des toorns, Die in de een hand het zwaard houdt, en daarmee dreigt te straffen, te verdelgen, en uit te roeien die uw genade moedwillig misbruiken, en zich niet van de wegen des verderfs willen laten afroepen; maar in de andere hand de olijftak des vredes hebt, en zulken uw genade belooft, die uw roepende genadestem gehoorzamen. Ach! bewaar ons toch, dat wij nooit mogen zijn onder het getal dergenen die U tot toorn noodzaken door zorgeloze zekerheid en hardigheid des harten; maar laat ons onder het klein getal derzulken bevonden worden, die U naar de ogen zien, en door dagelijkse boetvaardigheid, geloof en Godzalige wandel, Uw stem gehoorzamen, en genen tijd verliezen, zo lang de genadedeur open staat; maar zich haasten, en onze zielen uit de brand dezer wereld zoeken te redden, om dezelve als een buit in de hemel te brengen. Amen.

Onze vader, enz.

TEKST: Gen. 19 : 12 23

Toen zeiden die mannen tot Loth: wien hebt u hier nog meer? Een schoonzoon of uw zonen, of uw dochteren, en allen wien u hebt in deze stad, brengt uit deze plaatse. Want wij gaan deze stad verderven, omdat haar geroep groot geworden is voor het Aangezicht des Heeren, en de Heere ons uitgezonden heeft om haar te verderven. Toen ging Loth uit, en sprak tot zijn schoonzonen, die zijn dochteren nemen zouden, en zeide: maakt u op, en gaat uit deze plaats, want de Heere gaat deze stad verderven, maar hij was in de ogen van zijn schoonzonen als jokkende. En als de dageraad opging, drongen de engelen Loth aan, zeggende: maakt u op neem uw huisvrouw en twee dochteren, die voorhanden zijn, opdat u in de ongerechtigheid dezer stad niet

omkomt. Maar hij vertoefde; zo grepen dan die mannen zijn hand, en de hand van zijn vrouw, en de hand van zijn twee dochteren, om de verschoning des Heeren over hen; en zij brachten hem uit, en stelden hem buiten de stad. En het geschiedde, als zij hen uitgebracht hadden naar buiten, zo zeide Hij: behoudt u om uws levens wil, en ziet niet achter u om, en staat niet op deze ganse vlakke; behoudt u voor 't gebergte henen, opdat u niet om en komt. En Loth zeide tot haar: neen toch Heere. Ziet toch, Uw knecht heeft genade gevonden in uw ogen, en Gij hebt uw weldadigheid groot gemaakt, die Gij aan mij gedaan hebt om mijn ziel te behouden bij het leven; maar ik en zal niet kunnen behouden worden naar 't gebergte henen, opdat mij niet misschien dat kwaad aan en kleve en ik sterve. Ziet toch, deze stad is nabij om derwaarts te vluchten, en zij is klein. Laat mij toch derwaarts behouden worden, (is zij niet klein?) opdat mijn ziel leve. En Hij zeide tot hem: ziet, Ik heb uw aangezicht opgenomen, ook in deze zaak, dat Ik deze stad niet omkere daar gij van gesproken hebt. Haast, behoudt u derwaarts; want Ik zal niets kunnen doen, totdat gij daar ingekomen zijt; daarom noemde men de naam dezer stad Zoar. De zon ging op boven de aarde, als Loth te Zoar inkwam.

TWEEDE INLEIDING.

Wanner een schipper in storm en onweer zich in het uiterste gevaar ziet, om goed en leven te verliezen, kiest hij van twee kwaden het beste. Wel is waar dat aardse goederen een gave Gods zijn, en dat iemand, die dezelve zonder noodzakelijkheid wegwerpt, daardoor zijn ondankbaarheid tegen God zou te kennen geven, en meteen, dat hij het talent, hetgeen God hem gegeven heeft, niet wist te gebruiken. Doch, gelijk het verstandig gedaan is van een schipper, dat hij het goed over boord werpt, waardoor het schip in gevaar van vergaan was; zo is ook een kind Gods te prijzen, wanneer hij huis en hof, en de goederen der wereld verloochent als God het gebiedt, en daardoor aan de wereld toont wat hem het meest ter hart gaat, de liefde tot aardse dingen, of de liefde tot de waarheid. Loth verstrekt ons tot een proef van zodanig zelfverloochening, die alles wat hij in Sodom had, verliet, en zijn enige zorg liet wezen, met zijn leven ook het enig heil van zijn ziel te redden, gelijk wij in onze tekst zien. Wij zijn voornemens u, geliefden daaruit voor te stellen:

Loths uitgang uit Sodom.

"De wereld, o God, is een Sodom vol zonden en gruwelen. Ach, geef dat wij onze zielen mogen in de handen dragen, en voorzichtig wandelen midden onder dit verkeerd geslacht, totdat Gij ons uit zult leiden in 't veilig Zoar des Hemels. Amen."

VERKLARING.

Ne metue, imperatorum vebis: *vrees niet, want gij hebt Caesar in 't schip.* Dus sprak eertijds een Rooms keizer tot zijn vreesachtige schipper, toen er een zware storm en onweer ontstond, van gedachten zijnde dat de onstuimige zee dengenen niet zou niet zou doen vergaan, die geboren was om over zo vele landen te regeren. 't Onstuimig Sodom was als een wilde zee, die ook zelfs des nachts geen rust heeft, en niet dan schuim en vuiligheid uitwerpt. Op die wijze waren de baren der stormende Sodomieten tegen Loths huis geslagen, en zouden hetzelfde onder de voet geworpen hebben, indien hun gewelddadige handen niet door hoger macht beteugeld waren geworden. De engelen hadden tot Loth wel mogen zeggen: *Vrees niet, want gij hebt*

engelen in uw huis. Zij bewezen ook inderdaad dat de Heere zulken niet in nood noch ellende laat, die engelen herbergen; want zij rukten hem niet alleen uit de bloeddorstige handen van 't volk te Sodom, maar nadat zij de redding van alle zijn nabestaande vrienden aangeboden hadden, voerden zij Loth met al de zijnen uit Sodom naar een veilige schuilplaats en Vrijstad.

De mannen zeiden dan, namelijk de twee engelen in de gedaante van twee mannen, tot Loth, nadat de storm voor zijn huis gedaan was, en 't woedende volk, dat met blindheid geslagen was geworden, was heen gegaan: *Wien hebt gij hier nog meer? Een schoonzoon, of uw zonen, of uw dochteren,* enz. Dit vroegen de engelen niet, alsof zij niet wisten wat familie Loth had, en dat niemand dan hij en zijn huisvrouw met zijn twee dochters uit de stad geleid zouden worden; maar om te betuigen hoe genadig God is, Die om Loths wil alle zijn vrienden genegen was te helpen, indien zij slechts de aangeboden genade niet verachtten. En om Loth voort te drijven, dat hij zich haasten zou om zich en de zijnen, die hem in de bloede bestonden, uit de stad te begeven, voegden zij daarbij: *Want wij gaan deze plaats verderven, omdat haar geroep groot geworden is voor het Aangezicht des Heeren; wijl haar hemelschreiende zonden niet anders verdienen dan een verschrikkelijke ondergang.*

Opdat Loth ook zou mogen weten wat Gasten hij geherbergd had, zeiden zij: *de Heere heeft ons uitgezonden; wij zijn engelen, afgezanten en boden van God, om deze stad te verdreven.* Haar ondergang is nabij; de Heere kan noch wil niet langer wachten, daarom haast u, ga aanstonds naar uw nabestaande vrienden, en zeg hun wat de Heere met deze plaats voorheeft, of zij mogelijk met u wilden vertrekken. Loth ging derhalve heen, en sprak tot zijn schoonzonen. *Ziet eens hoe krachtig de natuurlijke liefde der ouderen voor hun kinderen is! Zij is waarlijk een moeder van vele zorgen en bekommelingen. zijn schoonzoons behoorden bij de hand geweest te zijn in 't huis van hun vader, om de vreemde gasten te mede onthalen, en 't geweld van hun medeburgers te helpen stuiten; maar misschien waren zij ook wel onder de hoop geweest. Derhalve was 't een groot bewijs van liefde dat Loth hen des nachts met zoveel levensgevaar in de stad zocht. Die hier schoonzoons genoemd worden, waren, die zijn dochters zouden trouwen. Wel is waar, dat enige van gedachten zijn dat Loth nog meer dochters zou gehad hebben, waarvan zij de mannen zouden geweest zijn, maar wij blijven bij de overzetting. Tegen deze opgezochte schoonzoons sprak Loth: *Maak u op, gaat uit deze plaats; want de Heere gaat deze stad verderven.* Maar waar zouden dan knechts en dienstmaagden van Loth blijven? Wilde hij die niet mede uit de stad nemen? Deze waren, of bij zijn kudde op het veld, en daarom dacht hij dat zij daar reeds veilig genoeg waren; of zij waren zulken, die Loths vermaningen, gelijk alle de anderen, verachtten. Daarom zegt onze tekst: *Hij was in de ogen van zijn schoonzonen als jokkende.* Het ging hier met Loth, gelijk het met getrouwe dienaren Gods onder de verkeerde wereldkinderen gaat. Het kwam zijn schoonzonen belachelijk voor, dat hun stad verdelgd zou worden, en wel door vuur van de hemel. Van de zondvloed hadden zij wel gehoord; maar dat het in plaats van water vuur zou kunnen regenen, was voor hen ongelooflijk. Of zij meenden misschien dat de smaad en 't geweld 't welk des nachts aan Loth voor zijn huis was geschied, de oorzaak daarvan zou mogen zijn. Maar, 't zij daarmee zo 't wil, zij verwierpen de vermaning van hun schoonvader, dreven de spot met hem, en lieten hem gaan.*

Ondertussen liep de nacht ten einde, en Loth hoopte tevergeefs dat zij tot inkeer zouden komen en zich bedenken. Toen nu de morgenstond aankwam, begon ook tevens de dag van 't Goddelijk oordeel over Sodom. *Toen drongen de engelen Loth*

aan, zeggende: maak u op. Het schijnt dat Loth hier een zware strijd heeft gehad met vlees en bloed. Uit zijn afzondering van Abraham blijkt dat hij wat nauwgezet op het zijn is geweest. Mogelijk heeft hij derhalve gedacht: zal ik mijn huis en hof, mijn schapen, runderen en kemelen, al mijn goed wat ik in de wereld heb, verlaten? Zal ik heengaan zonder mijn schoonzoons, die ik als mijn eigen zonen bemin, en zal ik alle mijn vrienden begeven? Zal ik op Gods geleide door de wereld gaan zwerven, zonder nog een plaats te weten waar ik blijven zal? Waarmede zal ik mij toch in mijnen ouderdom generen? Met deze en dergelijke gedachten kan Loth zich misschien bezig gehouden hebben tot aan de morgen. Maar toen zeiden de engelen hem in alle ernst, dat, indien hij niet wilde omkomen, hij met zijn huisvrouw en beide dochters hen haastelijk volgen moest; het mocht met de zorgeloze spotters en verachters van Gods Woord gaan zo 't wilde, hij moest zich maar spoeden. Toen Loth de engelen nodigde om bij hem te vernachten, gaven zij hem gehoor; maar toen de engelen Loth nodigden om met hen te vertrekken, was het dus of zo zij wel gehoor zouden krijgen, omdat hij zo talmde eer hij tot vertrek besluiten kon. Hij vertoefde.

Zo grepen dan die mannen zijn hand, en de hand van zijn vrouw, en de hand van zijn twee dochters, en brachten ze gezamenlijk buiten de stad; want hun last bracht mede hen te verschonen en buiten gevaar te brengen. Loth stond daar met de zijnen, als tussen vreze en hoop, vol angst en benauwdheid. Zekerlijk zijn zij verward en ontsteld van gedachten geweest, gelijk mensen, die eerst even uit een zware brand gered zijnde, enige tijd nodig hebben eer zij weer tot hunzelve kunnen komen. Behalve dit waren hun harten ook vol zorg en bekommering.

Loth heeft mogelijk wel gedacht: hier sta ik nu als een arme bedelaar, daar ik tevoren in Sodom van alles volop had, en zelfs ook de vreemdelingen goed kon doen. Ik heb nu zo veel niet, dat ik mijn arm leven kan onderhouden. zijn vrouw heeft misschien ook wel dergelijke gedachten gehad, en zal wel bij zichzelf gezegd hebben: helaas! Nu heb ik mijn huis en hof verlaten; zilver en goud, schapen en runderen, knechts en dienstmaagden. Insgelijks zal het voor de dochters van Loth zekerlijk een harde zaak zijn geweest, zich dus van hun bruidegom afgescheiden te zien, daar zij mee verloofd waren. En zo stonden die vier voor Sodom op 't veld in gedachten, geen raad wetende wat zij beginnen zouden.

Dus naar buiten gebracht zijnde, zei Hij: *behoudt u om uws levens wil.* Was Loth niet voor twee engelen uit de stad geleid? Waar waren die dan gebleven? Het schijnt dat die twee engelen, nadat zij hun werk verricht hadden, verdwenen of heengegaan zijn, en dat de Heere, Die Loth aansprak, niemand anders is geweest dan de derde Engel, Die voor Abraham was blijven staan; ik meen de Engel des Verbonds. Want genade en barmhartigheid bewijzen, iemand te verschonen en het gebed te verhoren, waren alle dingen die genen geschapen engel toekwamen. 't Was dan de Zone Gods; Deze verscheen daar aan het bekommerd huisgezin, en sprak tot Loth: *Behoudt u om uws levens wil.* Wat staat u hier zo bezorgd? Twijfelt u aan Gods Waarheid? Of is uw goed, dat u nagelaten hebt, u liever dan uw leven? Welaan, redt u, en ziet niet achter u om. De Heere gebood dat hij op zo een gevaarlijke plaats niet lang met zijn familie op de weg zou blijven staan; ja, dat hij niet eens om zou zien. Dit moet niet van élk omzien verstaan worden, bijvoorbeeld hetwelk zou hebben mogen geschieden om Gods oordeel over de stad aan te zien, en zijn waarheid te prijzen. Maar de Heere spreekt hier van zó een omzien, dat voort mocht komen uit een leedwezen van vertrek en uit een begeerte om wederom te keren, door dat het hart nog hangen mocht over al het nagelatene dat in de brand stond. Ook moesten zij niet omzien om daardoor stil te staan en tijd verliezen om zich te redden; want hun voeten stonden toen nog op het

veld in de landstreek van Sodom, op welken de Heere een vuurregen wilde laten vallen. Daarom zegt God: *staat niet op deze ganse vlakte; maar behoudt u naar het gebergte heen*. De Heere wilde de ganse vlakte van Sodom verderven, maar 't gebergte daar rondom verschonen.

Maar hoe gedroeg Loth zich; volgde hij de raad des Heeren op? Hij deed wel niet wat hem verboden was; hij wil voor zo ver wel niet omzien, en ook niet stil blijven staan; maar bergwaarts te vluchten dacht hem gevaarlijker te zijn, en daarom antwoordde hij: *neen toch, Heere! ziet toch, uw knecht heeft genade gevonden in uw ogen ... Ik zal niet kunnen behouden worden naar 't gebergte heen*. O ijdel mensenvernuft, dat hier onzen Loth zo bevreesd en kleingelovig maakte! Hij twijfelde juist niet, of hij zich op het gebergte wel zou kunnen redden; maar hij twijfelde aan zijn krachten, om het gebergte te kunnen bereiken eer hij van het vuur overvallen werd. Dit was een zwakheid van Loth. Had God hem zo ver gebracht, zou dan de Heere, Die met hem sprak, het oordeel over de stad niet zolang hebben kunnen verschuiven, totdat Loth buiten gevaar was?

Hij bidt dan om een andere genade, zeggende: *Ziet toch, deze stad is nabij om derwaarts te vluchten*. Twee beweegredenen brengt hij bij, waarom God zijn verzoek gelieve in te willigen.

- Omdat die stad nabij was, en niet zo ver als het gebergte.
- Omdat zij klein was: *Zij is klein*.

Misschien, wil hij zeggen, zal zij zo goddeloos niet zijn als de grote stad Sodom; en hoewel zij ook boze inwoners heeft, zijn nochtans derzelve getal zo groot niet; u kunt immers die kleine stad wel verschonen om mijnentwille. De Heere had hem dit verzoek wel kunnen afslaan, en hem over zijn kleingelovigheid bestraffen; maar Hij had geduld met zijn zwakheden, en zeide: *Ziet, Ik heb uw aangezicht opgenomen ook in deze zaak; dat is, Ik heb uw beden verhoord*. Hij vergunt hem niet alleen naar het stadje te vluchten, maar beloofde ook hetzelfde om zijnentwil niet te zullen verderven. Daarom voegt Hij daar bij: *Haast, behoudt u derwaarts: want Ik zal niets kunnen doen, tot dat u daarheen ingekomen zijt*. Die God, Welke anders doen kan wat Hem behaagt, kon echter niet doen wat tegen zijn Waarheid streed. Hij had Loth genade beloofd in de kleine stad, en om die reden kon noch wilde Hij Zijn Woord niet herroepen. Want zou de Richter der ganse aarde geen recht doen? Of de rechtvaardigen met de goddelozen verderven? Dat zij verre.

Dat stadje werd naderhand genoemd Zoar, hetwelk volgens het Hebreeuws te zeggen is, *de kleine* (stad) omdat Loth gezegd had: *zij is klein*. Tevoren heette zij Bela, en had een eigen koning, gelijk Gen. 14 : 2 te zien is. Ondertussen ging de zon op boven de aarde, als Loth te Zoar inkwam. De gruwelen, die de Sodomieten ook bij nacht gepleegd hadden, zouden op de heldere dag gestraft worden. De natuurlijke zon ging voor hen op, maar de Zon der genade ging voor hen onder. de burgers te Zoar verkondigde zij een dag der verschoning maar het volk te Sodom een dag van het verschrikkelijke oordeel, gelijk wij de aanstaande reizen horen zullen.

TOEPASSING.

Let nu op de geestelijke betekenis van deze voorbeeldende geschiedenis. Wij stellen vast:

- Dat Sodom het antichristendom betekent.
- Dat Loth een voorbeeld is geweest van het klein getal der ware Gelovigen onder

het Pausdom.

- Dat Loths uitgang de tijd der Hervorming afbeeldt, toen de kerk uit het Sodom des antichristendoms ging.
De overeenkomst die wij daarin vinden is deze:
    - Gelijk beide de engelen Loth beloofden dat zij ook zijn naastbestaande vrienden zouden redden, indien die zich wilden laten waarschuwen, en Loth ook zijn best deed om hen er toe over te halen dat zij met hem gingen, maar van hen bespot werd; zo deden ook de beide Hervormers met Loth, dat is, met de Protestantse vorsten, hun best, om hun naburigen, en door bloedverwantschap nabestaande vorsten en koningen, mede uit te leiden. Zij wilden hen uithuwelijken met hun beide dochters, de twee huizen der Protestanten; maar zij werden bespot. Enige Pausgezinde nabestaanden hielden 't voor een nieuwe Godsdienst, voor een droom en hersengedrocht, en wilden zich niet laten bewegen.
    - Gelijk Loth in de beginne wat wankelende was, en wel Sodom, maar niet gaarne zijn goederen wilde verlaten, tot dat de engelen hem bij de hand daar uit brachten, hoewel hij door die uitgang zijn huis en hof verloor; zo wankelden ook in 't eerst enige Protestantse vorsten, omdat zij vreesden dat de Paus hun in de ban zou doen, en dat zij daardoor land en volk verliezen mochten. Maar beide engelen, namelijk de Hervormers, spraken hen een hart in het lijf, en hadden geen vreze voor 't Sodoms volk. Liet de paus de schriften van Luther te Rome verbranden, deze deed evenzo met de Paus zijn bullen te Wittenberg. Beide de Hervormers moedigden hun koningen en vorsten aan het begonnen werk tot de einde voort te zetten; en dus werden zij met de handen der engelen uitgeleid.
    - Gelijk het uitgaand klein gezelschap zich in een klein Zoar redde; zo vond het hoopje der Protestanten, dat van Sodom uitging, ook zijn toevlucht en vrijplaats in kleine steden en vorstendommen, die hun landen tot herbergen van Gods kerk maakten.
- (1) Wij zien aan Loth een rechtschapen voorbeeld ener oprechte Vaderlijke liefde. Wijl zijn beide dochters aan twee inwoners te Sodom verloofd waren, beminde hij zijn schoonzons als zijn eigene kinderen. Hij waagde zich in de nacht door Sodom, en zich hen met levensgevaar; toen hij hen gevonden had, bad hij hen mede uit te gaan en hun lichaam en ziel te redden. Deed dat een schoonvader aan zijn aanstaande schoonzons, wat behoren ouders dan niet te doen aan hun kinderen? Hebben ouders het leven van hun kinderen lief, hoe veel te meer liefde en zorg moeten zij dragen voor 't Geestelijke leven van hun kinderen? Wat zou het de schoonzons van Loth geholpen hebben, uit Sodoms vuur gered te worden, indien Loth niet voornemens was geweest hen, als zijn zonen, in de kennis van de ware Godsdienst te onderrichten? Dus is het wel een grote liefde, wanneer ouders hun kinderen uit levensgevaar redden, en hun lichamen meteen; maar nog veel grotere liefde is het indien zij hun zielen zoeken te redden.
- (2) Wij zien aan 't volk te Sodom, hoe de zorgeloze wereld zich gedraagt. Zij jokten of lachten met hetgeen Loth tot hen zeide. Spreekt met verstokte zondaars, houdt hen voor ogen op wat wegen dat zij gaan, en voegt daarbij, dat zij, zo voortgaande, in de hel en verdoemenis zullen raken, het zal hun belachelijk voorkomen. Zij denken, Gods barmhartigheid is groot, en dat denken zij zo lang, totdat zij in zijn Rechtvaardigheid vallen. Zij menen nog een langen tijd te zullen leven, totdat de dood hen schielijk komt overvallen; en zij kunnen zich niet verbeelden dat God de zondaars zo zeer haat, tot zij het ondervinden. *O, zondaars! Hoe kwalijk zal die zorgeloze zekerheid u eenmaal bekomen!* Mensen, die in hun dagelijkse zonden zo

heen leven, kunnen nog in die onwedergeborenen staat vrolijk en goedsmoeds zijn. Wat dunkt u, indien u een dronkaard al zingende, dansende en springende naar een vuur zaagt lopen, dat hem verteren zou, zoudt u zijn dwaasheid niet beklagen? Verwondert u niet, als Gods dienaars over uw zonden ijveren; want zij zien het gevaar, daar zorgeloze zielen in zijn; en daarom hebben zij medelijden met zulken, die met zichzelf geen medelijden hebben. Wanneer zij 't hun gedaan hebben, en de zondaars willen niet horen, zo is hun ziel bevrijd, en de verharde zondaars zullen dan in de hel hun ongehoorzaamheid moeten beklagen.

- (3) Wij zien wat verhinderingen vlees en bloed menigmaal ook voor de wedergeborenen in de weg kunnen leggen. Wat had het al in, eer Loth uit Sodom waste brengen? En wat een werk is er aan vast, eer de zondaar kan overgaan om volkomen uit het Sodom der wereld te treden! Menigeen meent dat hij een goed Christen is, wanneer 't hem voor de wind gaat; maar wanneer Christus eens zegt: *verlaat alles wat gij hebt en volg Mij na!* O, wat een strijd ontstaat er dan tussen vlees en geest! O Christenen! In zo een geval moet het vlees overwonnen worden, en dan is het geloof der Heiligen nodig, want wie huis, hof, zusters, broeders enz. niet om Christus wil verlaat, wanneer 't vereist wordt, is Zijns niet waardig.
- (4) Wij zien, dat het een zegen is bij vromen te wonen, omdat God menigmaal om der rechtvaardigen wil ook goed doet die bij hen huisvesten. Dus zegende God het huis van Potifar om Jozefs wil; dus zegende Hij de Egyptische vroedvrouwen om de Israëlieten; dus beloofde Hij te zegenen allen die Abraham zegenden, en te vervloeken allen die hem vervloekten. Maar dan verkeert de zegen in een vloek, wanneer men de vrienden Gods beledigt, en hun goeden raad en waarschuwing niet aanneemt noch opvolgt.
- (5) Eindelijk zien wij ook hoe krachtig het gebed der rechtvaardigen is. God had niet alleen geduld met het klein geloof van Loth, maar verhoorde ook zijn bede, en liet hem in Zoar blijven. Dus geeft God de een genade bij de andere, en dus verhoort Hij het smeken van zijn kinderen, gelijk Hij beloofd heeft, zeggende: Ps. 91 : 15, 16. *In de benauwdheid zal Ik bij hem zijn, Ik zal er hem uit trekken, en zal hem verheerlijken. Ik zal hem met langheid der dagen verzadigen, en Ik zal hem Mijn Heil doen zien.* Amen.

GEBED.

Lankmoedige en genadige God! Gij, Die genade en barmhartigheid bewijst dengenen die U lief hebben en uw geboden onderhouden. De staat der natuur is immers niet beter dan de staat der inwoners te Sodom; en wie nog niet uit het zondig Sodom dezer wereld is gegaan, kan ook niet in het Zoar Uwer genade komen. Ach God! wanneer vlees en bloed ons tegen houdt, dat wij daardoor zouden vertoeven de wereld en haar zondige lusten te verloochenen, zo zendt ons ook uw engelen, gelijk u de vromen Loth deed, dat zij onzen volkomen uitgang bevorderen. Laat ons nimmer vervallen in de dwaasheid der wereldlingen, die in hun zorgeloze zekerheid leven en Uw Woord horen, maar echter daarnaar niet doen; die weten dat er een hel is, en nochtans geen vreze daarvoor hebben; die overtuigd zijn dat u een dag hebt bestemd, op welken u alle gedachten, woorden en werken zult oordelen, en evenwel zich niet van hun boze wegen laten aftrekken.

Maar geef dat het Woord van uw trouwe dienaren in onze oren zij als de stem der engelen, die komen om onze zielen te redden uit het verward en zondig Sodom dezer wereld. Laat uw kerk toch zijn als het veilig Zoar. Al is het klein en onaanzienlijk in de ogen der wereldlingen, zo is het toch groot, lief, en waard in uw ogen. Is het getal der

rechtvaardigen gering, laat ons echter medeburgers zijn van 't kleine Zoar Uwer onzichtbare Kerke, opdat onze zielen gered mogen worden ten eeuwige leven. Amen.

Onze Vader; enz.

9. SODOMS VERSCHRIKKELIJKE ONDERGANG EN DE ZOUTPILAAAR DER ONSTANDVASTIGEN

Apolodorus, een heidens schrijver verhaalt van Orpheus, dat hij, nadat zijn vrouw Euricida van een slang gebeten en gedood was geworden, in het huis van Pluto was gegaan, en hem gebeden had hem toch zijn vrouw te willen wedergeven. De God der hel had hem ook zijn bedde ingewilligd, doch onder beding, dat hij van hem weggaande, niet eerder om zou zien voor dat hij aan zijn huis gekomen was. Maar Orpheus had zich daarvan niet kunnen onthouden, en onderweg naar Euricida omgezien, wanneer hij haar gewaar werd. Doch daarop was zij aanstonds verdwenen en ter hel gevaren.

Dat deze heidense fabel van de satan komt, die God wilde na-apen, vele geschiedenissen van de Heilige Schrift verdraait, en dezelve zijn afgodendienst heeft doen verbeelden, kan ieder lichtelijk bespeuren. Want hetgeen Loths huisvrouw is gebeurd, hebben de heidenen overgebracht op de vrouw van Orpheus. De vrouw van Loth was door de slang der wereldliefe gebeten; en hoewel haar man haar uit Sodom gered had, ging zij nochtans door een zondig omzien verloren. Om hiervan meerder te spreken zijn wij thans bij elkander vergaderd.

Wij bidden de Heere om bijstand en genade met het volgende:

GEBED.

O Genadige en lankmoedige God! de tijd der genade is kort. Wart daarin gedaan wordt, blijft eeuwig gedaan; en wat daarin verzuimd wordt, blijft eeuwig verzuimd. Daarom laat ons toch, wijl het nog heden is, onze oren niet toestoppen, en onze harten niet verharden, maar uw roepende genadestem gehoorzamen. Verleen, dat wij met allen ernst daarnaar trachten, om door de enge poort in te gaan, en 't Koninkrijk der hemelen geweld aan te doen, opdat wij 't innemen, en onze zaligheid werken met vrez en beven.

O Gij, liefstellige mond, sterke Engel des Verbonds! Houdt toch niet op voor ons te bidden, opdat ons geloven niet ophouden mag. O Dierbare wonden van onzen Heiland! Laat toch het Bloed, dat uit U vergoten is, zo krachtig spreken, dat de flessen des uitersten toorns niet uitgegoten worden, voor dat alle de zielen der uitverkorenen in 't Koninkrijk der hemelen zijn ingegaan. Amen.

Onze Vader, enz.

Tekst: GENESIS 19 : 24- 29.

Toen deed de Heere zwavel en vuur over Sodom en Gomorra regenen van de Heere uit de hemel. En Hij keerde dezelve steden om en die ganse vlakte; en alle inwoners dezer steden, ook het gewas des lands. En zijn huisvrouw zag om van achter hem, en zij werd een zoutpilaar. En abraham maakte zichzelve 's morgens vroeg op naar die plaatse, daar hij voor het Aangezicht des Heeren gestaan had. En hij zag naar Sodom en Gomorra toe, en naar het ganse land van die vlakte; en hij zag, en ziet, daar ging een rook van de lande op, gelijk de rook eens ovens. En het geschiedde, toen God de steden dezer vlakte verdierf, dat God aan Abraham gedacht, en Hij leidde Loth uit het midden dezer omkering, in het omkeren dier steden, in dewelke Loth gewoond had.

TWEEDE INLEIDING.

Toen Tamerlan eertijds een stad belegerde, sloeg hij de eerste dag een witte tent op, tot een teken van genade, indien de belegerden zich over gaven. de tweeden dag een zwarte, om daarmede te kennen te geven, dat alles door de scherpte des zwaards verdelgd zou worden. de derden, een vuurrode, als daardoor willende dreigen, dat alles met vuur zou worden verbrand en vernield, zodat er geen een ziel van af zou komen, om aan anderen de tijding van haar ongeval te kunnen brengen.

Wij mogen wel zeggen, dat de grote God ook trapswijze de zondaar tot bekering leidt. Eerst spant Hij de boog, vervolgens legt Hij het dodelijk geschut van Zijn toorn daar op, en eindelijk schiet Hij toe. Hij legt alvorens de bijl aan de wortelen der bomen, eer Hij toehakt. Wij zien dit aan Sodom. Eerst zond Hij de vromen Loth aan het volk dier stad, om hen tot bekering te roepen; daarna moesten er engelen komen om hen te waarschuwen; maar eindelijk zond Hij het vuur van de hemel, om hen ganselijk te verdelgen. Wij zullen dan betrachten:

God schrikkelijk oordeel over Sodom.

"Ach Heere! wie gelooft onze Prediking? En aan wien is de arm des Heeren geopenbaard? Wie gelooft het onder de roekeloze wereldlingen, dat U zozeer vertoornd, en wie heeft er vreze voor Uw gramschap? Doch Gij zult ook nog onder ons, zijn het niet velen, ten minste nog wel een gering getal rechtvaardigen hebben, die Uw Woord ter harte nemen. Laat dan ook door deze prediking de harten bewogen, en de zielen gewonnen worden. Amen."

VERKLARING.

Loth had in het kleine Zoar een veilige vrijplaats gevonden, toen de zon begon op te komen, die achter de dageraad, welke zich over Sodoms velden spoedde, aan de goddeloze wereld, door haar vurige rode kleur, een dag van vuur en Goddelijke toorn verkondigende. De zon ging op over rechtvaardigen en onrechtvaardigen. Aan genen was zij een boodschapster der genade, maar aan deze een verkondigster des doods. Bij nacht hadden de Sodomieten de maat van hun zonden vol gemaakt; maar bij dag moesten zij drinken uit de beker van de Goddelijke toorn. Hadden zij niet ontzien openlijk bij de dag, en voor de ogen der wereld, te zondigen; God wilde hun gruwelen ook bij de dag voor de wereld straffen. Daarom volgde nu dat schrikkelijk oordeel, hetwelk zijns gelijken niet heeft gehad, zo lang de wereld gestaan heeft; *want de Heere deed zwavel en vuur regenen van de Hemel*. Deze ongewone spreekwijze geeft ons aanleiding om te overwegen, wat het toch zeggen wil: *Jehovah liet regenen van Jehovah*. De aloude Tritheïten trachten uit deze schriftuurplaats te bewijzen, dat er drie Jehovah's, dat is, drie Goden zouden zijn. Maar hun dwaling wordt in Mozes vijfde boek weerlegd; waar staat: *Hoor Israël, de Heere onze God is een enig Heere*. Deut. 6 : 4.

Sommige Joden, omdat zij vrezen dat deze schriftuurplaats de Christenen tot al te krachtige grond mocht dienen, om te bewijzen, dat er meer dan één Persoon in het Goddelijk Wezen is, verstaan hier door het regenen, dat Jehovah deed, een zware regen. Wij weten wel, dat de cederen Gods, grote cederen, de stad Gods Ninevé, een grote stad, volgens de Hebreeuwse wijze van spreken betekent; en derhalve, indien

hier stond *een regen Gods*, zo zou hun uitlegging mogelijk plaats kunnen vinden. Maar Jehovah's regen van Jehovah wil heel wat anders zeggen.

Anderen onder de Joden zeggen: *de Heere regende van de Heere*, dat is, volgens hun uitleg, de Heere regende van Zichzelven; want het was geen natuurlijke regen, maar een zonderlinge regen van God. Doch dit heeft alzo weinig grond als het andere.

Nog anderen zijn van gedachten, dat de engel Gabriël, als een afgezonden, de naam van zijn Opperheer had gevoerd. Maar Jesaja kan hen hier haast de mond stoppen, als hij zegt: *Ik ben de Heere, dat is Mijn Naam; en Mijn eer zal Ik genen anderen geven*, Jes. 13 : 8. Onze, in Gods Woord gegronde mening, is deze: dat de Zone Gods, Die in de gedaante van een engel verschenen was, heeft laten regenen van de Vader; want hier worden twee Personen genoemd die iets verrichten; de Een op aarde, en de Andere in de hemel. Ook is het niet nieuw, terwijl het Oude testament op vele plaatsen evenzo spreekt. Daniël bidt: *Verhoor mij, Heere, om des Heeren wil*, Dan. 11, dat is, God Vader, verhoor mij om uws Zoons wil. Met deze uitleg komt ook de Joodse Targum overeen, welke de woorden van onzen tekst dus overzet: *Het Woord des Heeren liet regenen van Jehovah des hemels*. Alsmede hetgeen Christus zegt: *de Vader oordeelt niemand, maar heeft al het oordeel de Zoon gegeven*, Joh. V : 22.

Wat liet de Heere van de Heere regenen? Zwavel en vuur. God had lichtelijk aan de aarde kunnen gebieden, dat zij haar kaken zou opdoen, en de steden Sodom en Gomorra met haar inwoners inslokken en ter hel storten; of Hij had de landstreek van die steden door een kleine zondvloed kunnen verderven. Maar het behaagde Hem Sodom en Gomorra met vuur te straffen. Dit was geen onweder dat door donder en bliksem de ondergang van die steden bevorderde; want hier wordt van geen donder gemeld, maar van een regen van vuur, doch van geen gemeen vuur, maar van een zwavelvuur, dat niet te blussen was. Dit zwavelvuur kwam niet uit de aarde, gelijk somtijds de brandende bergen als Vesuvius en Etna dergelijke uitspuwen, maar uit de hemel. Deze regen was geen regen om het te verbranden; het was geen regen om de aarde te bevochtigen, opdat zij haar vruchten tot onderhoud van mensen en vee zou voortbrengen, maar om alle gewassen in die landstreek, en alles wat leefde en adem ontvangen had, te verdelgen en uit te roeien; want het was een regen van zwavel en vuur uit de Hemel.

Bij de ondergang der eerste wereld regende het veertig dagen, en ook zo vele nachten; maar het was gemeen water, en geen vuur. Dit oordeel over Sodom en Gomorra was enigermate verschrikkelijker; want na de zondvloed kon de aarde haar vruchten wederom voortbrengen; maar hier wordt zij 't enenmaal onvruchtbaar en veranderd in een staande zee, die nog ten huidigen dage *Mare mortuum*, of, de *Dode Zee* wordt genoemd, omdat zij wegens het te zout en ongezonder water geen vis kan voeden. Ook zegt men, dat een vogel, wanneer hij daarover vliegt, dood neervalt, wegens de opkimmende zwavelachtige dampen die daar zijn. Jozefus schrijft, dat in die landstreek een zeer onvruchtbare woestijn is, alwaar niets wast, dan maar alleen een zeker soort van appelen, die van buiten wel hoewel zijn om aan te zien, maar van binnen vol stof en as zitten, en als zij gedrukt worden, als rook en as vervliegen. De schrijvers maken veel ophef van de Trojaanse Brand en van de verdelging van Carthago. Maar hier was zo een brand, dergelijk nimmer is geweest. Want in dezelve hadden geen mensen, maar de hemel zelf de stad belegerd, en die wierp zulke vuurkogels, dat niemand bekwaam was die te blussen.

Indien de vijand een inval in Sodom had gedaan, indien hij mannen, vrouwen en

kinderen door het zwaard had omgebracht; indien hij zijn handen in het bloed der inwoners gewassen, en de kinderen in de wieg niet verschoond had, het zou een beklagelijke zaak zijn geweest; maar evenwel iets dat ook weleer aan andere steden wedervaren was. Indien de Heere hongersnood onder het volk had gezonden, koorn en meel had vernield, al het water in de putten had laten uitdrogen, hen genoodzaakt had hun eigen vlees te eten, hun kinderen te slachten, en derzelver bloed te drinken, het zou een erbarmelijke zaak geweest zijn, maar echter ook iets, dat wel eer in de wereld voorgevallen was. Indien een vijand hen belegerd, en rondom Sodom een wapenburg geslagen had, zij zouden nog een hoop van hulpe en ontzet gehad kunnen hebben, of bij gebrek van hetzelfde een verdrag kunnen aangaan, en met zak en pak vertrekken.

Maar helaas; de inwoners van Sodom hadden met geen mensen, maar met de levenden God te doen, en de Hemel wierp niet dan zwavel en vuur op hen neder. Het scheen of de jongste dag zou komen; het vuur viel als een plasregen zo plotseling over de gehele landstreek, dat geen mens ontvluchten kon, o! wat een ellendige toestand moet daar toen geweest zijn! Als maar een vonkje vuur iemand op de handen valt, hoe pijnlijk is het! Maar hier vielen over het ganse lichaam talloze vuurdroppelen; de klederen moesten aan het lichaam verbranden, en daarna het vlees van gelijken. Zeker zullen de Sodomieten toen vrij wat wilder door elkander gelopen zijn, dan in de nacht toen zij Loths huis wilden bestormen; toen zullen de ouders hun kinderen, en de kinderen hun ouders voor hun ogen dood hebben zien neervallen; niemand kon een ander troosten, niemand kon een ander helpen. En wie is bekwaam uit te spreken, wat gejammer, gehuil en geschreeuw in de ganse landstreek van Sodom gehoord werd, zodat de stenen bijna daarvan zouden hebben moeten bewogen worden! Dat mocht daar wel terecht heten: *Per quod quis peccat, per idem punitur et idem; hetzelfde waarmede iemand gezondigd heeft, dient hem tot straf.*

De zonen van Aäron brachten vreemd vuur aan; en daarom moesten zij ook van het vuur verbrand worden. Adoni-Besek werd met dezelve maat gemeten, waarmede hij anderen gemeten had; om die reden erkende hij Gods rechtvaardigheid, en zei: *Gelijk ik anderen gedaan heb, zo heeft de Heere mij vergolden.* Omdat de rijke man onbarmhartig was geweest bij zijn leven, kon hij ook na zijn dood, toen hij in de hel was, geen medelijden vinden. Dus ging het met het volk te Sodom ook. Zij hadden in onreine lusten tegen elkander gebrand; en daarom moesten zij levendige hellebranden worden. Hun mond was een onzuivere poel geweest, en zij hadden adderenvergif onder hun lippen gehad; en om die reden moest hun mond en tong verbrand worden. Hun boosheden hadden hen stinkende gemaakt voor God; derhalve moesten zij in de zwavelstank half verstikken. Het geroep van hun zonden was ten hemel geklommen, daarom moest het vuur van de hemel hen verteren op aarde. Zij hadden tegen alle wetten der natuur gezondigd, en door hun gruwelijk ongeregeld leven alles 't onderste boven gekeerd; ter dier oorzaak moest Sodom met de gehele omliggende landstreek zo omgekeerd worden, en de plaats, die tevoren een lusthof werd genoemd, moest in een voorburg der hel worden veranderd.

Hier, in onzen tekst, wordt alleenlijk maar melding gedaan van de twee steden Sodom en Gomorra. maar de Apostel Judas spreekt ook van omliggende steden; en Mozes telt vier van dezelve, namelijk Sodom, Gomorra, Adama en Zeboïm, Deut. 29 : 23. Al deze steden vergingen door vuur, en dat was zo verschrikkelijk, gelijk Jozefus schrijft, dat de vuurregen 72 mijlen ver in de lengte, en 19 mijlen in de breedte neerviel. Alles wat in de ganse landstreek was, moest jammerlijk omkomen en verteerd worden, uitgenomen Zoär; 't welk op de voorbede van Loth het Goddelijk oordeel ontging.

Maar, hoe ging het met Loth en de zijnen? Zij waren reeds in Zoär toen 't vuur van de hemel viel. Loth en zijn dochters gehoorzaamden aan 't bevel van God; maar zijn huisvrouw zag om van achter hem. Hoe dit te verstaan is, hebben wij nog onlangs verklaard. Loths vrouw mocht wel omzien, om te betrachten, hoedanig Gods oordeel over Sodom ging, en om de rechtvaardigen God te verheerlijken, en de danken dat Hij haar uit het vuur gered had; maar zij zag om op een zondige wijze, als Gods oordeel willende berispen. Toen 't vuur over Sodom viel, zal zij ongetwijfeld uit het stadje Zoär zijn gelopen op de weg naar de eerst gemelde stad; en zij, die tevoren de Goddelijke bedreigingen niet van hart geloofd had, zal nu zeker hebben beginnen te kermen over haar nagelaten goed, over haar knechten en diensmaagden, over haar goud en zilver, huis en hof. Haar hart hing naar Sodom, en God had haar, naar haar gedachten, een slechte dienst gedaan; daarom vergat zij alle dankbaarheid. Waar haar schat was, daar was ook haar hart. Om die reden ontstak de toorn des Heeren tegen zo een ongelovig, ondankbaar, aardsgezind vrouw, en zij werd in *een zoutpilaar* veranderd.

De woorden in de grondtekst betekenen een pilaar van vast en mineraal zout, dat door de regen niet smelt noch wegspoelt. Daarom schrijft Plinius ook, dat men van zoutstenen huizen placht te bouwen. Jozefus verhaalt dat hij die zoutpilaar voor zijn ogen gezien had; en Rabbi Eliëzar getuigt, dat dezelve bij zijn tijd nog gestaan heeft. Bunting maakt daar ook gewag van, en zegt: Niet ver van Zoär, tussen de dode zee en de berg Engedi, staat de zoutpilaar, waarin de vrouw van Loth veranderd is geworden. Maar ten huidigen dage wordt die pilaar niet meer gevonden, 't zij dat dezelve door verloop van jaren omver geworpen is, of dat hij in de Dode Zee, die zich naderhand verder heeft uitgestrekt, is begraven geraakt.

Wat deed Abraham toch, terwijl dit alles voorviel? Hij stond des morgens vroeg op en ging naar die plaatse, alwaar hij de vorige dag voor de Heere gestaan, en voor Sodom gebeden had. Zonder twijfel is hij de ganse nacht door bekommerd geweest over zijn naburen, en inzonderheid over Loth. Daarom maakte hij zich 's morgens vroeg op, ging op de hoogte voor Mamre aan de weg, en zag naar Sodom en Gomorra toe, om te weten of de Heere geen tien rechtvaardigen in Sodom gevonden had, en de stad zou verschoond hebben. Maar ach! zijn hoop was tevergeefs geweest. Want ziet! *Hij zag, en daar trok een rook van de lande op, gelijk de rook eens ovens.* Mogelijk kwam hij een weinig te laat, en op die tijd, toen de vuurregen reeds gevallen was, en de ganse landstreek in volle vlam stond. Als een huis brandt, ziet men de rookwolken van ver; wat moet dat dan niet wel een vervaarlijke rookdamp zijn geweest, daar zo vele duizend huizen in de brand stonden!

Eindelijk besluit Mozes deze geschiedenis met deze woorden: *En het geschiedde, toen God de steden dezer vlakke verdierf, dat God aan Abraham gedacht, en Hij leidde Loth uit het midden dezer omkering, in 't omkeren dier steden, in dewelke Loth gewoond had.* Dus is dan Abrahams gebed nog niet 't enenmaal vruchteloos geweest. Want God gedacht aan Abraham, namelijk aan zijn voorbede, in welke hij mogelijk van Loth in bijzonder gesproken heeft, en leidde Loth met de zijnen uit Sodom.

TOEPASSING.

1. Laat ons nu ten eerste de geestelijke betekenis dezer geschiedenis naspeuren. De ondergang van Sodom betekend de laatsten ondergang van 't Antichristendom. U

zult daarvan een klare voorzegging vinden in de Openbaring van Johannes, waar het Beest met zijn valse Profeet geworpen wordt in de poel, die van vuur en sulfer brandt, Openb. 18 en 19. Loths vrouw betekent zulke mensen, die wel uit het Sodom des Antichristendoms gegaan waren, maar welker hart naar Babel hing. Of men onder dezen de zogenaamde nieuwbekeerden in Frankrijk, die om hun tijdelijk welzijn de waarheid verloochenen, ook niet wel verstaan mag, zullen wij ieder laten oordelen.

2. Wij leren uit onzen tekst, dat het de rechtvaardigen God niet ontbreekt aan middelen, om de mensen te straffen, wanneer zij zich van Zijn Geest niet willen laten regeren. Het goddeloos volk te Sodom had aan de zondvloed behoren te denken; maar toen de gedachtenis aan de zondvloed de vloed van hun zonden niet kon stuiten, moest de waterregen in een vuurregen veranderd worden. Dus ontbreekt het God nooit aan pijlen om zulke zondaars te treffen. Alles wat men ziet, van de hemel af tot de afgrond toe, moet op Gods bevel bereid staan de boosheid der mensen te straffen. Het water moet hen verdrinken, het vuur moet hen verbranden, de pest moet vele duizenden wegrukken, Hongersnood moet hen doen vergaan, de een mens moet des anderen duivel zijn, ja, duizenderlei moordtuigen moeten zich aanbieden om een einde met roekeloze zondaren te maken.

Daarom, o, mensen, die dagelijks nog meer en meer overtredingen begaat; denkt niet: God zal in deze dagen geen wonderen meer doen, Hij zal zo haastelijk geen vuur van de hemellaten vallen, om onze goddeloze stad te verderven. Waar komt het vuur vandaan, wanneer de vijand in een land valt, en de steden verbrandt? Doet de Heere het niet, Die zo een vuur tot straf in de poorten der zondaren zendt? Waar komt het vuur vandaan, wanneer er een zware brand in een stad ontstaat? Zal er een kwaad in de stad zijn, dat de Heere niet doet? Amos 3 : 6. Ja, heeft God niet duizenderlei andere middelen om een stad te straffen om hun zonden wil? Kan Hij niet pest, hongersnood en duren tijd zenden? Waar komt het vandaan, als inwoners klagen moeten over slechte en neringloze tijden? Zijn dat niet de voorboden die ons Gods zware en rechtvaardige straffen dreigen, indien wij ons niet bekeren? Ach! ik vreze, ik vreze, de rechtvaardige God zal zijn zware oordelen en straffen over ons laten komen, en indien wij ons niet beteren, zullen wij de roede van de Goddelijke toorn haast zien.

3. Wij leren, dat het een grote zonde is, in het goede begonnen te hebben, en echter haastelijk daarmee uit te scheiden. De huisvrouw van Loth was uit Sodom gegaan, en echter, zij zag om; waarom zij ook zwaar daarover gestraft werd. Naar deze vrouw gelijken allen, die de reine leer van het Evangelie erkend hebben, en nochtans in tijd van vervolging afvallen, daarbij hun hart hangen aan geld en goed, en zo lang goede Christenen willen zijn, als God hun in welstand en in het bezit van hun goederen laat; ook zulken, die wel beginnen vroom te worden, en voor een korten tijd uit het Sodom dezer wereld gaan; maar, gelijk de honden, haast wederkeren tot hun eigen uitbraaksel, en als de gewassen zeug tot de wenteling in het slijk. 2 Petrus 2 : 23.

Daarom laat de vermaning van Jezus Christus: *Gedenkt aan de vrouw van Loth*, Lukas 18 : 32, ook heden in uw harten geschreven zijn. Neemt een voorbeeld daaraan, wat straffen op zulke zonden volgen, als daar zijn; ongelooft, ongehoorzaamheid, hardnekkigheid, te grote liefde tot de wereld en alle aardse dingen. Gedenkt aan het vrouw van Loth, die door God tot een zoutpilaar werd

gemaakt; en hoewel de Heere heden ten dage zulke wonderbare straffen niet oefent, heeft Hij echter andere straffen genoeg, die daar niet naar gelijken. O! Indien God de zondaars, die dergelijke zonden bedrijven, nog ten huidigen dage in zoutpilaren veranderde, wat zou een stad en een land vol zulke pilaren staan!

Maar Hij kan de mensen, die aan Zijn stem niet gehoorzamen willen, op een ander wijze tot pilaren maken, wanneer Hij hen de aangeboden doch versmiden genade onttrekt, zodat hun harten daardoor als een steen verhard worden. Zulke pilaren kunnen ter kerk komen, Gods woord horen, maar weinig daardoor gebeterd worden. Het zaad van dat Woord kan op zulke pilaren geen wortel vatten; alle vermanings- en bestraffingspijlen schampen vruchteloos daarop af, totdat zij eindelijk van de dode zee der oneindige droevige eeuwigheid overstromd worden.

4. Denkt bij de ondergang van Sodom aan de ijdelheid der wereld en aller wereldse dingen. Sodom was als een paradijs Gods; maar door een uitwerking van de Goddelijke toorn en rechtvaardigen oordeels werd het in een voorburg der hel veranderd. Sodom pronkte met kostelijke gebouwen, maar hoe haast leiden die in de as. Indien u derhalve de pracht en heerlijkheid der wereld aanschouwt, zo denkt: *Ach! hoe haast kan dat alles vergaan!* Als er maar een vonkje van Gods toorn op een huis valt, zo kan in een uur tijds het fraaiste gebouw in de as gelegd worden. Het gaat met alle aardse goederen der wereld als met een vuurpijl; wanneer die aangestoken wordt klimt hij met een fraaie straal in de hoogte, maar daar gekomen zijnde, geeft hij een slag, barst vaneen en wordt in rook verteerd. Wanneer hoogmoedige mensen in hun hart zeggen: *Quid sumus? Wat zijn wij grote lieden!* Hoe worden wij door ons geluk in rijkdom, eer en heerlijkheid verheven! Zo antwoordt de echo der ondervinding: *Fumus: Schaduwe, rook en wind.*

Daarom kinderkens, hebt de wereld niet lief, noch 't geen in de wereld is; want al dat in de wereld is, namelijk de begeerlijkheid des vleses, de begeerlijkheid der ogen, en de grootsheid des levens, gaat voorbij. 1 Joh. 11:15 17.

5. Eindelijk leert ook bij Sodoms ondergang denken aan het laatste oordeel. Moest Sodom door 't vuur verdelgd worden, moest de eerste wereld door 't water vergaan; o! hoe zal het dan eenmaal met de wereld aflopen, die ten uiterste boos is? Was de dag van Sodoms ondergang zo verschrikkelijk; o, hoe gruwzaam zal dan de grote dag des oordeels zijn! Bij Sodoms ondergang verbranden maar vier steden; maar ten jongsten dage zullen alle vier delen der wereld vergaan; ja, de hemelen zelfs zullen met een gedruis voorbij gaan, en de elementen zullen branden en vergaan. Indien de goddelozen dan nog ganselijk mochten verbranden, gelijk de inwoners van Sodom naar het lichaam verbranden, zo zou hun kwaal een einde kunnen nemen; maar helaas! Zij zullen zijn als de brandende Braambos, die brandde en echter niet verteerde, en zullen in de poel geworpen worden, alwaar hun worm nooit zal sterven.

De vromen integendeel, die door de vuurregen van de jongste dag overvallen zullen worden, zullen daardoor worden veranderd en ganselijk vernieuwd, de Rechter der wereld tegemoet worden gevoerd, en met Hem ingaan in 't Hemels Zoar, alwaar eeuwige vreugde en vergenoeging zal zijn. Amen.

GEBED.

O, Grote, rechtvaardige en ontzagwekkende God! Rook gaat op van Uw neus en een verterend vuur uit Uw mond. Wie kan voor U bestaan, o, Heilige God! wanneer Uw Goddelijke Majesteit geschonden wordt! Gelijk een vuurgloed het dorre hooi en stro verteert, zo gaat het met de zondaar, als u hem voor 't oordeel trekt, o, eeuwige Gloed! Brand, pest, besmettelijke ziekten, oorlog en hongersnood, zijn de pijlen en toornroeden waarmede U de mensen straft. Hemel en aarde moeten zich tezamen verbinden, wanneer u de zondaar zijn ondergang gezworen hebt; ja, Belial zelf moet zijn kaken opsperren voor de roekeloze zondaars, die rijp zijn ter verdoemenis.

Ach God! Geef dat wij ons nimmer aan Sodoms zonden deelachtig zouden maken, opdat wij niet in Sodoms straf vervallen; ga toch niet met ons in het gericht, wanneer onze zonden tegen ons getuigen; maar laat allen zulken Uw genade wedervaren, die op des Heeren wegen wandelen, en tot Uw genadetroon in Jezus Christus toevlucht nemen. Bekeer die, welke u verlost hebt met het Bloed van Uw Zoon. Laat de helse worgengel geen macht over hen hebben; maar geleid hun uit het Sodom der wereld in het Zoar Uw onzichtbare kerk.

Laat ook eindelijk dan dag des groten toorns over de hoer van Babel komen, die geen vreze voor haar ondergang heeft. Laat de grote stad van het Antichristendom vallen; werp het Beest in de poel, die van vuur en zwavel brandt, en wreek eenmaal het bloed der omgebrachten, volgens de wens der zielen onder 't altaar. Behoudt het hoopje van Uw rechtvaardigen, die uit het vuur der verdrukkingen komen, en welke klederen gewassen zijn met het Bloed des Lams. Laat hen, als het goud gezuiverd zijnde, tot eeuwige pilaren verstrekken in de tempel van 't nieuwe Jeruzalem, daarboven in de Hemel. Amen.